

ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Συνδρομή εν Ἑλλάδι ἐτ. δρ. 10. Ἐξάμ. δρ. 5. — Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ ἐτ. φρ. χρ. 12. Ἐξάμ. φρ. 6. — Τιμὴ φύλλου λ. 30. Ἐξωτερ. λ. 50.
Ἐκδίδεται δις τοῦ μηνὸς τῆ 15 καὶ 30. — Γραφεῖον ἐν ὁδῷ Φιλελλήνων ἀριθ. 24.

ΑΘΗΝΑΙ 30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1891

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ Ν. ΨΙΓΓΛΕΣΗΣ ~ Ξ. ΠΟΛΕΜΗΣ

ΕΤΟΣ Δ' - ΑΡ. 10

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΡΑΓΚΟΣ
ὁ ἀποθανὼν ἀρχιεπίσκοπος τῶν καθολικῶν

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΣΠΑΛΙΤΗΣ
ὁ ἄρτι ἀποδιδώσας ἐπιφανὴς Βυζαντιολόγος

Ἐνθαρρυνόμενοι ἐκ τῆς καθ' ἑκάστην ἐκδηλουμένης ὑποστηρίξεως καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ «Ἀττικὸν Μοῦσεῖον» καὶ φιλοτιμούμενοι νὰ καταστήσωμεν αὐτὸ κατὰ πάντα ἄξιον τῆς εὐνοίας ὄλου τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου θέλομεν προσφέρει ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τοῦ νέου ἔτους σπανίαν καλλιτεχνικὴν καὶ φιλολογικὴν ἀπόλαυσιν διὰ τῶν δύο ὁμοῦ ἐκδοθησομένων τευχῶν τῆς 15 καὶ 31 Δεκεμβρίου. Εἰς τὸ

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΟΝ «ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ»

ΘΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΩΣΙΝ ἜΡΓΑ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΜΟΝΟΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

Οἱ δοκιμώτεροι τῶν ποιητῶν μας, οἱ ἐκλεκτότεροι διηγηματογράφοι μας, οἱ ὀνομαστότεροι καλλιτέχναι μας, θὰ κοσμήσωσι τὰς στήλας τοῦ Πρωτοχρονιάτικου «Ἀττικοῦ Μοῦσεῖου». Θὰ εἶνε τὸ ἐντελέστερον ὑπόδειγμα τῆς συγχρόνου προόδου ὄλου τοῦ Ἑλληνικοῦ τύπου. Θὰ εἶνε κάτοπτρον ὅλης τῆς φιλολογικῆς, καλλιτεχνικῆς καὶ τυπογραφικῆς παρ' ἡμῖν κινήσεως.

Ἡ φιλολογία, ἡ ποίησις, ἡ καλλιτεχνία, ἡ τυπογραφία, θὰ ἀμιλλῶνται ἐξ ἴσου πρὸς τὴν καλαισθησίαν, τὴν χάριν, τὴν ἀξίαν, τὴν φιλοκαλίαν, τὴν πρωτοτυπίαν καὶ τὴν τελειότητα ἐν γένει.

Εἰς τὸ Πρωτοχρονιάτικον «ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ»,

Εὐγενῶς καὶ προθύμως προσέφεραν τὴν πολύτιμον συνεργασίαν των, οἱ ἑξῆς διακεκριμένοι λογογράφοι, ποιηταὶ καὶ καλλιτέχναι:

ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ Θ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ ΓΡ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΣΤ. ΠΑΛΑΜΑΣ Κ. ΠΟΛΕΜΗΣ Γ. ΠΡΟΒΕΛΕΡΙΟΣ ΑΡ. ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ Γ.
ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΜΗΤΣΟΣ ΒΡΟΥΤΟΣ Γ. ΡΥΖΗΣ Ν. ΛΑΜΠΙΑΚΗΣ. ΛΥΤΡΑΣ Ν. ΚΟΚΤΟΠΟΥΛΟΣ Ν. ΠΡΟΣΑΛΕΝΤΗΣ Α. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ Α.

Ἐν τέλει δὲ καὶ θαυμάσιαν εἰκόνα τοῦ Ἀχιλλείου ἐκ τῆς ἐν Κερκύρα ἐπαύλεως τῆς Αὐτοκρατείας τῆς Αὐστρίας.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΟΝ «ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ» ΣΥΓΚΕΙΜΜΕΝΟΝ ΕΞ 20 ΣΕΛΙΔΩΝ ΘΑ ΠΩΛΗΘΗ ΛΕΠΤΑ 60

Η ΚΙΒΩΤΟΣ

Τὴν ὥρα αὐτὴ τῆ ζηλεμμένη
τοῦ πειο μεγάλου ἔρωτός μας
κατακλυσμός θέλω νὰ γένη,
κ' ἡ κάμαρά σου κιβωτός μας.

Ὁ οὐρανός νὰ συννεφιάσῃ
σὲ μιὰν ἀχώριστη μαυρίλα,
κι' ἀπὸ τοὺς κάμπους κι' ἀπ' τὰ δάση
νὰ πέσουν τ' ἄνθη καὶ τὰ φύλλα.

Ἄνεμοστρόβιλοι νὰ πνίγουν
στοιχειὰ μικρά, στοιχειὰ μεγάλα,
τὰ ζῶα τ' ἀγρία νὰ φύγουν,
νεκρά νὰ πέσουν ὅλα τᾶλλα.

Ὁ οὐρανός μὲ μιᾶς ν' ἀνοίξῃ,
τὰ νέφη νὰ γενοῦν κομμάτια,
βροχὴ νὰ πέσῃ καὶ νὰ πνίξῃ
ἀνθρώπους, σπίτια καὶ παλάτια.

Σαράντα μέραις νὰ παλεύουν
τὰ σύννεφα τὰ μακρυνά,
καὶ τὰ νερά τῆς γῆς ν' ἀναίβουν
ὡς τὰ ψηλότερα βουνά.

Ἐστὴ γῆ τῆ θαλασσοπνιγμένη
νὰ πλῆθῃ μόνῃ ἡ κιβωτός μας,
καὶ νᾶν' ἡ ὥρα ἡ ζηλεμμένη
τοῦ πειο μεγάλου ἔρωτός μας.

Ἄς πέφτουν ἔξω κι' ἄς μουγκρίζουν
τ' ἀστροπελέκια ἀγριεμμένα,
τῆς γῆς τὰ κύματα ἄς ἀφρίζουν
μὲ ὄρακου στόμα τὸ καθένα.

Τὸ κάθε σύννεφο ἄς ἀδειάζῃ
σὰν ποταμός πλατύς, κι' ἀκόμα
ἄς πέφτῃ ὁ κόσμος, ἄς βουλιάζῃ
κάτω ἔσθην ἄβυσσο τὸ χῶμα.

Μεσ' ἔσθην ἀντάρα θὰ διαβαίῃ
ἀγάλια-ἀγάλια ἡ κιβωτός μας,
καὶ θᾶν' ἡ ὥρα ἡ ζηλεμμένη
τοῦ πειο μεγάλου ἔρωτός μας.

Κι' ὅταν πνιγοῦνε ὅλ' οἱ ἄλλοι,
κι' ὅταν ὁ κόσμος θὰ ταφῇ,
ἡ κιβωτός θὲ νὰ μᾶς βγάλῃ
ἔς τοῦ Ἀραράτ τὴν κορυφή.

Καὶ θὰ προσμένωμε κλεισμένοι
ὡς ποῦ τὰ νέφη νὰ στερέψουν
κ' οἱ ποταμοὶ ἀγριεμμένοι
πίσω ἔςτὰ βάθη των νὰ στρέψουν.

Κι' ὅταν ὁ ἥλιος ὅλος χάρι
θὰ πῆ ἑστὰ νέφη νὰ σκορπίσουν,
κι' ὅταν ἡ γῆ βγάλῃ χαρτάρι
καὶ τὰ πουλιὰ θὰ κελαιδήσουν,

Τότε θὰ βγοῦμ' εὐτυχησμένοι
καὶ θὰ μᾶς χάσῃ ἡ κιβωτός μας,
καὶ θᾶν' ἡ ὥρα ἡ ζηλεμμένη
τοῦ πειο μεγάλου ἔρωτός μας.

Κάθε γενεὶα θὲ νᾶχῃ σβύση
ἔς τῆς γῆς τὴν ὄψι τὴν τρανή,
κι' ἀπὸ τοὺς δύο μας θ' ἀρχινήσῃ
καινούργια πλάσι νὰ γενῇ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ.

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἐπέστρεφον ἀπὸ μακρὸν ταξίδιον.
Ἦτο Σάββατον. Ἦ πρῶτος, τὸν ὁ-
ποῖον ἐπεσκέψην, ἦτο ὁ φίλος μου
Τάσος. Τὸν πύρα μόνον εἰς τὸ δωμάτιόν
του καὶ ἄθυμον. Ὅτε τὸν ἠρώτησα τὸ αἴ-
τιον τῆς ἀθυμίας του, ἤρχισε νὰ μοῦ διή-
γῆται τὰ ἀκόλουθα :

Ἐνθυμεῖσαι τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρή-
σεώς σου ; Ἦτο τετάρτη. Ἐκεῖνο τὸ βρά-
δυ ἀκριδῶς ὑπῆγα εἰς τῆς κυρίας Βερ-
γίδου. Δὲν ἤξευρα πῶς νὰ περάσω τὸν
καιρὸν μου. Μόνος μου ἐστονοχωροῦμην.
Εἰς τῆς κ. Βεργίδου ἦτο πολὺς κόσμος,
μεταξὺ τῶν ἄλλων δὲ καὶ ὁ κ. Μουσαῆς.
Μὲ παρουσίασαν εἰς αὐτὸν καὶ εἶδα ἕναν
ἀνθρωπον σαράντα ἐτῶν, μετρίου ἀνα-

στήματος, μὲ σοβαρὰν φυσιογνωμίαν καὶ
μὲ βαρεῖαν φωνήν.

Ἐνόμιζες, ἄμα τὸν ἐβλεπες, ὅτι δὲν ἤμ-
ποροῦσεν ὁ ἀνθρωπος αὐτός νὰ αισθανθῇ
οὔτε χαράν, οὔτε λύπην. Ἄλλ' ὅταν τοῦ
ὠμίησθα καὶ ἐμείναμεν μαζῇ ἀρκετὴν ὥ-
ραν, εἶδα ὅτι ὑπὸ τὸ τραχὺ ἐκεῖνο ἐξωτε-
ρικὸν ἐκρύπτετο εὐαίσθητος καὶ εὐγενὴς
καρδία. Μόνον ὅτι εἶχεν ἰδικόν του τρό-
πον τοῦ ἀγαπᾶν, χωρὶς νὰ ἐξωτερικεύῃ
τὴν ἀγάπην του. Ἦτο νυμφευμένος. Τὴν
γυναῖκά του τὴν ἐλάτρευε. Τὸ ἠννόησα
ἀπὸ τοὺς λόγους του, ἀπὸ αὐτοῦς του τοὺς
τρόπους. Ἐκεῖνη ὅμως ἴσως δὲν τὸ ἐγνώ-
ριζεν. Ἦτο φύσις ρεμβῶδης καὶ ρωμαντι-
κῆ. Εἶχεν ἀνάγκην ἀγάπης, λατρείας.

Ἐν ᾧ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐσχημάτιζον μικροὺς
κύκλους ἀστείζόμενοι ἢ σπουδαιολογοῦν-
τες, ἐγὼ εὐρίσκον εὐχαρίστησιν εἰς τὴν
μελέτην τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου
αὐτοῦ. Ἦσθανόμην πρὸς αὐτὸν συμπά-
θειαν, εἶδος φιλίας.

Ἄ ! ἦτο τόσο καλός, τόσο καλός. Αὐ-
τὴν τὴν ἀγαθότητά του ὅταν ἐνθυμοῦμαι,
δὲν ἠμπορῶ νὰ ἠσυχάσω διὰ τὸ κακὸν
ποῦ τοῦ ἐπροξένησα..

Εἰς τὸ μέσον τῆς ὁμιλίας μας ἠκούσα-
μεν ἑξαφνα ἤχους κλειδοκυμβάλου εἰς
τὸ παρακείμενον δωμάτιον. Ἐγὼ ἐσιώ-
πησα ἀμέσως. Δὲν ἐπρόφερα πλέον οὔτε
λέξιν. Ὅταν ἐτελείωσε τὸ κομμάτι ἐκεῖνο,
σκύπτει καὶ μοῦ λέγει :

— Σὰς ἀρέσει λοιπὸν πολὺ ἡ μουσικὴ ;
— Ἀπειρώς, τοῦ ἀπεκρίθην.
— Ἐλθετε τότε, μοῦ εἶπε, να σὰς πα-
ρουσιάσω εἰς τὴν κυρίαν, ἡ ὁποία ἐπαιξε.
Εἶναι ἡ σύζυγός μου.

Καὶ με ὠδήγησε πρὸς αὐτήν.
Ἦτο νέα, μόλις εἰκοσιδύο ἐτῶν, ὑψηλὴ
καὶ λεπτοφυσὴ. Τὸ χρῶμά της ἔκλινεν ὀ-
λίγον πρὸς τὸ μελαγχροινόν. Εἰς τὰς κι-
νήσεις της, εἰς τὸ βῆδισμά της ἦτο τόσον
χαριτωμένῃ. Ὀνομάζετο Χριστίνα. Ὅταν
ἐπενοῦσεν ἀπ' ἐμπρός σου, ἀκουσίως τὴν
ἠκολούθεις με τὸ βλέμμα. Ὀμοίαζε με τὸ
συμπαθὲς φῶς μερικῶν ἀστρῶν, τὰ ὁποῖα
μεταξὺ τόσων χιλιάδων, ἐξασκοῦσιν ἰδιαί-
τεράν ἐπιρροήν, εἶδος μογαίας, εἰς τὴν
φαντασίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὀμιλοῦσαμεν περὶ μουσικῆς, περὶ χο-
ροῦ, δὲν ἐνθουσοῦμαι πλέον τί ἄλλο. Ἐγνώ-
ριζε νὰ οἴξῃ ὅλα τὰ ζητήματα με τὸ λε-
πτὸν τῆς γυναικὸς αἰσθημα.

Μόλις εἰς τὴν μίαν μετὰ τὰ μεσάνυκτα
ἤρχισαν νὰ διαλύωνται. Ἐγὼ ἤμην ἀπὸ
τούς τελευταίους. Ὁ κ. Μουσῆς μ' ἐπρο-
σκάλεσε καὶ εἰς τὰς ἰδικὰς τῶν ἐσπερίδας.
Ἐγὼ ἐδέχθην καὶ τὸν πύραυλόν μου.

Ἐδλεπόμεθα ὅλοι τακτικὰ πότε εἰς τοῦ
ἐνός, πότε εἰς τοῦ ἄλλου τὸ σπῆτι. Ἐπερ-
νοῦσαν ἔτσι τόσον εὐχάριστα αἱ φθινοπω-
ριναὶ νύκτες! Ὅλοι εἴχομεν γίνεαι πολὺ οἰ-
κεῖοι. Ὀνομάζον τὸν κ. Μουσῆν ἀπλῶς κύ-
ριον Ἀριστείδην καὶ ἐκείνην κυρίαν Χρη-
στίναν. Ἐχάριστοῦμην νὰ ὀμιλῶ μαζὶ
της, διότι ὀμιλοῦσε τόσον ὠραία καὶ εἶχε
τόσον συμπαθεῖ φωνήν. Ὅταν ἐχρειάζετο
κάποτε δεῦτερον διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἐνός
τεμαχίου εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον, ἐπρο-
σκαλοῦσεν ἐμέ, διότι ἐγὼ ἤμην ὁ ἐπιτη-
δειότερος. Ὅταν ἐπαιξε μόνῃ, συνειθίζα
νὰ στέκωμαι πλησίον της καὶ νὰ στρέψω
τὰ φύλλα τοῦ βιβλίου. Εἶχα πάντοτε αὐ-
τήν τὴν συνήθειαν. Ἐνόμιζα ὅτι ἀπελάμ-
βανα τὴν μουσικὴν περισσότερον ὅταν ἤ-
μην πλησίον τοῦ ὄργάνου.

Γρήγορα, πολὺ γρήγορα, ἠσθάνθην τὴν
γοητείαν, τὴν ὁποίαν ἐξήσκει ἡ Χριστίνα
ἐπάνω μου. Ἐνὰ βράδην ἦτον ἀδιάθετη
καὶ δὲν ἦλθεν εἰς τῆς κ. Βεργίδου. Ἐκεί-
νη ἡ βραδεὶα μοῦ ἐφάνη ἀνοστή. Ἐλαβα
καὶ ἐγὼ μέρος εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον, ἐν
ᾧ ποτὲ σχεδὸν δὲν ἐπύχαινα εἰς ἐκείνην
τὴν αἰθουσαν ὅταν ἡ Χριστίνα ἦτον ἐκεῖ.
Ὅταν τὴν ἐπανεῖδα μετὰ δύο ἡμέρας,
ἠσθάνθην τόσον εὐτυχίαν. Ἐπεζήτησαν τὸ
βλέμμα της ὡσάν νὰ ἦθελα νὰ ἐξασφαλίσω
τὴν ἀγάπην της. Ἐτσι, συχνὰ συναντοῦ-
σεν ἡ ματιά μου τὴν ἰδικὴν της ματιά.

Μία ἐξαιρετικὴ περίστασις συνέβαινε
διὰ νὰ λάβω ἀκόμη περισσοτέραν συμπά-
θειαν πρὸς τὴν Χριστίναν. Ἐνα ἑσπέρας,
ἐν ᾧ ἐχορευόμεν ἐν ἀπὸ τὰ μεθυστικὰ ἐ-
κείνα βάλς, ἐξαφνα μοῦ λέγει με ἰκετευ-
τικὴν φωνὴν νὰ σταματήσωμεν. Ἐνομι-
σα ὅτι εἶχε κουρασθῆ καὶ τῆς ἔδοσα ἀμέ-
σως ἕνα κάθισμα. Τὴν εἶδα τότε ποῦ ἔ-
βαλε τὸ χερὶ της εἰς τὴν καρδιά της,
καθὼς ὅταν θέλωμεν νὰ καταστεῖλωμεν
ἕνα πόνον.

Ἡ πτωχὴ ἐπάσχε...

Καὶ ὅταν ἐγὼ ἀνήσυχος τὴν ἠρωτοῦσα
τὶ ἔχει, «δὲν εἶνε τίποτε, μοῦ λέγει. Θὰ
περάσῃ. Δὲν ἔπρεπε νὰ χορεύσω. Ὁ ἰατρὸς

μοῦ τὸ ἔχει ἀπηγορευμένον..»

Ἐμμεῖνα ἔτοι πλησίον της ὡς τὴν ὦραν
ποῦ ἀνεχώρησε. Ἄπ' ἐκείνην τὴν ἐσπέ-
ραν οὔτε στιγμὴν ἐπαύσα νὰ τὴν συλλο-
γίζωμαι.

Τὴν ἠγάπησα με ὅλην τὴν δύναμιν τῆς
καρδιάς μου ἠσθάνομην νὰ χύνεται εἰς
τὴν ζώην μου τόσον εὐχαριστίαις. Ἦμην
τότε ἰκανὸς νὰ ἐπιχειρήσω τὸ δυσκολώ-
τερον, τὸ πλέον ἐπικίνδυνον ἔργον. Ἐνό-
μιζα ὅτι ὁ ἔρωσ αὐτὸς μοῦ ἔδιδε ζώην,
μοῦ ἔδιδε δυνάμεις, ὅτι μοῦ ἐχάριζε καρ-
διὰ παιδικὴ διὰ ν' ἀντικρύξῃ ὅλα με θάρ-
ρος καὶ νὰ σκορπᾷ παντοῦ καλωσύνην.
Τί εὐμορφο, τί γλυκὺ αἰσθημα ἐδιέλαξεν
ὁ οὐρανὸς γιὰ νὰ γελᾷ τὰ πλάσματά του
καὶ νὰ μᾶς κἀνῃ νὰ ἀλσηνοῦμε με αὐτὸ
ὅλα μας τὰ βάσανα...

Μὰ εἶναι γραφτὸ ὅσον μεγαλειότερα εἶναι
ἡ εὐτυχία μας ἐδῶ κάτω, τόσον γρηγορώ-
τερα νὰ δούνη...

Ἐτοι, ἠσθάνθην ἐξαφνα μιὰ μέρα κάτι
σάν νὰ ἐκρῦνεν ἡ καρδιά μου. Ἐβρέθηκα
στὴ στιγμὴ ἐκείνη ποῦ κάθεται ξαπλω-
μένος με ἀπειρον ἀπόλαυσι στὸ πρῶτον
χορτάρι καὶ γύρω ξανοίγει ὅλην ἡ εὐμορ-
φία τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν βουνῶν καὶ κον-
τά σου τὰ ἄνθη χύνουν τὴ μεθυστικὴ μυ-
ρωδιά των καὶ μουρμουρίζει τὸ ποταμάκι
παρακάτω καὶ γεμίζου τὴν καρδιὰ χίλια
γλυκὰ ὄνειρα καὶ ἐξαφνα βλέπεις κοντά-
σου ἕνα φεῖδι με σπικωμένο τὸ κεφάλι, ἔ-
τοιμο νὰ πηδήξῃ ἐπάνω σου. Τὸ φεῖδι
αὐτὸ ἦτον ἡ σκέψις ὅτι κατεπλάτουν τὴν
ἐμπιστοσύνην τοῦ συζύγου της καὶ πε-
ριεφρόνου τὴν φιλίαν του.

Τότε ἠθέλησα νὰ μείνω ἀδιάφορος, νὰ
νικήσω τὸ πάθος μου. Ὅταν τὴν ἐπανεῖ-
δον, τὰ ἐλπιόμνησα ὅλα. Ἄ, διατί, ὅταν
τὴν ἠένιζα αἰφνης εἰς τοὺς ὀφθαλμούς,
δὲν ἀπέστρεφεν ἐκείνη τὸ ὁπαιτικὸν
βλέμμα της; Διατί, ὅταν ἐμένομεν κατὰ
σύμππτωσιν μόνου, νὰ σιωπᾷ καὶ ἐκείνη
ὅπως ἐσιωποῦσα καὶ ἐγὼ; Τότε ἐξεχειλί-
ζεν ἡ καρδιά μου ἀκράτητη. Δὲν ἠμπο-
ροῦσα νὰ βασταχθῶ. Καὶ ὅσῳ περνοῦσεν
ὁ καιρὸς, τόσῳ περισσοτέραν θέσιν κατε-
λάμβανεν εἰς τὴν ζώην μου. Ἐπρεπε νὰ
τὴν ἴδης νὰ περιπατῇ, νὰ τὴν ἀκούσης
νὰ σοῦ ὀμιλῇ. Ἄ, ἴσως τότε θὰ με ἐδι-
καίονες.

Τότε ἤρχισα νὰ ἀποφεύγω ἐκείνον. Δὲν
ἠμποροῦσα νὰ ἀντικρύσω τὸ βλέμμα του,
νὰ σφίγξω τὸ χερὶ του. Ἐνόμιζα ὅτι θὰ
με συνέντριβεν εἰς χίλια κομμάτια κάθε
του λέξις, κάθε του ματιά· ὅτι θὰ τοῦ ἔ-
λεγα με τὸν τόνον τῆς φωνῆς μου, με τοὺς
τρόπους μου: εἶμαι ἔνοχος, ὑπονομεῶ
τὴν εὐτυχίαν σου, προδίδω τὴν φιλίαν,
τὴν ὁποίαν μοῦ ἐπρόσφερες. Καὶ ἐδιδό-
μεθα καὶ οἱ δύο εἰς τὸ πάθος μας καὶ ἀ-
φίναιμε τὴν καρδίαν μας νὰ τρέφεται με
τὸν ἔνοχον αὐτὸν ἔρωτα. Ἠναγκαζόμεν
νὰ ἐφευρίσκω ψεύδη, νὰ πλάττω ἱστορίας
ὅλας δι' ὅλου ἀνυπάρκτους, διὰ νὰ δι-
καιολογῶ τὴν ἀπομάκρυνσίν μου ἀπὸ τὰς
συναναστροφὰς των. Ἐπειτα ἐζητοῦμεν
χίλια ἄλλα μέσα διὰ νὰ βλεπώμεθα, με τὸν
φόβον ἐκείνον μήπως προδοθῶμεν, με τὸ
καρδιοκτύπι ἐκείνο με τὸ ὁποῖον ζῆ διαρ-
κῶς ὁ ἔνοχος.

Καὶ ὅμως εἶχα τὸ θάρρος νὰ τὴν ἀπο-
φύγω. Ἐπαύσα νὰ πηγαίνω ὅπου ἦτο
δυνατὸν νὰ τὴν συναντήσω. Οὔτε εἰς τὰ
φιλικὰ σπῆτια ποῦ ἐσύχναζεν, οὔτε εἰς τὸ
ἰδικόν της. Καὶ ἤμην εὐχαριστῆμένος ἀ-
πέναντι τῆς θυσίας, τὴν ὁποίαν ἐπέ-
βαλλα εἰς τὸν ἑαυτὸν μου. Ἄλλ' ἡ εὐχα-
ρίστησις ἐκείνη ἦτο προσωρινή. Ἐμμεν
κενὴ ἡ ζωὴ μου. Συχνὰ, κάθε στιγμὴν,
μοῦ ἤρχετο ἡ σκέψις: τί νὰ κάμῃ. Διατί
νὰ σοῦ τὸ κρύψω; Ἐζήτησα νὰ ἐξαλείψω
τὴν εἰκόνα της ἀπὸ τὴν φαντασίαν μου
με τὴν εὐθυμίαν ποῦ φέρει ἡ μέθη. Τί-
ποτε, τίποτε δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ με κά-
μῃ νὰ τὴν λησμονήσω. Ἰσως μακρὰ ἀ-
πουσία ἀπὸ τὰς Ἀθήνας θὰ μοῦ ἔδιδε
τὴν δύναμιν νὰ ἀντικρύσω τὸν κίνδυνον
με ψυχρότητα, με ἀδιαφορίαν. Ἄλλ' ἐδῶ,
εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν, εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν
ποῦ ἀνέπνεεν ἐκείνη, δύο βήματα μόνον
μᾶς ἐχώριζον ἠσθάνομην καθ' ἡμέραν
ὅτι ἡ καρδιά μου ἐλύετο. Ἄ, διατί νὰ
πλασθῶ ἔτσι με τόσον ἀνίσχυρον θέλησι;

Μίαν ἡμέραν περιπατοῦσα μόνος εἰς τὸ
Ζάππειον, κατὰ τὴν λεωφόρον Ὀλγας.
Ἦμην κουρασμένος καὶ ἐκάθησα. Ἐκεῖ,
μεσ' στὴν εὐμορφίαν τῆς φύσεως, ἐπανε-
φρα μίαν πρὸς μίαν εἰς τὴν φαντασίαν
μου ὅλας τὰς περιστάσεις τοῦ ἔρωτός μου.
Τὴν ἀνεπόλουν τόσον ὠραίαν, τόσον συμ-
παθεῖ, με τὴν ἀπειρον ἐκείνην χάριν της.
Εἶδα τὸν ἑαυτὸν μου μόνον καὶ ἤρχισα
νὰ αἰσθάνομαι ὅλην τὴν πικρίαν τῆς μο-
νώσεως. Ἄ, τίποτε στὸν κόσμον δὲν εἶναι
τόσον πικρὸν ὅσον μία τοιαύτη στιγμὴ.
Ἐξαφνα ἠκούσα θόρυβον ἀμάξης Ἐστρε-
ψα νὰ ἴδω Ἦτον ἡ Χριστίνα. Μία μα-
τιά, καὶ τὸ ἀμάξι ἐπέρασε. Ὅμως, τὸ πα-
ρετήρησα καλῶς, δὲν ἠμπόρεσε νὰ κρα-
τήσῃ ἐν κινήματι της. Καὶ εἰς ἐκεῖνο τὸ
βλέμμα της πόσα πράγματα δὲν ἐδιάβα-
σα... Ἐὰν ἐφαίνετο ἀδιάφορος... Ἄλλ' ἐν-
θυμεῖσαι; Σοῦ εἶπα ὅτι ἡ Χριστίνα ἦτο
φύσεως ρωμαντικῆς. Ὅλη ἡ ψυχὴ της με
τὸ ἐρωτικὸν παράπονον ἦτο ζωγραφισμένη
εἰς τὰ ὠραία της, τὰ περιπαθεῖ μάτια.

Τὴν ἴδια βραδὴ εὐρισκόμην ἐκεῖ, πλη-
σίον της, τῆς ἦνοιξα τὴν καρδιά μου καὶ
ἐλπιόμνησαμεν καὶ οἱ δύο κατὰ τὰς γλυ-
κειὰς αὐτὰς στιγμὰς τὴν πικρίαν τοῦ χω-
ρισμοῦ.

Σοῦ τὰ λέγω ἕνα πρὸς ἕνα, στιγμὴν
πρὸς στιγμὴν, διὰ νὰ ἴδης πόσον ὑπέφε-
ρα πρὶν ὑποκύψω. Νὰ καταλάβης ὅτι
ἔπρεπε νὰ ἦμαι ἀπὸ πέτρα διὰ νὰ κρα-
τηθῶ..

Ἀπὸ τότε ἀρχίζει μία ζωὴ ὅλη πάθος.
Τὸ πρῶτ', ὅταν ἦνοιγα τὰ μάτια μου, ἡ
πρῶτη μου σκέψις ἦτον ἡ Χριστίνα, ἡ
πρῶτη λέξις ποῦ ἤρχετο εἰς τὰ χεῖλη μου
ἦτο τὸ ὄνομά της. Δὲν ἠμπορῶ νὰ σοῦ
περιγράψω πόσα πράγματα ἠσθάνομην.
Πῶς ὁ ἔρωσ τῆς Χριστίνας με ἔκαμε γεν-
ναῖον, ἐλεήμονα, ἔπειτα ἐγωῖσθην, πῶς
ἐπλημμύριζεν ἡ χαρὰ τὸ στήθος μου,
πῶς ὅλα ἐνόμιζον ὅτι γύρω ἐπλάσθησαν
χάρην τῶν ἔραστῶν μόνων· οὔτε ἐπήγαι-
νον ὁ νοῦς μου εἰς τὴν ἐλαχίστην θλιβε-
ρὰν σκέψιν. Ὅλα γύρω μου ἦσαν χαρὰ,
φαιδρότης, μεδίαμα. Ἐρριπτόμεθα καὶ
οἱ δύο ἀπλήστως εἰς τὸ πάθος μας καὶ
ἐλπιόμνημεν. Ἐὰν κάποτε μᾶς ἐνθύμι-

ζε καὶ τὴν ἐνοχίαν μας καὶ ἐστιάζετο ὁ οὐρανός μας, τοῦτο διήρκει μίαν στιγμὴν καὶ ἡ σκέψις ἐκείνη ἐπνίγετο ὑπὸ τὸ φίλημα. Καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ πεποιτάσεις συντέτινον εἰς τὸ νὰ τρέψωσιν ἐτι μᾶλλον τὸ ἀτίγχεσ αὐτὸ πάθος. Ὅταν συνέβαινε νὰ μὴ τὴν ἴδω, δὲν ἤξευρα τί νὰ κάμω. Ἐπλανώμην εἰς τοὺς δρόμους, ἐπἀνέφερον χιλιάκις τὰ ἴδια πράγματα εἰς τὴν φαντασίαν μου, ἐπλάττον νέα σχέδια πῶς νὰ μὴ λείπη οὔτε μία ἡμέρα χωρὶς νὰ τὴν ἴδω, καὶ ἐπερίμενα τὴν ἐπαύριον ἀνυπομόνως. Μὲ πόσῃν χαρὰν ἐπαναδελπομέθα τότε!

Ἄ, ἐνόσφ εἶμεθα ὑπὸ τὸ κράτος τῶν παθῶν, νομίζομεν ὅτι ἐκεῖ μόνον ἐγκείται ἡ νεότης μας, ἡ ζωὴ, ἡ ὑπαρξις μας ὅλη. Καὶ ἂν πάσχωμεν, πάσχομεν εὐτυχεῖς. Γώρα βλέπω ὅτι πᾶσα ἐντύπωσις τῆς νεότητος, πᾶς ἐνθουσιασμός καὶ πόθος μας, ὁ ὁποῖος τότε μᾶς ἔφερε τὴν μεγαλειτέραν χαρὰν, τὰς ἡδονικωτέρας συγκινήσεις, ἀνοίγει καὶ μίαν πληγὴν εἰς τὸ στῆθος μας καὶ στάζει τὸ αἷμά μας σταγὼν πρὸς σταγῶνα...

Ἀπο τὴν βραδείᾳ ἐκείνῃν τοῦ χοροῦ δὲν τὴν ἴκουσα ποτὲ νὰ παραπονεθῆ διὰ τὴν ὑγείαν της. Δὲν εἶχα ὅμως ἀπομονώσει τὴν ἐντύπωσιν ποῦ μοῦ εἶχε κάμει τότε καὶ συχνὰ τὴν ἠρωτοῦσα πῶς εἶναι. Ἐκείνη μοῦ ἀπαντοῦσε μὲ ἓνα χαμόγελο, ποῦ ποτὲ δὲν θὰ τὸ ἀπομονώσω.

Μίαν ἡμέραν, εἶς τὰς 4 ὥρας τὸ ἀπόγευμα, μόνον εἰς τὴν μικρὰν αἰθουσαν, ὅπου συχνὰ κατεφεύγομεν, ἐπλάττομεν χιλία ὄνειρα εὐτυχίας καὶ ἀπολαύσεως. Ἐνηγκαλισμένοι, ἐξπτοῦσαμεν τὴν ἐκφρασὴν τοῦ ἔρωτός μας εἰς ἓν μακρὸν φίλημα. Ἐξήφθη ἡ νοῖσεν ἡ ὕψρα καὶ παρουσιάσθη ὁ σύζυγός της. Εἶχεν ἀναχωρήσει τὸ πρωὶ εἰς Κόρινθον διὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας καὶ ἐπέστρεφεν ἀπροσδοκῆτως ἐκείνῃν τὴν ὥραν. Εἰς τὴν θέαν του ἡ Χριστίνα ἐλιποθύμησε. Ἐγὼ ἠθέλησα νὰ τὴν βοηθήσω. Ἐξέυρεις τί μοῦ εἶπε τότε; Πηγαίνετε. μὴ φοβεῖσθε. Ἐγὼ θὰ τὴν περιποιηθῶ.

Ἐφυγα ταπεινωμένος ἀφ' ἐνός, καὶ ἐξ ἄλλων φοβούμενος διὰ τὴν Χριστίαν. Ἐάκεπτόμην ὅτι μίᾳ λιποθυμίᾳ ἦρκει νὰ φέρῃ τὸν θάνατον. Ἄχ! οἱ φόβοί μου ἐπληθύνθησαν. Ἐκείνη ἦτον ἡ τελευταία μας συνέντευξις.

Εἶχον παρέλθει ὄχι ἑβδομάδες καὶ ἡ λύπη μου εἶχε γίνῃ ἡπιωτέρα, ὅτε μίαν ἡμέραν συνάντησα καθ' ὁδὸν τὸν κ. Ἀριστείδην. Ἐκείνος δὲν με εἶδε. Ἦτο πολὺ καταβεβλημένος. Ἦ πικρία ἦτα ζωγραφισμένη εἰς τὸ πρόσωπόν του. Αὐτὴ ἡ συνάντησις μοῦ ἔκαμε τόσῃν ἐντύπωσιν Ἡσθάνθην ὅλον τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον εἶχα προξενήσει εἰς τὸν ἄνθρωπον αὐτόν. Ἦ θέλησα νὰ τὸν ἱκανοποιήσω τοῦλάχιστον, ἐὰν εἴνοι δυνατόν νὰ ὀνομασθῆ αὐτὸ ἱκανοποίησις. Ἐπῆγα τὸ ἴδιο βράδυ καὶ τὸν πύρα. Τοῦ εἶπα ὅτι ἡ Χριστίνα δὲν ἦτον ἐνοχος, ὅτι ἦτον ἀθάνατος, ὅτι ἡ πρὸς αὐτὸν ἐκτίμησις της, ἡ σκέψις τοῦ καθήκοντος τὴν εἶχον σώσει. Μὲ ἴκουσεν ὡς ἀποβλάκωμένος ἐκ τῆς λύπης καὶ ἐσκεπτόμην ἔπειτα πόσον τὴν εἶχεν ἀγαπήσει. «Εὐ-

χαριστῶ», μοῦ εἶπεν ἐπὶ τέλους. «Ἀλλὰ δὲν θὰ ἠμπορέσω ποτὲ νὰ σὲ ὀνομάσω φίλον μου. Πήγαινε νὰ καμαρώσης ἑστὸ κρῦο χῶμα τὸ θῦμά σου».

Ἄ, ποτὲ, ποτὲ δὲν θὰ ἀπομονώσω μὲ πόσῃν πικρίαν ἐπρόφθην αὐτὰς τὰς λέξεις.

Ἐκτοτε νομίζω ὅτι ἀπέβαλα ὀλίγον βάρος τοῦ στήθους μου, διότι ἐμετρίασα μὲ τὸ ψεῦδος μου τὴν θλίψιν ἐκείνου, τοῦ ὁποῖου εἶχα κλέψει τὴν εὐτυχίαν.

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΥΠΝΟΒΑΣΙΑ

(Ἐκ τῆς περὶ Ζωτικῶν Μαθητισμοῦ ἀξιολόγου μελέτης τοῦ ἱατροῦ κ. Ν. Καλικόννη, τῆς δημοσιεύσεως ἐν τῷ 3 φυλλαδίῳ τοῦ Παρνασσῶ, ἀποσπῶμεν τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ Ἐπνοβασίας χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν.)

Πλὴν τῆς φυσικῆς ὑπνοβασίας ἔχομεν καὶ τὴν οὕτως εἰπεῖν τεχνητὴν.

Ἡ κατάστασις αὕτη εἶνε ἡ ἐλαφροτέρα τῶν ὑπνωτικῶν φάσεων παραγομένη εἴτε εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ ὑπνωτικῇ, εἴτε ἐκ μεταβάσεως ἐκ τῆς καταληψίας διὰ προστριβῆς, ὡς εἶπομεν, τοῦ δακτύλου μας ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ὑπνωτισμένου.

Ὁ ἐν ὑπνοβασίᾳ διατελὼν οὐδὲν παρουσιάζει τὸ φυσιολογικῶς ἑκτακτὸν κατὰ τὸ φαινόμενον. Ὁμιλεῖ, ἀκούει, ἀπαντᾷ εἰς ἐρωτήσεις, κινεῖται, ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐκλαμβάνει τις τοῦτον ἐκ πρώτης ἀπόψεως ὡς διατελοῦντα ἐν ἐγρηγόρσει. Καὶ ἐν τούτοις τὸ κατὰ τὸ φαινόμενον ὑγιὲς τοῦτο ἄτομον εὐρίσκεται, ὡς θὰ ἴδωμεν, εἰς λίαν ἐκρυθμὸν φυσιολογικὴν κατάστασιν ὑπὸ σωματικῆν καὶ ψυχικὴν ἐποψιν.

Ζῆ μὲν, κινεῖται, ἀκούει, ὀμιλεῖ, ἀνευ ὅμως αὐτοδοουλίας τινός, ἀνευ συνειδήσεως τινός, ὅλων μηχανικῶς τὸ ἔρωτᾷ τε π. χ. ποῦ εὐρίσκεται; ποῖος εἶνε; ἀγνοεῖ ἐντελῶς. Ἐν ἄλλοις λόγοις ἡ λειτουργία τοῦ ἀνωτάτου κέντρου, ἡ συνειδήσις τοῦ ἐγὼ, εἶνε ἐσθεσμένη. Ἀψυπνιζόμενον δὲ δὲν ἐνθυμεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὐδὲν ἐξ ὧν ἐπραξε· παρατηρήθη ὅμως ἐν τούτοις ὅτι εἰς πολλάς περιπτώσεις διατηρεῖται ἡ μνήμη.

Εἰς ὁμοίαν λειτουργικὴν παῦσιν εὐρίσκεται ἐνταῦθα ἡ αἰσθησις τοῦ πόνου. Νυγμοί, καυτηριάσεις κλπ. ἐρεθισμοὶ ἐπὶ τοῦ δερματος δὲν γεννῶσι τὴν παρὰ μικρὰν ἀλγηδόνα. Ἀντιθέτως ὅμως πρὸς τὰς λειτουργικὰς ταύτας ἐσθεσεις, ἄλλαι τῶν αἰσθηθῶν εὐρίσκονται εἰς ἐντρονωτάτην, ὡς θὰ ἴδωμεν, διέγερσιν.

Εὐαίσθησις τῆς ἀφῆς. Πᾶς ἐρεθισμός καὶ ἐλαφρότατον ἀκόμη φύσημα εἰς ἀπόστασιν 2—3 μέτρων ἐπὶ τοῦ δερματος εἶνε τὰ μέγιστα αἰσθητὸν καὶ προκαλεῖ ἐπιπολαίους μυϊκὰς συσπάσεις.

Τῆς ἀκοῆς. Ἀποβαίνει καὶ αὕτη δευτέρα. Ἐν ὑπνοβασίᾳ ἄτομον ἀκούει π. χ. τὸ τικ-τάκ τοῦ ὁρολογίου εἰς ἀπόστασιν 2 καὶ πλεον μέτρων.

Τῆς ὁράσεως. Ὁπνοβασία εἶνε καὶ ἡ ἐντασις τῆς ὀπτικῆς λειτουργίας, ἥτις ὡς καὶ ἡ τῆς ἀκοῆς εἶνε καὶ ἐνταῦθα φυσικὴ μόνον οὐχὶ ὅμως ψυχικὴ, τ. ἔ. τὸ ἐν ὑ-

πνοβασίᾳ ἄτομον ἀκούει, βλέπει, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἀναγνωρίσῃ τί εἶνε ἐκεῖνον ὅπερ βλέπει ἢ ἀκούει.

Ἀναφέρομεν τὸ ἀκόλουθον πείραμα, ὅπερ ἐξετελέσαμεν ἐν Παρισίοις εἰς τὴν οἰκίαν μας, διὰ νὰ λάβῃ τις ἰδέαν μέχρι ποίου βαθμοῦ δύναται νὰ φθάσῃ ἡ ὀπτικὴ ὑπερδιέγερσις ἐν ὑπνοβασίᾳ. Τὸ πρῶτον πειραματισμὸν ὑποκείμενον ἦτο ἡ γυνὴ (Esther) ἐφ' ἧς ὁ κ. Luys ἐτέλεσε τόσα ὀρατὰ πειράματα. Κοιμήσθη, τῇ λέγομεν, καὶ ἰδοῦ τὴν ἀκαριαίως βυθισθεῖσαν εἰς ληθαργίαν. Τὴν μεταφέρομεν ἀκολούθως διὰ τῶν σημειωθέντων τρόπων εἰς κατάστασιν ὑπνοβασίας. Διὰ ὀνομακτρου τότε περιτυλιχθέντος κλειόμενους τοὺς ὀφθαλμούς της ἐντελῶς, εἰς τρόπον ὥστε ἦτο ἀδύνατον δι' ἓνα ἐν ἐγρηγόρσει διατελοῦντα νὰ διακρίνῃ κἄν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας· τῇ δίδομεν εἶτα ἐφημερίδα καὶ τῇ παραγγέλομεν νὰ ἀναγνώσῃ, οὕτω κεκλεισμένων τῶν ὀφθαλμῶν της. Ἐξεπλάγημεν βλέποντες αὐτὴν ἀναγινώσκουσαν! Μεταβάλλομεν τὸ πείραμα ἀκολούθως εἰς δυσκολώτερον σημείον· ἀφαιροῦμεν τ. ἔ. τὴν ἐφημερίδα ἐκ τῶν χειρῶν της καὶ κρατοῦμεν ταύτην παραπλευρῶς τῶν ὀφθαλμῶν της, παύει αὕτη πρὸς στιγμὴν τοῦ ἀναγινώσκειν. Τὴν διαβεβαιοῦμεν ὅτι κρατεῖ εἰς χεῖράς της τὴν ἐφημερίδα καὶ τῇ ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀνάγνωσιν. Περιεργότατον φαινόμενον! Καὶ ἡ διαταγή μας αὕτη ἐξετέλεθη. Ἐνῶ ἡμεῖς ἐκρατοῦμεν τὴν ἐφημερίδα πλαγίως τῶν ὀφθαλμῶν της, ἐκείνη νομίζουσα ὅτι εἶχε ταύτην εἰς χεῖράς της ἐπανάλαβε τὴν ἀνάγνωσιν συνεχίζουσα τὴν περικοπὴν, εἰς ἣν εἶχε σταματήσει. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἐπεμείναμεν πολὺ εἰς τὸ λεπτότατον τοῦ τοῦ πείραμα, ἐκ φόβου ἐνδεχομένης διαταραχῆς εἰς τὸ ὀπτικόν της νεῦρον. Ἀνοίξαντες μετὰ ταῦτα τοὺς ὀφθαλμούς της παρατηροῦμεν μόνον ζωρὰν ὑπεραιμία τῶν ἐπιπεφυκῶτων, ἥτις παρήλαθε ταχέως. Πλεῖστα τοιαῦτα πειράματα ἐξετέλεσαν ὁ κ. Luys καὶ ἄλλοι.

Ἡ μνήμη καὶ ἡ φαντασία δὲν εἶνε ἐπίσης ἀμέτοχοι τῆς λειτουργικῆς ταύτης ὑπερδιεγέρσεως ὡς θὰ ἴδωμεν εἰς τὰ σχετικὰ πειράματα. Ἐποβολὴ (Suggestion) Ἡ φάσις αὕτη τῆς ὑπνοβασίας εἶνε καὶ ἡ κυρίως κατάλληλος διὰ τὴν λεγομένην ὑποβολήν, περὶ ἧς θὰ ἐπανελάβομεν ἕκτε νεότερον. Τὸ ἐν ὑπνοβασίᾳ ὑποκείμενον εἶνε ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον κυριότητα τοῦ ὑπνωτιστοῦ. Δύναται νὰ τῷ ἐγχαράξῃ οἷας δῆποτε οὔτος θελήσῃ ἐντυπώσει καὶ τὰς παραδοξοτέρας ἀκόμη, τὸ δὲ ἐν ὑπνοβασίᾳ ἄτομον, ἔρμαιον οὕτω τοῦ πειραματιστοῦ, ὑπακούει, πιστεύει, ἐκτελεῖ εὐκόλως, ἢ τὸ πολὺ μετὰ τινα ἀντίστασιν τὰς διατάγας τοῦ ἀπολύτου αὐτοῦ κυρίου, ὅστις εἶνε ὁ ὑπνωτιστής. Δύναται τέλος νὰ ἀλλάξῃ διὰ τῆς ὑποβολῆς καὶ αὐτὴν τὴν προσωπικότητα τοῦ ἐν ὑπνοβασίᾳ διατελοῦντος. (Ἐντεῦθεν συμπεραίνει τις ὅποσαι καὶ ὁποῖαι δυσάρεστοι συνέπειαι δυνατόν νὰ προκύψουν ἐκ τῶν ἐκμεταλλεωμένων κακοδοξῶν τὸν ὑπνωτισμὸν καὶ ὁπόσῃ εἶνε κατὰ συνέπειαν ἡ σπουδαϊότης τοῦ ζητήματος τούτου ὑπὸ ἱατροδικαστικὴν ἐποψιν, περὶ ἧς δὲν πρόκειται ἐνταῦθα.)

Υποβάλλει π. χ. ὁ ὑπνωτιστὴς εἰς τὸν ἐν ὑπνοβασίᾳ διατελοῦντα τὴν ιδεάν ὅτι κάμνει ψῦχος καὶ ῥιγοί· οὗτος ζητῶν νὰ ἐνδύθῃ θερμότερον. Τῷ δίδει τεμάχιον χάρτου λέγων αὐτῷ ὅτι εἶνε γλύκυσμα καὶ τὸ καταπίνει μὲ τὴν τελείαν γευστικὴν ἡδύτητα τοῦ ὀνομασθέντος γλυκυσματος. Τῷ δίδει νὰ ὀσφρανθῇ ἀμμωνίαν βεβαίων αὐτὸν ὅτι εἶνε ἄρωμα τι καὶ ὁ ὀσφραίνόμενος ὑπνοβάτης ἀντὶ τῆς ἀνδραστάτης ὀσμῆς τῆς ἀμμωνίας καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς ὀκνηρῶν πταρμῶν ἐκφράζει τὴν αἰσθησὶν γλυκειᾶς ὀσμῆς τοῦ φαντασιώδους ἀρώματος. Τῷ ὑποβάλλει τὴν ιδεάν καὶ τὸν βεβαιοῖ ὅτι εἶνε κύων, καὶ παρίσταται τις πρὸ τοῦ κοωμικοῦ θεάματος νὰ βλέπῃ τὸ ἐν ὑπνοβασίᾳ ὑποκειμένον τετραποδίον καὶ ὑλακτοῦν, μεταμορφούμενον τέλος εἰς κύνα. Τὸν ἐξωθεῖ νὰ πυροβολήσῃ κατὰ τινος ὄν παριστά ὡς ἐχθρόν του καὶ βεβαίως τὸ ἐκτελεῖ, ἂν καὶ ὑπάρχουσι πολλοί, οἵτινες ἐνστικτικῶς ἀνθίστανται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν κακοῦργήματος. Ἄπειρα τέλος τοιαῦτα φαινόμενα δύναται τις νὰ φαντασθῇ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὑποβολῆς.

Ὡς πρὸς τὴν ἀλλαγὴν τῆς προσωπικότητος καὶ τὴν ὑπερδιέγερσιν τῆς μνήμης εἶνε ἀξιοσημείωτον τὸ ἀκόλουθον πείραμα ἐκτελεσθὲν ἐπίσης ὑπὸ τοῦ κ. Luys εἰς τὸ νοσοκομεῖον Charité: Παρουσιάζει ἡμῖν ὁ πειραματιστὴς τὴν δεσποινίδα V., διδασκάλισσαν ξένων γλωσσῶν. Ἡ δεσποινὴς αὕτη εἶχε παραστῆ χάριν περιεργείας εἰς τὰ πειράματα τοῦ ὑπνωτισμοῦ, ἅπερ ὁ κ. Luys ἐξετέλει τὸ παρελθὸν ἔτος. Ἐν τῇ ἐξύπνῳ αὐτῆς καταστάσει ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ πειραματιστοῦ τί γνωρίζει περὶ ὑπνωτισμοῦ; ἀπάντησε «μόνον ὅτι βλέπει νὰ ἀποκοιμίζονται ὑπὸ τοῦ ὑπνωτιστοῦ διάφορα ἄτομα, τὰ ὅποια παρουσιάζουν ποικίλα καὶ περίεργα φαινόμενα· τίποτε περισσότερον δὲν γνωρίζει νὰ εἴπῃ.» Μετὰ τοῦτο τὴν ὑπνωτίζει, θέτων αὐτὴν εἰς κατάστασιν ὑπνοβασίας, καὶ τῇ ὑποβάλλει τὴν προσωπικότητά του ὡς ἐξῆς: Δὲν εἶσθε πλέον, τῇ λέγει, ἡ δεσποινὴς V., ἀλλ' εἶσθε ὁ κ. Luys· εὐρίσκεσθε εἰς τὸ ἀμφιθέατρον τοῦ Νοσοκομείου Charité, θὰ μᾶς ἀναπτύξητε ὅ,τι γνωρίζετε περὶ ὑπνωτισμοῦ. Τὴν περιεργον πρῶτον! Ἡ δεσποινὴς V. μεταμορφοῦται ἀμέσως εἰς τὸν κ. Luys, λαμβάνει τὴν στάσιν του, τὰς κινήσεις του, τὴν ἐκφράσιν του, τοὺς διαφόρους τρόπους του καὶ ἀρχεται τῆς περὶ ὑπνωτισμοῦ διδασκαλίας, ἐπαναλαμβάνουσα ἀπαράλλακτα ὅπως καὶ ὅσα οὗτος εἶχε διδάξει μὲ τὴν αὐτὴν καθαρότητα τῆς ἀπαγγελίας του, τοῦ ἐπιστημονικοῦ εἰρημοῦ καὶ τοῦ λεκτικοῦ του. Περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ Luys μετ' οὐκ ὀλίγης ἐκπλήξεως καὶ ἰλαρότητος ἐθεάτο ἑαυτὸν τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀναπαραγόμενον καὶ ἐνσαρκωμένον, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Mlle V.

Τὸ περιεργον εἰς τὸ πείραμα τοῦτο ἦτο ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἡ δεσποινὴς V. ἐνεθυμήθη καὶ ἐπανελάβεν ἐκ στήθους τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Luys διδασκαλίαν, ἀλλ' ὅτι ἐνῶ ἐν ἐργηγόρσει ὠμίλει, καθὼ ξένη, μετὰ δυσκολίας τὴν γαλλικὴν, ἐν ὑπνοβασίᾳ τούναντιον ἢ περὶ τὴν γαλλικὴν ἐκφράσιν αὐτῆς μετὰ τῶν καταλλήλων ἐπιστημονικῶν ὄρων καὶ

τὸ ἐν γένει λεκτικὸν τῆς ἥτο αὐτὸ τοῦτο τοῦ κ. Luys.

Ἄξια σημειώσεως εἶνε ἡ ἐξῆς λεπτομέρεια ὡς πρὸς τὸ πείραμα τοῦτο: Εἰς μίαν ἐκ τῶν προηγουμένων συνεδριάσεων τοῦ κ. Luys, εἰς ἣν εἶχε παρευρεθῆ ὡς ἀκροατῆς καὶ ἡ Mlle V., εἶχε γίνεαι μικρὸς θόρυβος ἕνεκα τοῦ συνωστισμοῦ τοῦ πλήθους ἀκροατηρίου. Ὁ κ. Luys τότε διακόψας ἐπὶ στιγμὴν τὴν διδασκαλίαν τοῦ εἶχε παρακαλέσει τοὺς ὀρθοὺς ἰσταμένους ἀκροατὰς νὰ περάσωσιν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ἀμφιθέατρον, ὅπου ὑπῆρχον κεναὶ θέσεις. Κατὰ τὴν ὥραν λοιπὸν καθ' ἣν ἡ Mlle V., ἐν ὑπνοβασίᾳ διατελοῦσα, ἐπανελάμβανε τὰ μαθήματα τοῦ κ. Luys προεκαλέσασεν παρόμοιον θόρυβον ἐξεπίτηδες, περιεργὸν ὄντες ἂν θὰ ἐνεθυμήθη καὶ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο. Τῷ ὄντι, καὶ ἡ ἐντύπωσις αὕτη τῇ εἶχεν ἐγχαραχθῆ εἰς τὴν μνήμην. Καθ' ἣν ὥραν λοιπὸν, ἐκείνης διδασκούσης, ἡμεῖς ἐθορυβοῦμεν, διακόπτει τὴν διδασκαλίαν τῆς, ὡς τότε ὁ κ. Luys, καὶ μὲ τὴν ἰδίαν του ἀκόμην φράσιν παρακαλεῖ ὄσους τῶν ἀκροατῶν ἴσταντο ὀρθοὶ νὰ λάβωσιν τὸν κόπον νὰ περάσωσιν εἰς τὸ μέρος, ὅπου ὑπῆρχον κεναὶ θέσεις (Messieurs, nous dit-elle, donnez-vous la peine, de passer par là, si vous plait, il y a des places), καὶ μετὰ τοῦτο ἐξηκολούθησε τὴν συνέχειαν τῆς διδασκαλίας τῆς μέχρις οὗ τέλος ὁ κ. Luys τὴν ἀψυπνίζει.

— Τὶ ἐκάμνετε πρὸ ὀλίγου Mlle; τὴν ἐρωτᾷ ὁ κ. Luys· τί γνωρίζετε περὶ ὑπνωτισμοῦ; καὶ ἡ πρὸ ὀλίγου καθηγητῆς τοῦ ζητήματος τούτου ἀπαντᾷ ὅτι οὔτε ἐνεθυμεῖται, οὔτε γνωρίζει τίποτε!

Ὑπνωτίζας ἀκολούθως ἄλλην εἰς κατάστασιν ὑπνοβασίας, τῇ λέγει νὰ ἀψυπνισθῇ εἰς ὠρισμένην ὥραν καὶ ἀκριδῶς εἰς τὴν ὀρισθεῖσαν στιγμὴν ἐξύπνησε, λειτουργήσασα ὡς ὠρολόγιον.

Τὸ ἀκόλουθον τέλος πείραμα εἶνε περιεργότατον ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς διεγέρσεως τῆς μνήμης: Ὑπνωτίζει ἥδη τὴν C. Esther εἰς κατάστασιν ληθαργίας, λαμβάνει εἴτα ὑάλινον σωλῆνα περιέχοντα διάλυσιν χασίς καὶ τοποθετεῖ τοῦτον πλυσίον τοῦ λαιμοῦ τῆς· μετὰ τινὰ δευτερόλεπτα τῆς ὥρας μεταπίπτει αὕτη εἰς κατάστασιν ὑπνοβασίας. Ἰὴν διατάσσει ἀκολούθως νὰ τραγωδήσῃ μέρη τινὰ τῆς Mascotte καὶ ἀρχεται αὕτη τοῦ ἤσματος μετ' οὐκ ὀλίγης μουσικῆς τέρψεως καὶ ἀρκετὰ αἰσθηματικῆς. Περὶ τούτου ἐπείστημεν ἡμέραν τινὰ εἰς τὴν οἰκίαν μας, ὅτε ἐπειραματιζόμεθα ἐπ' αὐτῆς καὶ τὴν παρεκαλέσαμεν, ἐν ἐργηγόρσει διατελοῦσαν, νὰ τραγωδήσῃ ἐκ τῆς Mascotte). Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ τούτου· τὸ ἀκόλουθον μέρος τοῦ πειράματος εἶνε τὸ ἐνδιαφέρον. Ἀπομακρύνει ὁ πειραματιστῆς ἐκ τοῦ λαιμοῦ τῆς τὸν σωλῆνα καθ' ἣν στιγμὴν αὕτη ἐτραγώδει καὶ ἐφ' ὅσον ὁ σωλῆν ἀπεμπκρύνετο (χωρὶς ἐννοεῖται αὕτη νὰ τὸ βλέπῃ), ἐπὶ τοσοῦτον ἐξησθῆναι καὶ ὁ τόνος τῆς φωνῆς τῆς, ἐνῶ ἀντιθέτως, ἐφ' ὅσον προσήγγιζεν ὁ κ. Luys τὸν σωλῆνα εἰς τὸν λαιμὸν τῆς, ἐπὶ τοσοῦτον ἐπανήρχετο ὁ τόνος τῆς φωνῆς τῆς

εἰς τὴν προτέραν του δύναμιν κατὰ βαθμιαῖον οὕτως εἰπεῖν rinforzando.

Ἡ ἀκόλουθος φάσις τοῦ πειράματος εἶνε ἀκόμην περιεργότερα: Ὁ πειραματιστὴς κρατεῖ διὰ τῆς μᾶς χειρὸς του τὴν εἰρημένην γυναῖκα καὶ διὰ τῆς ἐτέρας κρατεῖ τὴν χεῖρα τρίτου τινὸς προσώπου, τὸ πρόσωπον δὲ τοῦτο κρατεῖ διὰ τῆς ἄλλης χειρὸς του τὸν σωλῆνα. Ἀποτελεῖται δὲ οὕτως εἰπεῖν ἄλλοις ἐκ τριῶν προσώπων, συνεχόμενων διὰ τῶν χειρῶν, ἥς τὸ ἐν ἄκρον εἶνε ἡ ἐν ὑπνοβασίᾳ γυνή, τὸ μέσον ὁ πειραματιστὴς καὶ τὸ ἕτερον ἄκρον τὸ τρίτον πρόσωπον. Ἴδου τί περιεργον φαινόμενον παράγεται: Ἐφ' ὅσον τὸ τρίτον τοῦτο πρόσωπον κρατεῖ τὸν σωλῆνα, ἡ γυνὴ ἐξακολουθεῖ νὰ τραγωδῇ, ἐνῶ τούναντιον, ὅταν ἀφίησιν τὸν σωλῆνα ἐκ τῆς χειρὸς του ἢ ὅταν δὲν κρατῇ διὰ τῆς ἄλλης χειρὸς του τὸν πειραματιστὴν, ὅστις συνεχέται, ὡς εἴπομεν μετὰ τῆς γυναικός, ἡ ὀπωσθήποτε τέλος διακοπῆ ἢ διὰ τῶν χειρῶν ἀλληλουχία, τότε αὐτοστιγμὴ ἡ γυνὴ παύει τοῦ ἄδειν (ἢ ὅποια ἐνοεῖται δὲν ἀντιλαμβάνεται τίποτε ἐκ τῶν γινομένων).

Ἡ ἐπίδοσις λοιπὸν τοῦ ἐν τῷ σωλῆνι χασίς, ἥτις μετεδίδοτο διὰ τῆς σειρᾶς τῶν συνεχόμενων προσώπων εἰς τὴν ἐν ὑπνοβασίᾳ γυναῖκα, προεκάλει εἰς ταύτην τὴν ἀνάγκην νὰ τραγωδῇ.

Τὶ εἶχε συμβῆ; Καθ' ἣν ἡμέραν ὁ κ. Luys ἠθέλησε διὰ πρώτην φοράν νὰ πειραματισθῇ ἐπὶ τῆς εἰρημένης γυναικός διὰ τοῦ χασίς, εἶχε παραστῆ αὕτη εἰς τὴν παράστασιν τῆς Mascotte. Ἐκτοτε δὲ πᾶσα ἐπίδρασις τοῦ χασίς ἐπὶ τῶν φωνητικῶν αὐτῆς ὀργάνων ἐχρησίμευεν ὡς δεσμὸς οὕτως εἰπεῖν, πρὸς τὸ souvenir τῆς Mascotte καὶ διήγειρεν ἐν αὐτῇ τὴν ιδεάν τοῦ ἤσματος τούτου. Ἀπομένει ὅμως περιεργὸς τῷ ὄντι ὁ τρόπος, καθ' ὃν μετεδίδοτο ἡ τοιαύτη ἐπίδρασις τοῦ χασίς ἐκ τῆς ἀποστάσεως καὶ διὰ μέσου δύο ἀνθρωπίνων σωμάτων;

N. ΚΑΛΛΙΚΟΥΝΗΣ

Ἴατρος

ΣΤΑΓΟΝΕΣ

Ἐπάρχουσι ἀρεταί, τῶν ὁποίων ἡ ὑπερβολὴ εἶναι ἐγκλημα

Δουμάς

Τὸ πρῶτον δάκρυ τοῦ ἔρωτος εἶναι ἄδαμας, τὸ δεῦτερον μαργαρίτης τὸ δὲ τρίτον· ἀπλοῦν δάκρυ.

N. Π.

Τὸ πρῶτον τέκνον ἑκάστης γυναικός, εἶναι συνέχεια τῆς τελευταίας κοιλίας τῆς.

Θούγκω

Ὁ ἔρωτος εἶναι βασιλεὺς τῶν νεανίσκων καὶ τύραννος τῶν γερόντων.

Λουδοβίκος IB'.

Τὰ πλοῦτη καθιστῶσι τὴν γυναῖκα ἀλαζόνα, ἡ ὠραιότες ὀποῦτον, ἡ ἀσχημια μισητήν.

Βολταῖρος

Αἱ γυναῖκες εἰσὶ πάντοτε σταθεραὶ εἰς τὸν ἔρωτα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πάντοτε εἰς τὸν ἔραστον.

Λουπατω

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

Τὸ καφενεῖον ἐγένεσεν ἐντὸς ὀλίγου τινῶν εὐθυμούντων...
(σελ. 132)

Παρὰ τὴν πύλιν ἴστατο ὁ γέρον φύλαξ μὲ τὰς χεῖρας
ἐπὶ τῶν νώτων. (σελ. 28)

Εἰς τὸν νάρθηκα τῆς ἐκκλησίας συνεκάθησαν ἤδη τῶν γειτόνων οἱ πλείστοι.
(σελ. 61)

... Κοράσιον δωδεκατὲς περίπου
ἔπαιζε μετὰ τῶν λοιπῶν...

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ — ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΑ

Η ΓΑΖΙΑ

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

Εικόνογραφημένη

Ὁ Λουκῆς Λάρας τοῦ ἐν Παρισίοις δια-
 μένοντος ἀγαπητοῦ λογογράφου κ. Δη-
 μητρίου Βικέλα, εἶνε ἴσως τὸ μόνον ἔρ-
 γον τῆς συγχρόνου φιλολογίας μας, τὸ
 ὁποῖον τὸ κοινὸν ἀπληστώσ ἀνέγνωσε,
 καταναλώσας καὶ τὰς τρεῖς προηγουθείσας
 ἐκδόσεις του. Ἐγράφη περὶ τὸ 1878 καὶ
 ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον, αὐτὸ τὸ πρῶτον
 ἑλληνικὸν διήγημα, τὸ φέρων τύπους καὶ
 χαρακτῆρας καθαρῶς ἑλληνικούς, ἐδημο-
 σιεύθη τὸ πρῶτον ἐν τῇ Ἐστίᾳ τοῦ
 1879, τῇ διευθυνομένῃ τότε ὑπὸ τοῦ κ.
 Διομίδου. Ἡ ἀνάγνωσίς του ἔτερψε, κα-
 τέβαλε, συνεκίνησε καὶ διήγειρε τὰς εὐ-
 γενεστέρας πατριωτικὰς χορδὰς. Ἐκτοτε
 ἤρχισεν ἐκδιδόμενος, καὶ αἱ ἀλλεπάλληλοι
 ἐκδόσεις του παρηκολούθησαν οὕτως εἰ-
 πεῖν καὶ τὰς προόδους τῆς ἑλληνικῆς τυ-
 πογραφίας, μέχρι τῆς τελευταίας, τῆς
 ἐκτελεσθείσης ἐν τοῖς καταστήμασι τοῦ
 κ. Ἀ. Κωνσταντινίδου, ἐκδίδοντος τοῦ
 διευθυντοῦ τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς Ἐστίας
 κ. Γ. Κασδόνης.

Ἡ τετάρτη αὕτη ἐκδοσις εἶνε καλλιτε-
 χνικὰ ἐξαιρετικὰ εἰκονογραφημένη ὑπὸ τοῦ
 ἐν Παρισίοις ὁμογενοῦς ζωγράφου κ. Θεω-
 δώρου Ράλλη, ὅστις σπουδάσας ἐκ τοῦ
 σύνεγγυς καὶ τὴν ἑλληνικὴν φύσιν καὶ
 τὰς ἑλληνικὰς φυσιογνωμίας ἐν γένει,
 ἀνεπαρέστησεν ζῶντα διὰ τῆς δοκίμου
 γραφίδος του τοὺς τύπους τοῦ συγγρα-
 φέως.

Κρίνομεν περιττόν, κατόπιν τῶν τόσων
 περὶ αὐτοῦ γραφέντων, οὐχὶ μόνον ὑπὸ
 τῶν παρ' ἡμῖν κριτικῶν ἀλλὰ ὑπὸ τῶν
 ξένων, νὰ ὀμιλήσωμεν καὶ ἡμεῖς ἐν-
 ταῦθα περὶ τῆς φιλολογικῆς ἀξίας τοῦ
 Λουκῆς Λάρα. Ἀρκούμεθα μόνον νὰ
 δυσστήσωμεν τὴν τελευταίαν ταύτην ἐκ-
 δοσιν ὡς τὸ ἀρίστον καὶ πατριωτικώτερον
 ἔργον τοῦ νέου ἔτους.

Διακόσιαι τεσσαράκοντα σελίδες εἰς σχῆ-
 μα ὄγδοον, κοσμοῦμεναι ὑπὸ ἑβδομήκον-
 τα πέντε εἰκόνων, ἐξόχως τυπωμένα ἐν
 τοῖς γνωστοῖς καταστήμασι τοῦ κ. Κων-

σταντινίδου, ἐπὶ χάρτου ἐκλεκτοῦ, ἀπο-
 τελοῦσι τὴν ἐπιδεικτικωτάτην ταύτην
 ἐκδοσιν.

Ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης τὰ καλλιτε-
 χνικὰ βιβλία, τὰ φέροντα μάλιστα, ὡς ὁ
 Λουκῆς Λάρας, τὴν σφραγίδα τῆς
 φιλολογικῆς ἀξίας, ἐθεωρήθησαν καὶ θεω-
 ροῦνται πάντοτε ὡς τὰ μόνα δῶρα, τὰ
 κοσμοῦντα καὶ τὰς αἰθούσας καὶ τὰς βι-
 βλιοθηκὰς καὶ τὸ πνεῦμα. Εὐτυχῶς καὶ
 ἐν Ἑλλάδι ἤρχισεν ἀπὸ τινος διαδιδόμενη
 ἡ συνήθεια αὕτη καὶ εἶνε παντός ἐπαί-
 νου ἀξίος ὁ κ. Γ. Κασδόνης, ὑποδοθεί-
 σας ἀπὸ πολλοῦ τὴν εὐγενεστάτην τάσιν
 καὶ ἦδη διὰ τοῦ Λουκῆς Λάρα παρα-
 σχῶν λαμπρὰν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς φιλο-
 λομοῦσους.

Ἡ ἐκδοσις αὕτη τοῦ Λουκῆς Λάρα
 πρωτοτύπως εἰκονογραφημένη παρέχει
 ἡμῖν προσέτι τὴν ἐλπίδα καλλιτεχνικω-
 τέρου τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας μέλλον-
 τος. Ἐννοοῦμεν, ὅτι ἀπαξ ἡ ἀρχὴ ἔγεινε
 θὰ καταβληθῆ προσπάθειά τις ὥστε καὶ
 ἄλλα ἑλληνικὰ ἔργα νὰ ἐκδοθῶσι πρω-
 τύπως εἰκονογραφημένα, ὁ μόνος τρόπος
 ἴσως διὰ τοῦ ὁποῖου θὰ δυναθῶμεν νὰ
 ἐλκυσώμεν ἀναγνώστας ἐν τῇ χώρᾳ μας
 τῇ τόσων μισαναγνωστικῇ.

Ἄλλ' ἄς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν Λουκῆν
 Λάρα ν. Ὁ Λουκῆς Λάρας, εἶνε αὐτο-
 βιογραφία γέροντος Χίου περιγράφοντος
 μετὰ πολλῆς φυσικότητος καὶ μεγίστης
 ἀπλότητος τὰ παθήματά του καὶ τὰς πε-
 रिπετείας του κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπα-
 νάστασιν. Ἐχει σκηνὰς συγκινητικὰς,
 θυγούσας τὰς λεπτοτέρας χορδὰς, ἐξαπ-
 τούσας τὸν πατριωτισμὸν, ἐμπνεοῦσας
 τὴν οἰκογενειακὴν ἀγάπην.

Ὡς τοιοῦτος ἀνεγνώσθη ἀπὸ τοῦ 1879
 καὶ ὡς τοιοῦτος ἐξηπηρετήσεν ἀρκούντως
 καὶ τὴν ἑλληνικὴν σύγχρονον φιλολογίαν
 καὶ διηγηματογραφίαν, διότι ἀπὸ τῆς
 πρώτης αὐτοῦ ἐκδόσεως χρονολογεῖται
 καὶ ἡ ἐν τῷ ἑλληνικῷ διηγήματι εἰσαγω-
 γῇ χαρακτῆρων καὶ τύπων καὶ σκηνῶν
 καθαρῶς καὶ ἀκραιβνῶς ἑλληνικῶν.

Ἦδη δέ, ἐν τῇ τετάρτῃ αὐτοῦ ἐκδόσει,
 ὅτε εἰς τὸν ἔθογραψικὸν κάλαμον τοῦ κ.
 Βικέλα προσετέθη καὶ ἡ ἠθογραφικὴ γρα-
 φὴ τοῦ ἑλλννος ζωγράφου κ. Ράλλη, πε-
 ποῖσμεθα ὅτι ὁ Λουκῆς Λάρας θὰ
 στολίσῃ εἴτε πᾶσαν ἑλληνικὴν αἰθουσαν,
 ὡς δῶρον τῆς Πρωτοχρονιάς, ὡς
 ἡ καλλιτεχνικώτερα τῶν ἑλληνικῶν ἐκδό-
 σεων, εἴτε πᾶσαν ἑλληνικὴν βιβλιοθήκην
 ὡς ἐν τῶν καλλιτέρων ἔργων τῆς συγχρό-
 νου φιλολογίας μας.

Στὸ περιβόλι μέσα μοναχῇ
 ἀνθοβολῷ ἡ Γαζία εὐτυχισμένη
 τὴ ζήλεια κρύβει μέσα στὴν ψυχῇ
 καὶ θέλει μόνη γάνε ἀνθισμένη.

Ἐδιάλεξε, ἀπὸ πολλῶν καιρῶ,
 ὅταν στὸ χῶμα πέσουνε τὰ φύλλα,
 καὶ σβύση κάθε λούλουδο χλωρὸ,
 καὶ κόψουνε ἀπ' τὴ μηλιὰ τὰ μῆλα.

Τότε κι' αὐτὴ γυροῦλα νὰ γενῇ
 καὶ μὲ καμάρι ὄλη νὰ προβαλλῇ
 ἄλλος ἀνθὸς μπροστὰ νὰ μὴ φανῇ
 σὲ τέτοια μυριοζήλεμένα κάλλη.

Γι' αὐτὸ σκορπίζει γύρω μὲ χαρὰ
 τὴν οὐρανοκλεμμένη μυρωδία της·
 λόγια γλυκὰ ποῦ βγαίνουν στὴ σειρά
 μ' ἐπιθυμίᾳ πολλῇ ἀπ' τὴ καρδιά της.

Ἔτσι καὶ σὺ, ἀγάπη μου χρυσῇ,
 ζηλεύεις, κι' ἀπ' τὴ ζήλεια σου τὴν τόση,
 γυρεύεις νάχῃς πάντα μόνη ἐσὺ
 τὸν ἔρωτά σου στὴν καρδιά μου ἀπλώση.

Α. ΓΡ. ΜΠΟΥΡΝΙΑΣ

ΔΑΚΡΥ

Εἰς τὸν θάνατον τοῦ προσφιλεστατοῦ μικροῦ Σπύρου.

Le seul bien qui'me reste au monde
 Est d'avoir quelque fois pleuré.

A. de Musset

Ἐπαλαιψες, παιδάκι ἀγαπημένο,
 Μὲ τὸ σκληρὸ τὸ χέρο 'σὰ λιοτάρη,
 Βλαστὰρι θαλερὰ κι' ὀλανθισμένο,
 Μὲ τοῦ βορῆν τὴ λύσσα 'σὰν πριναρι.

Κ' ἔπεσες... ἄχ! 'ς τὴν πάλη νικημένο
 ὁ θάνατος γιὰ δόξα του ἄς τὸ πάρῃ!
 Εἶν' εἰρωνεία ὁ βίος μας... καὶ ξένο
 Εἶν' ὅ,τι ὠραῖο ζῆ 'ς τὴ γῆ γιὰ χαρι.

Τὰ ὀλόφωτά σου μάτια θὰ θυμῶνται
 Οἱ δυστυχεῖς γοεῖς σου γιὰ λαχτάρα!
 Κι' ἂν εἰς τὸν ὕπνο κάποτε εὐτυχεῖς

Τὰ ἰδοῦν, 'σε ρεῖα θὰ βρεθοῦν τρομαρα
 Ἐπιπῶντας 'ς τὸ σκοτάδι τῆς ζωῆς,
 Ἦνὸ τὸ γλυκὸ τους φῶς θὲ νὰ στεροῦνται

Καὶ σὺ τραγοῦδι μαῦρο, ἀπελπισμένο,
 'Στὸν κόσμο τί ζητεῖς;
 — Δάκρυ εἶμαι ἐγὼ θερμὸ κ' ἀγαπημένο
 Ὀδὴν τῆς ψυχῆς.

Στάλα δροσῆς σὲ τᾶρον λουλουδάκι
 Ἄχαρο «χαῖρε»... τελευταῖο φιλάκι...
 Μόνον ἐγὼ 'ς τὴ γῆ δὲν εἶμαι ξένο.

ΜΙΧΑΗΛ ΑΒΑΙΝΟΣ

ΓΙΑΓΚΟΣ Ο ΜΟΥΣΙΚΟΣ

(ΔΙΗΓΗΜΑ ΠΟΛΩΝΙΚΟΝ)

(Ὁ Henryk Sienkiewicz εἶνε ὁ δημοτικώτερος ἕως τῶν συγχρόνων Πολωνῶν μυθιστοριογράφων. Ἦνε εἰς ἄκρον θετικιστής, ὁ δὲ θετικισμὸς του συγκρινᾶται μετὰ τοῦ ῥωμαντισμοῦ. Ἄγαπᾷ υπερβαλλόντως τοὺς πτωχοὺς, τοὺς τεθλιμμένους καὶ ἐν γένει πάντα ἀπόκληραν τῆς κοινωνίας, ἀρέσκειται δὲ τὰ μάλα νὰ σκιαγραφή τὸν χαρακτῆρα τῶν Πολωνῶν χωρικῶν. Ὁ Sienkiewicz ἐγεννήθη τῷ 1845, ἐσπούδασε δὲ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς Βαρσοβίας. Ἐν ἔτει 1876 μετέβη εἰς Καλιφορνίαν, ὅπου ἐτελλεν ἐπιστολιμαίως διατριβὰς περὶ τοῦ Νέου Κόσμου εἰς διαφόρους ἐφημερίδας τῆς πατρίδος του. Πρὸ διωδεκάετίας περίπου ἐξέδοτο συλλογὴν διηγημάτων ὑπὸ τὸν τίτλον «Pisma». Εἰς τὴν γόησαν γραφίδι τούτου ὑπερβόησαν τὸ ἄριστον καὶ συγκινητικώτατον διήγημα «Διὰ τὸν καθημερινὸν ἄρτον» ὡς καὶ τὸ «Διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου» ὑπερμεταφράσθη εἰς πολλὰς γλώσσας. Τοιοῦτος ὁ Πολωνὸς συγγραφεὺς, οὗτινος πρῶται ἡμεῖς, ἴσως, παρουσιάσαμεν ἔργον ἐν μεταφράσει εἰς Ἑλληνικὰς ἀναγνώστας. Τὰ νῦν οὗτος διαμένει ἐν Βαρσοβίᾳ ἐκδίδων ἐφημερίδα πολιτικοφιλολογικὴν).

Ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἀτελὲς καὶ καχεκτικόν. Αἱ γειτόνισσαι συνθηροίσθησαν περὶ τὴν κλίνην καὶ ἐκίνουν ἀμφιδόλως τὴν κεφαλὴν, παρατηροῦσαι ἐκ περιτροπῆς τὴν μητέρα καὶ τὸ παιδίον. Ἡ σύζυγος τοῦ σιδηροργοῦ, ὡς μάλλον πεπειραμένη μετὰ τῶν ἄλλων, ἤρξατο νὰ παρηγορῇ τὴν λεχῶ.

«Κάνε κουράγιο, δὲν ἔχεις τίποτα» εἶπε «τώρα θὰ πάω ν' ἀνάψω μιὰ λαμπάδα στὴν Παναγία» εἶτα ἀποτεινομένη σιγανῇ τῇ φωνῇ πρὸς τὰς ἄλλας γυναῖκας «ἴτανε γραφτὸ τῆς καυμένης ἡμεῖς κάνομε καλά νὰ τοὺς ἐτοιμάσουμε γιὰ τὸν ἄλλον κόσμον, μάλιστα νὰ στείλουμε καὶ γιὰ τὸν παπᾶ νὰ τὴν κοινωνήσῃ».

«Ναί, καὶ νὰ βαπτίσουμε καὶ τὸ παιδί» προσέθηκε ἄλλη γιὰτ' εἶνε ἁμαρτία καὶ σὲ μᾶς ν' ἀφήσουμε νὰ πεθάνῃ ἀβάπτιστο τὸ παιδί, ὅαν Τοῦρκος».

Ἐνῶ ὠμίει, ἦναψε μιαν λαμπάδα, ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τὸ νεογνόν, καὶ ἔρραντισε τὸ πρόσωπόν του δι' ἠγιασμένου ὕδατος· κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον ἐψιθύρισε τὰ ἑξῆς :

«Σὲ βαπτίζω εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ σὲ ὀνομάζω Γιάγκο» εἶτα δὲ προσέθηκε «τώρα φύγε, ψυχὴ ἅγια, ἀπὸ τοῦτον τὸν κόσμον καὶ πῆγαινε εἰς τὸ μέρος ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἦλθες. Ἀμήν.»

Ἡ ἅγια ὁμως ψυχὴ, δὲν εἶχε τόσον διάθεσιν νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸν κόσμον τοῦτον, ἐξ ἐναντίας μάλιστα ἤρχιζε ν' ἀνθίσταται μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν ποδῶν καὶ νὰ κλαυθμηρίζῃ, ἀλλὰ κατὰ τρόπον τόσφ ἀδενικόν, ὥσται αἱ γειτόνισσαι ἐνόμισαν ὅτι εἶχον πρὸ αὐτῶν νεογέννητον γατάκι.

Ἐστειλαν καὶ προσεκάλεσαν δι' ἀμάξης τὸν ἱερέα, ὅστις ἀφ' οὗ ἐπετέλεσε τὰ θρησκευτικὰ του καθήκοντα ἀνεχώρησε. Καὶ ἡ μήτηρ ἀφ' ἑτέρου, ἀντὶ ν' ἀποθνήσκῃ ἤρχισε βαθμυδὸν ν' ἀναλαμβάνη, μετὰ

μῖαν δὲ ἑβδομάδα ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἐργάζηται.

Ἡ ζῶν τοῦ παιδίου καθίστατο ὀσμηραὶ προβληματικὴ. Ἐνόμιζέ τις ὅτι μόλις ἀνέγνευεν ὅταν ὁμως, εἰς ἡλικίαν τεσσάρων ἐτῶν, ἐφώναξεν ὁ κοῦκος τρεῖς ἀπὸ τῆς στέγης τῆς καλύβης — πρᾶγμα θεωρούμενον ὡς καλὸς οἰωνὸς παρὰ τοῖς δευσιδαίμοσι Πολωνοῖς — ἤρχισε νὰ καλλιτερεῖν ἡ ἰγεία του καὶ οὕτως ἐφθασε τὰ δέκα ἔτη. Ἦτο ὑπὲρ τὸ δέον ἰσχυρὸν καὶ καχεκτικόν, εἶχε σῶμα κυρτόν, καὶ παρειαὶ κοίλας. Ἡ φαίδιμος κόμη του ἐφθάνεν ἀνωθεν τῶν ζωνῶν καὶ προεχόντων ὀφθαλμῶν του, οὗς προσήλου τοιοῦτοτρόπως εἰς πᾶν μέρος, ὡσεὶ ἐδλεπε πρᾶγμα τι ἀόρατον τοῖς ἄλλοις.

Ἐν καιρῷ χειμῶνος εἶπε πλυσίον τῆς ἑστίας, ὅπως θερμάνῃ τὰ ὀργῶντα μέλη του, οὐχὶ δὲ σπανίως ἐκλαίεν, ὁσάκις ἡ «μᾶνα του» δὲν εἶχε τι ἐν τῇ χύτρᾳ. Τὸ θέρος, ἔτρεχε τῆδε κάκεισε μετὰ τὸ μόνον διάτρητον ὑποκάμισόν του, δεδεμένον περὶ τὴν ὀσφὴν διὰ μανδηλίου, εἰς δὲ τὴν κεφαλὴν ἐφέρει πεπαλαιωμένην ψάθαν, διὰ τῶν ὀπῶν τῆς ὁποίας, προέβαλλεν ἡ ἀτημέλητος κόμη του. Ἡ πτωχὴ μήτηρ του, ἦτις ἐβίου ὑπὸ ξένην στέγην δίκην χελιδόνος, ὅπως ἀνταποκρίνυτε εἰς τὰς βιωτικὰς ἀνάγκας, τὸν ἠγάπα ἀναμφιδόλως, πολλάκις ὁμως τὸν ἐκολάφιζε, πάντοτε δὲ τὸν ἀπεκάλει «παληόπραγμα». Εἰς ἡλικίαν ὀκτὼ ἐτῶν ἤρχισε νὰ ἐργάζηται ὁ δὲ μὲν ὀδηγῶν τὸ ποιμνιον ἀνά τὰς κλιτύς τῶν λόφων, ὁ δὲ δὲ πορευόμενος εἰς τὰ δάση ὅπως συλλέξῃ μύκητας ὁσάκις δὲν εἶχον ἄλλο τι νὰ φάγωσι. Ἄν ποτε δὲν ἐγένετο βορὰ τῶν λύκων κατὰ τὰς ἐκδρομάς ἐκείνας, τοῦτο πρωτίστως ὀφείλετο εἰς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν. Ὡς ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ χωρίου ἔθετε καὶ οὗτος τὸν λιχανὸν εἰς τὸ στόμα του ὁσάκις ἤθελε νὰ ὀμιλήσῃ. Οἱ γειτόνες διεικνύνοντο ἀπροκαλύπτως, ὅτι δὲν θὰ εἶχεν ἐπὶ πολὺ ἢ ἂν εἶχεν θὰ ἦτο βάρος εἰς τὴν μητέρα του διότι δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐργάζηται περισσότερο.

Ἐν μόνον χαρακτηριστικὸν προτέρημα τὸν διέκρινε. Τις δύναται νὰ εἴπῃ διατὶ ἡ φύσις ἐπρόκισε τοιοῦτο πλάσμα μετὰ τοιοῦτο δῶρον. Ἠγάπα τὴν μουσικὴν σχεδὸν μετὰ πάθος. Τῷ ἐφαίνετο ὅτι πανταχοῦ ἤκουε μουσικοὺς τόνους· εἶδιδε προσοχὴν εἰς πάντα ἤχον· ὅσφ δὲ ἐμεγάλωνε τόσφ περιττότερον ἠῦξανε καὶ τὸ πάθος του. Εἴτε ἐθύλασσε τὸ ποιμνιον, εἴτε ἐπορευέτο μετ' ἄλλων ὀμιλικῶν του εἰς τὸ δάσος ὅπως συναθροίσῃ καρπούς, πάντοτε ἐπέστρεφεν οἶκον μετὰ τὰς χεῖρας τραυλίζων «Νὰ ἰδῆς, μᾶνα, τὶ ὠραία μουσικὴ! Ἐκανε ἔτσι νὰ — λά... λά... λά...!»

«Τώρα νὰ σοῦ δείξω γὰ ἄλλη μουσικὴ, παληόπραγμα!» ἐκραζεν ἡ μήτηρ του θυμωδῶς, τύπτουσα αὐτὸν μετὰ τὴν χουλιάρᾳ.

Ὁ μικρὸς δυνατὸν νὰ ἐφώναζε καὶ νὰ ὑπέσχετο ὅτι «δὲν θὰ τὸ ξανακάνῃ πειρά», ὁ νοῦς του ὁμως πάντοτε ἦτο εἰς τὸ δάσος καὶ εἰς τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀναπεμπομένην ἁρμονίαν. Πᾶν ὅ,τι ἤκουεν ἦτο δι' αὐτὸν μελωδικόν· αἱ πεῦκαι, αἱ φηγοὶ, αἱ σφυδαὶ καὶ αἱ κίχλαι τῷ ἐφαίνοντο ὅτι ἐψαλλόν· ὅλον τὸ δάσος ἐψαλλε· καὶ ἡ ἠχὼ ὡς καὶ ἡ ἐν τοῖς λειμῶσι χλόη ἐψαλλον καὶ αὐτὰ! ὀπισθεν τῆς καλύβης καὶ ἐντὸς τοῦ κήπου τὰ στρουθία ἐτερέτιζον καὶ ἐφθισσον τὰ κερασσοδένδρα ὑπὸ τὴν πρωϊνὴν αὔραν. Κατὰ τὰς ἑσπέρας ἤκουε φανταστικὰς φωνάς, ὡς ἀπὸ πληθούσης πόλεως καὶ ἐνόμιζεν ὅτι ὅλον τὸ χωρίον ἀντήχει ἐκ τῆς ἁρμονίας. Οἱ ὀμιλικὲς του τὸν ἐθαύμαζον, οὐδὲν ὁμως ἤκουον οὗτο. Ὅτε ἡμέραν τινα τὸν ἐστειλαν ν' ἀπλώσῃ χόρτον ἐν τῷ ἀλωνίῳ, ἐνόμιζεν ὅτι ὁ ἄνεμος ἐπαίξε μετὰ τοῦ δικράνου του. Ὁ ἐπιστάτης ὅστις τὸν ἐδλεπεν ἰστάμενον ὀκνηρῶς καὶ ἀκούοντα μετὰ προσοχῆς τὸν συριγγὸν τοῦ ἀνέμου, ἤρπασε δερματίνην λωρίδα καὶ κατίφευεν ἐπανειλημμένως αὐτὴν ἐπὶ τῶν νώτων του ὅπως τὸν καταστήσῃ προσεκτικόν εἰς τὸ μέλλον, ἀλλ' εἰς μάτην. Ἐπὶ τέλους οἱ γειτόνες τῷ ἀπέδωκαν τὸ ἐπῶνυμον «Γιάγκος ὁ μουσικός».

Κατὰ τὰς νύκτας, ὅποτε οἱ βάτραχοι ἐκόαζον, οἱ ἐρωδιοὶ ἐψαλλον εἰς τοὺς λειμῶνας καὶ ἐκραζον οἱ ἀλέκτορες ὀπισθεν τῶν φραγῶν, ὁ Γιάγκος ἠγρύπνει προσέχων καὶ ὁ Θεὸς γνωρίζει, τὶ ἠσθάνετο ἐξ ὅλων τῶν ἀναμικτῶν τούτων ἠχῶν. Ἡ μήτηρ του δὲν ἐτόλμα νὰ τὸν φέρῃ μαζί τῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, διότι ὁσάκις ἤκουε παιζόμενον τὸ κλειδόχορδον, ἔστρεφε τὰ νῶτα πρὸς τὴν ἱεράν Πύλνν καὶ προσηλοῦτο ὀλοψύχως εἰς τοῦτο, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τοῦ προσελάμβανον ἀσυνήθη αἰγῶν ὥσανεὶ κατρυγάζοντο ὑπ' οὐρανοῦ φωτός.

Ὁ κλητῆρ, ὅστις περιεπόλει νύκτωρ εἰς τὸ χωρίον καὶ κατεμέτρα τοὺς ἀστέρας ἢ συνῆπτε χαμηλοφῶνας συνδιαλέξεις μετὰ τῶν κινῶν, ὅπως διατελῇ ἐν ἐργηρόρει, εἶδε πλέον ἢ ἅπαξ τὸ μικρὸν καὶ λευκὸν ὑποκάμισον τοῦ Γιάγκου ἔρπον ἐν τῷ σκοτει πλυσίον τοῦ καπνολεῖου! Τὸ παιδίον δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς, προσήλου μόνον τὸ οὖς εἰς τὸν τοῖχον.

Ἐντὸς τοῦ οἰνοπωλείου διεσκέδαζον χωρικοὶ μετ' ἐγχαρῶν ὀργάνων, ἄδοντες καὶ χορεύοντες, ἐνίοτε δὲ ἠκούετο καὶ κανὲν ἐπιφωνηματικόν. «Οὐ, .. χά... χου!» Ἠδύνατο τις ν' ἀκούσῃ τούς θηματισμοὺς καὶ τὰς βραγχνάς φωνὰς τῶν συγχεομένων μετὰ τῶν μελιχρῶν φθόγγων τῆς βαρόβιτου καὶ τοῦ βαρυγδοῦπου βιολωντσέλλου. Ὡ, πόσον ἐπεθύμει νὰ εἶχεν ἐν τοιοῦτον ὄργανον, ὅπερ παρῆγε τόσον ὠραίους ἠχους, ἐκεῖνο τὸ μικρὸν τεμάχιον τῆς σανίδος, ὅπερ τοσοῦτο τὸν ἐθελεγε! Ἄλλ' οἴμοι! πῶς νὰ τὸ ἀποκτήσῃ! νὰ κατασκευάσῃ

το ως οδηγός τῆς μικρᾶς ψυχῆς, ὅπως ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

Ἦτο εὐτύχημα δι' αὐτὸν ἀκολουθήσαντα κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου του, ὁδὸν τόσον ὀμαλὴν καὶ τόσον εἰρηνικὴν, διότι λίαν ἀκνωθῆς θά ἦτο ἢ τοῦ βίου τοῦ. Ἐν τῇ καταστάσει ἐκείνῃ τῇ ἀμφιβόλῳ ἐφαίνετο ἀντιλαμβάνομενος τῶν εὐχῶν τοῦ ἔξω κόσμου, αἵτινες ἐβῆσαν μέχρις αὐτοῦ μέσῳ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου. Ἦτο ἐσπέρα· αἱ ἀγρότιδες ἐπέστρεψον ἐκ τῆς ἐργασίας των εὐθυμοὶ ὑπὲρ ποτε καὶ μέλπουσαι καθ' ὁδὸν διάφορα ἄσματα· ὁ βρουσκεπὴς ῥύαξ ἐκελάριζεν ἔξω ἐν τῇ στενῇ κοίτῃ του.

Ὁ Γζάνκος ἤκουε διὰ τελευταίαν φορὰν τὴν ἐναρμόνιον ἠχῶ τοῦ χωρίου. Πλησίον αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τινος κιβωτίου ἔκειτο τὸ ἀκομψὸν βιολίον του. Αἰθῆνης ἢ πελιδνῆ μορφή του ἐφαιδρύνθη, καὶ τὰ ὠχρὰ κεῖλη του ἐψιθύριζαν:

«Μάνα!»

«Τ' εἶνε παιδάκι μου;» ἠρώτησεν ἡ μήτηρ του καταλειδομένη ὑπὸ δακρῶν.

«Μάνα, ὁ Θεὸς θὰ μοῦ δώσῃ ἓνα καλὸ βιολλὸν στὸν οὐρανό.»

«Ναί, παιδάκι μου, ναί» ἀπεκρίθη ἐκείνη. Δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ διότι καταλήθη ὑπὸ λυγμῶν, ἐψιθύρισε μόνον «Χριστὸ μου, Χριστοῦλη μου!» καὶ σπνριξασά τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐκλαυδεν ὡς ἐκεῖνοι, οἵτινες θρηνοῦσιν ὅταν ὁ θάνατος τοῖς ἀφαρπάξῃ τὴν προσφιλεστέραν ὑπαρξίν των.

Ὅτε ἤγειρε τὴν κεφαλὴν τῆς παρετήρησε τὸ παιδίον· οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ μικροῦ μουσικοῦ ἦσαν ἀνοικτοὶ ἀλλ' ἄδρανεῖς, ἡ δὲ φυσιογνωμία του συμπλαθῆς καὶ ἀκαμπτος. Ἡ ἡλιακὴ ἀκτίς εἶχεν ἐξαφανισθῆ.

«Ἀναπαύου ἐν εἰρήνῃ, μικρὲ Γιάγκο!»

Μετὰ δύο ἡμέρας ἐπέστρεψεν ὁ Βαρῶνος ἐξ Ἰταλίας μεθ' ὅλης τῆς οικογενείας του. Μετ' αὐτῆς ἦλθε καὶ ὁ μνηστὴρ τῆς θυγατρὸς του.

«Τὴ ὥραῖα χώρα εἶνε ἡ Ἰταλία!» παρετήρησεν ἐκεῖνος.

«Ναί, καὶ οἱ ἄνθρωποι!» ἀπάντησεν ἡ νεάνις. «Εἶνε χώρα καλλιτεχνῶν! Ἐκεῖ δύνανται νὰ καλλιεργηθῶσιν αἱ ἰδιοφυΐαι!»

Αἱ πεῦκαι ἐμνύριζον ἀνωθεν τοῦ τάφου τοῦ Γιάγκου!

(Μετὰφρασις)
Γ. Π. ΠΑΠΠΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΕΑ ΚΑΙ ΠΟΙΚΙΛΑ

Μικρὰ

Ἡ καρδιά τοῦ Γαμβέττα κατετέθη κάτωθεν ἀγάλματός του, ὅπερ ἐσχάτως τῷ ἤγειραν ἐν Παρισίοις.

— Λέγεται ὅτι κυρὰ τις ἐν Σαν-Λιέγο τῆς Καλιφορνίας ἔχει συναθροίσει μέχρι τοῦδε 970 χιλιάδας γραμματόσημα.

— Πεντακόσια παιδιά, ἡλικίας κάτω τῶν 10 ἐτῶν ὠδηγήθησαν εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ Λονδίνου, ἐν διαστήματι 12 μηνῶν, ὡς ἔκδοτα εἰς τὸν μέθην καὶ τὴν ὀκνηρίαν.

Τὰ κοσμητήρια τοῦ Λονδίνου κατέχουσι χώρον 2.000 πλῆθρων, ὧν ἡ ἀξία ὑπερβαίνει τὰς 250,000 λίρας στερλίνας.

— Ἀπὸ τοῦ 1,590 μέχρι τοῦ ἔτους 1680 πλείους τῶν 3,400 γυναικῶν ἐκάησαν ἐν Σκωτίᾳ ὡς μετέρχόμεναι τὸ ἐπάγγελμα τῆς γοήσεως.

— Ἐν Λονδίῳ 10,000 ἴπποι· χρησιμεύουσι διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν tram-Ways.

— Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ Μεγάλη Βρετανία εἰσήγαγεν ἐξ Ἑλβετίας γάλα πεποκνωμένον ἀξίας 450.265 λιρῶν στερλίνων.

— Ἐν Λονδίῳ ὑπάρχουσι τετρακόσιοι μόνιμοι ἀστυνόμενοι.

— Κύριός τις ἐν Κανσὰς κατεδικάσθη νὰ πληρώσῃ 50 λίρας στερλίνας, διότι ἐπίλησε τὴν χεῖρα κυρίας τίνος λόγῳ οἰκειότητος.

Νέον φάρμακον διὰ τὰ κλαίοντα παιδιά.

Ἄν δώσωμεν πίστιν εἰς τὰ ἐν τῷ «Φωνογράφῳ» γραφόμενα, τὸ ὁμώνυμον ὄργανον δύναται ν' ἀποβῆ χρῆσιμον εἰς πᾶσαν οἰκογένειαν. Λέγεται ὅτι τὰ νήπια θταν ἀκούωσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν φωνὴν ἄμέσως παύουσι τοῦ νὰ κλαῖωσι. Τὸ πείραμα ἐγένετο ἐν Οὐασινγκτῶν ἐπὶ τινος κορασίου δώδεκα μηνῶν, ὅπερ ἀνεστάτου ἐν καιρῷ νυκτός ὄλην τὴν οἰκίαν διὰ τῶν φωνῶν του. Ἐχρησιμοποίησαν λοιπὸν ἓνα φωνογράφον, ὅστις ἀπέτύπωσε τὰς φωνὰς του, ὡσάκις δὲ ἤρχιζε νὰ κλαίῃ ἐτίθετο οὗτος εἰς κίνησιν καὶ τὸ ἀποτελεσμα ἦτο θαυμάσιον.

Ἡρωϊσμός Ἰνδῶν γυναικῶν

Θαυμάσιον παράδειγμα γυναικείου ἠρωϊσμοῦ ἀναφέρεται, σχετικῶς πρὸς τὸ ναυάγιον τοῦ Ἰνδικοῦ Ἀτμοπλοίου «Enterprise», ὅπερ συνέβη κατὰ τὸν ἐσχάτως ἐπισυμβάντα φοβερὸν τυφῶνα ἐν ταῖς Ἰνδικαῖς θαλάσσαις καὶ πλησίον τῶν Ἀνδαμάνων νήσων. Ἐπὶ τῶν νήσων τούτων εὐρίθαι ποινικὸν κατὰσταμα τῶν Ἰνδιῶν εἰς ὃ διατίθαι ὁμιλος γυναικῶν καταδικῶν, πλησίον τῆς φυλακῆς τῶν ὁποίων ἔλαβε χώραν τὸ ἐν λόγῳ δυστύχημα. Ἀμα τῷ φοβερῷ ἀγγέλματι, ἅπασαι αἱ γυναῖκες αὗται ὤρμησαν εἰς τὰ μαγιάζη κύματα καὶ σχηματίσασαι ἄλυσον διὰ τῶν χειρῶν προσπαθῶν νὰ διασώσῃ τὸ ἐξ 83 ἀτόμων πλήρωμα. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου αἱ ἠρωῖδες αὗται διέσωσαν ἀπὸ βεβαίου θανάτου ἐξ ἄτομα, τὰ δὲ λοιπὰ 73 ἐπλήγησαν.

Μνήμη σκύλου

Τὸ ἀκόλουθον ἀξιοπερίεργον συμβάν διηγῆται Ἰρλανδός τις κάτοχος κυνηγετικοῦ κυνός ἐκ τοῦ γένους τῶν «waterspaniels». Ἡμέραν τινα ἐξῆλθε μετ' αὐτοῦ εἰς περίπατον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μεγάλου παγετοῦ ἐν ἔτει 1885. Διερχόμενος πλησίον βαθέος ἀλλοκας ὑδρομύλου τινος ἔσχε τὴν ἀτυχίαν νὰ χάσῃ ἐντὸς αὐτοῦ τὴν ταμβακοθήκην του. Εἰς μάτην ἀπέβησαν ὅλαι αἱ προσπάθειαι τοῦ κυνός, ὅστις ἠναγκάσθη ἄκων νὰ ἐπιστρέψῃ οἶκον μετὰ τοῦ κυρίου του. Δύο μῆνες εἶχον ἔκτοτε παρέλθῃ, καὶ ὁ ἐν λόγῳ κύριος εἶχε τέλειον λησμονήσει τὸ συμβάν, ὅτε ἔτυχε νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ αὐτοῦ μέρους μετὰ τοῦ σκύλου του. Τότε ὁ κύων ἔστη πρὸς στιγμὴν καὶ ὡσεὶ θέλων νὰ συναρολήσῃ τὰς σκέψεις του, ἐπορεύθη εἰς τὸν αὐλακα καὶ πηδήσας ἐντὸς αὐτοῦ ἐξῆλθε μετ' ὀλίγον συναποφῆρων καὶ τὴν ταμβακοθήκην.

ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ

κ. Κ. Π. Θ. Εἰς Πάτρας — Ἐλλείπει χώραν θὰ δημοσιευθῇ βραδύτερον. Σας εὐχαριστοῦμεν.

κ. Α. Ι. Π. Πάτρας — Ἐλλείπει ἡμῖν χώρος.

κ. Γ. Π. Π. Πάτρας. — Σας ὑπερευχαριστοῦμεν.

Ἄν εὐχρησθῆσιν δὲν ἀπνητήσαμεν ἰδιωτέρως ἕνεκα πειγμονῆς ἐργασίας. Περιμένομεν καὶ ἄλλα καὶ μὴ μᾶς συνεριζῆσθε.

κ. Ν. Π. εἰς Ὀδησσόν — Σὰτ εὐχαριστοῦμεν καὶ σὰς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς στέλλετε συχνὰ ἔργα σας.

κ. Γ. Κ. Α. Ἐρταῦθα. — Ἀκατάλληλον. Ἄν καὶ τὰ ἄλλα ὁμοιάζουσιν, δὲν σὰς συμβουλευόμεν νὰ τὰ δημοσιεύσετε. Ἴσως ἀργότερα γράψετε καλλίτερα καὶ τότε...

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ν. Α. Α. ἰατρὸν Θήβας. Συνδρομὴ τρέχοντος ἔτους ἐλήφθη εὐχαριστοῦμεν. — Σύνταξιν Ἀληθείας ἐν Δημησοῦ Κύπρου· εὐχαριστοῦμεν ἀρ. 27 π. ἔτους ἀπεστάλη — Γ. Γ. Moscou νέου συνδρομητοῦ φύλλα ἀπεστάλησαν εἰς Ἰαχκente τῆς Ρωσσίας σὰς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς — Χ. Π. Α. ἐκδότην βιβλιοπωλείου. Ἡράκλειον ἀπαντήσαμεν καὶ ἀναμένομεν. — Α. Β. Φιλιππούπολιν μετὰ τὸ π. τεύχος τοῦ Α. Μ. ἀπεστάλη τὸ ζητούμενον στέμμα ἐλήφθη — βιβλ. Α. Γεράρδου Κων(πολ)ις. Ἐχει καλῶς ἀλλὰ πέμπετε αὐτῷ ἐν δυν τεύχος διότι ἐξηγητήθη· σεὶ δὲ ἔχετε τὴν σειράν ἀπὸ 5 ἀριθ. καὶ ἄνω διὰ τὸν κ. Χ. Μακρήν. — Π. Ν. Μ. Πέργαμον 7 νέοι συνδρομηταὶ ἐνεγράφησαν ταχυδρομικῶς ἀπνητήσαμεν. — Α. Μ. Odessa φύλλα 3 νέων συνδρομητῶν μετὰ Π. Κ. ἐν (Πετρούπολ)ει πρό πολλοῦ ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς τὰς 3 ἀποδείξεις των. — Μ. Κ. Θήβας· ἀναμένομεν. — J. G. D. Nouorossiisk Ἐπιστολὴ ἐλήφθη ταχυδρομικῶς ἀπνητήσαμεν.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ὁ Πνευματισμὸς τὸ νεωστὶ δημοσιευθὲν ἔργον τοῦ δικηγόρου κ. Ν. Ι. Λάσκαρη, παρασταθὲν τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Ν. Θεάτρου ὑπὸ τοῦ Ἑλ. Δραματικοῦ θιάσου ἐπέτυχεν ὡς καὶ ἄλλα ἔργα τοῦ νεοροῦ συγγραφέως.

Ποικίλον Ἡμερολόγιον εἰκονογραφημένον τοῦ δισέκτου ἔτους 1892. Τὸ κομψὸν τοῦτο καὶ ὄντως ἡμερολόγιον ὅπερ ἐξέδοτο τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἐστίας συνιστῶμεν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας μας· διότι εἰς τὰς 80 μεγάλας σελίδας του, εὐρίσκατε τερπνὴν ὠφέλιμον καὶ ποικιλητὴν Τιμὰται δραχμῆς.

Ἱστορία τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1789 μέχρι τοῦ 1814 ὑπὸ Φ. Μινιέ μεταφράσις Ε. Α. Σίμου· μετ' εἰκόνων. ἐν Ἀθήναις ἐκδότης Γ. Φέξης 1891. Τιμὰται δρ. ι. εἰς Σχ. μέγα δον ἐκ 256 σελίδων.

Τὸ φραιότερον λεπτομερέστερον γλαφυρότερον γεγραμμένον ἱστορικὸν ἔργον ἀπεικόνιζον μετὰ τῆς ἱστορικῆς καὶ ποιητικῆς δυναμένης τὴν τρομερὰν καὶ ἀγρίαν ἐκείνην ἐποχὴν εἶνε τὸ ἀνωτέρω ἔργον τοῦ διασῆμου Ἀκαδημαϊκοῦ καὶ συνεργάτου τοῦ Θιέρσου, Μανιέ. Οἱ ἀναγνώσται μας πρὸς οὗς συνιστῶμεν αὐτὸ πολλὰ θὰ μάθωσι καὶ θὰ διδαχθῶσι.

Ζητήσατε τὸ νέον ἡμερολόγιον Φωτιάδου

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἰωάννης Μαραγκός.

Ὁ Ἰωάννης Μαραγκός, οὗτινος τὴν παρελθούσαν

ἑβδομάδᾳ ἐγένετο ἡ κηδεύα, ἐγεννήθη ἐν Σύρῳ τῷ 1833. Περαιτώσας ἐν Σύρῳ τὰς ἐγκυκλοπαιδικὰς αὐτοῦ σπουδὰς μετέβη εἰς Ρώμην, ὅπου ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ θεολογίας. Τῷ 1865 ἔχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ τότε πάπα Πίου τοῦ Θ'. ἐπίσκοπο, Τήνου, τῷ δὲ 1874 διωρίσθη ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἐπιτετραμμένος τῆς ἀγίας Ἐδρας ἐν Ἀθήναις. Εἶχε τὰ παράσημα τῶν Ἰαξιαρχῶν καὶ τοῦ αὐστριακοῦ μεγαλοσταύρου. Προσβληθείσης ἐσχάτως τῆς υγείας αὐτοῦ, μάτην ἐζήτησεν ἐν Εὐρώπῃ ἰατρικὴν βοήθειαν· καταλθὼν εἰς Σμύρνην χάριν τῆς προσβληθείσης υγείας του ἀπεβίωσεν αὐτόθι. Ὁ νεκρὸς αὐτοῦ μετεφέρθη εἰς Ἀθήνας καὶ ἡ κηδεύα ἐγένετο τὴν 12 τρέχοντος μηνός, ἀποδοθεισῶν αὐτῷ τιμῶν ὑποστρατήγου. Ὁ θάνατος τοιοῦτου ἀρχιεπισκόπου ἑθωρήθη ὡς ἀληθὴς ζημία εἰς τοὺς συμπολίτας μας καθολικούς.

Ἀλέξανδρος Πασπάτης

Γεννηθεὶς τὸ 1814 ἐν Χίῳ ἐπέδεν ἐν τρυφερῇ ἡλικίᾳ τὴν φρικαλέαν τῆς πατρίδος του καταστροφὴν ἐκ τῆς ὁποίας ὡς ἐκ θαύματος σωθεὶς μετηνέχθη εἰς Ἀμερικὴν, ὅπου ἀνετρέφη καὶ ἐξεπαιδεύθη. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν δὲ τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ἐπισκέφθη καὶ τὴν Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν, ὅπουθεν κατὰ τὸ 1831 μεταβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποκατεστάθη ἐκεῖ ὡς ἰατρός. Ἐπὶ εἰκοσαπενταετίαν ὀλόκληρον διηύθυνε τὸ ἐν Ἐπιταυρῶν νοσοκομεῖον, μετὰ δρᾶσιν δὲ ἡμίσεως αἰῶνος ἐν τῇ μεγαλοπόλει ἐκείνῃ ἤλθεν ἐναυῖθα κατὰ τὸ 1882, εἰργάσθη μετὰ τῆς θαυμασίας ἐκείνης ἀφοσιώσεως πρὸς τὰ πανελληνία συμφέροντα. Ἄλλ' ἡ ἐργασία αὐτοῦ δὲν περιωρίσθη εἰς τὸν εὐρύτατον κύκλον τῶν ἐθνικῶν ἐνεργειῶν. Ἡ

ἐπιστημονικὴ φήμη τοῦ αἰοιδίμου Πασπάτη διεδόθη μεταξὺ τῶν πρώτων σοφῶν τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου· ἡ δὲ ἀξία τῶσων συγγραμμάτων του ἐπεσφράγισε τὴν ἐπιστημονικὴν δόξαν του.

ΤΟ ΕΚΛΕΚΤΟΤΕΡΟΝ ΔΩΡΟΝ

τῆς πρωτοχρονιᾶς

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

Διήγημα Δ. Βικέλα

μετ' εἰκονογραφιῶν Θεοδ. Ράλλη

Ἀληθὲς ἀριστούργημα τυπογραφικῆς τελειότητος, ἐφάμιλλον πρὸς τὰς καλλίστας Παρισινὰς ἐκδόσεις. Κοσμεῖται ὑπὸ 75 θαυμασιῶν εἰκόνων, γραφειῶν ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τοῦ ὀνομαστοῦ Ἑλληνος ζωγράφου κ. Θ. Ράλλη.

Τὸ διήγημα τοῦτο τοῦ κ. Δ. Βικέλα, διεκτραγωδοῦν σκηνὰς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ἰδίως τὰ τῆς Χίου εἶνε ἐθνικῶ ἐνδιαφέροντος. Ἐχει μεταφρασθῆ εἰς τὰς πλείστας Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Ὡς δῶρον τῆς πρώτης τοῦ ἔτους πρὸς Ἑλληνόπαιδας οὐδὲν ὑπάρχει καταλληλότερον τούτου.

Εὐρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς Ἑστίας Γ. Κασδῶνη καὶ τιμᾶται δρ. 10.

ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ 1892

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ
[Ἔτος ἑβδόμον. - Τόμος ἑβδόμος].

Τὸ Ἡμερολόγιον Σκόκου εἶνε ἀναντιρρήτως ὁ

βασιλεὺς τῶν ἑλληνικῶν ἡμερολογίων, πλούσιον εἰς ὕλην, εἰς εἰκόνας, εἰς φιλοκαλίαν, εἰς χάριν καὶ εὐφύϊαν.

Εἰς τὰς 300 ΣΕΛΙΔΑΣ του ἐξεικονίζεται ἐν σμικρῇ ἢ σύγχρονος ἐν Ἑλλάδι λογοτεχνία, ἀντιποιητῶν καὶ λογογράφων.

Περιέχει ὑπὲρ τὰ 100 ΘΕΜΑΤΑ ποικίλης ἐκλογῆς, χρονογραφικῆς φύσεως καὶ κοινωνικοῦ ἐνδιαφέροντος.

Κοσμεῖται δὲ διὰ 40 ΕΙΚΟΝΩΝ λαμπρᾶς φωτοτυπικῆς τέχνης.

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΣΚΟΚΟΥ, εἰς ὃ καὶ ἐφέτος συνειργάσθησαν περὶ τοὺς 50 ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν κορυφαίων λογοτεχνῶν, διδάσκει, παιδρύνει, ἠθογραφεῖ, ζωγραφίζει, τέρπει, συγκινεῖ, καὶ ἐξεγείρει τὸ αἶσθημα, τὸν γέλωτα, τὴν σκέψιν, τὸ ἐνδιαφέρον, τὴν χάριν, τὴν καλαισθησίαν.

Ἡ διεύθυνσις τοῦ «Ἀττικοῦ Μουσείου» χάριν τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀναγνωστῶν αὐτοῦ ἀναλαμβάνει τὴν ἀποστολὴν εἰς πάντα ἐμβάζοντα αὐτῇ τὸ ἀντίτιμον, ἤτοι :

ἀπλοῦν φρ. 4 — χρυσόδετον φρ. 5

Ἐξεδόθη :

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Ν. ΜΑΛΤΟΥ

Δ. Φ. καὶ καθηγητοῦ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
Θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ.

Κατὰ τὴν μέθοδον Gespey-Otto-Sauer.

Εὐρίσκεται παρὰ τοῖς Βιβλιοπωλείοις Βλαμπεργ καὶ Μπέκ. Προσεγῶς ἐκδοθήσονται Β' μέρος (Γερμανικὸ Διάλογοι) καὶ Γ' μέρος (Γερμανικὰ Ἀναγνώσματα).

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΙ ΔΗΛΩΣΕΙΣ

Πρὸς τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ κ. κ. ἀνταποκριτὰς ἡμῶν ποιούμεν γνωστὸν ὅτι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος μηνός Σεπτεμβρίου ἠρξάμεθα τῶν γενικῶν εἰσπράξεων τῶν συνδρομῶν τοῦ τρέχοντος 4ου ἔτους καὶ παρακαλοῦμεν θερμῶς ὅπως συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν δῆλωσιν ταύτην ὡς πρὸς τὴν ὅσον τάχιον ἀποστολὴν χρημάτων. Διὰ τὰ μέρη δὲ ἐνθα δὲν ὑπάρχουσιν εἰσέτι ἀνταποκριτὰ τοῦ «Ἀττικοῦ Μουσείου» παρακαλοῦνται οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ νὰ πέμψωσι πρὸς τὸ ἡμέτερον γραφεῖον ἀπ' εὐθείας τὴν συνδρομὴν των, ὁδὸς Φιλελλήνων ἀρ. 24, μετ' ὃ θέλουσιν ἐκδοθῆ καὶ θέλουσι σταλῆ πρὸς αὐτοὺς αἱ περὶ ἀποτίσεως ἀποδείξεις.

Οἱ δὲ κ. κ. συνδρομηταὶ τῶν Ἐπαρχιῶν παρακαλοῦνται ἐπίσης ὅπως συμμορφωθῶσι μετὰ τὴν ἀνω δῆλωσιν ἀποστείλωσι ὁμῶς ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ «Ἀττικοῦ Μουσείου» τὴν συνδρομὴν των ὅσον τάχιον ἢ μόνον διὰ τῶν ὑποπρακτορείων τῶν Ἐφημερίδων, ἢ διὰ τῶν πρακτόρων τῶν καταστημάτων τοῦ κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. Εἰς τὸ μέτρον δὲ τοῦτο ἠναγκάσθημεν νὰ προβῶμεν, διότι πολλὰς ζημίας ὑπέστημεν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἕνεκα τῆς καθυστερήσεως πλείστων ὅσων συνδρομῶν τόσο ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὅσον καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

Οἱ ἐν Ἀθήναις κ. κ. συνδρομηταὶ ἡμῶν οἱ μὴ λαβόντες ἀριθμὸν τινα ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων φύλλων ἕνεκεν ἀλλαγῆς τοῦ διανομέως παρακαλοῦνται ὅπως σπεύσωσι καὶ δηλώσωσιν ἡμῖν τοῦτο πρὸς ἀποστολὴν. Ὡσαύτως οἱ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐξωτερικῷ κ. κ. συνδρομηταὶ ἐὰν δὲν ἔλαβον ἀριθμὸν τινα ἐκ ταχυδρομικῆς ἀνωμαλείας παρακαλοῦνται τάχιον νὰ μᾶς γνωστοποιήσωσι τοῦτο.

Ὑπενθυμίζομεν καὶ πάλιν εἰς τοὺς κ. κ. συνδρομητὰς καὶ πράκτορας ἡμῶν τοὺς μὴ ἀποτίσαντας τὴν συνδρομὴν τοῦ παρελθόντος ἔτους, νὰ σπεύσωσιν πρὸς ἐξόφλησιν αὐτῆς. Ὑποθέτομεν ὅτι καὶ οἱ ἴδιοι βλέπουσι τὰς δαπάνας τοῦ φύλλου καὶ ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θέλουσι βραδύνει ἐπὶ πλέον τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν λογαριασμῶν των, ὑποβάλλοντες ἡμᾶς εἰς ματαίαν ἀλληλογραφίαν καὶ εἰς ἀπώλειαν χρόνου.

Οἱ δύο προηγούμενοι τόμοι τοῦ «Ἀττικοῦ Μουσείου», τιμώμενοι ἀντὶ 12 δρ. διὰ τὸ ἐσωτερικὸν καὶ 15 διὰ τὸ ἐξωτερικόν, εἰς τοὺς συνδρομητὰς ἡμῶν καὶ εἰς τοὺς νεωστὶ ἐγεγραμμένους προσφέρονται μόνον ἀντὶ 8 δρ. διὰ τὸ ἐσωτερικόν καὶ 10 φρ. διὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Ἐπίσης οἱ «Χειμώνανθοι» — συλλογὴ ποιημάτων ὑπὸ Ἰωάννου Πολέμη — τιμώμενοι ἀντὶ δρ. 3, εἰς τοὺς συνδρομητὰς ἡμῶν προσφέρονται μόνον ἀντὶ δρ. 2 διὰ τὸ ἐσωτερικόν καὶ φρ. 2 διὰ τὸ ἐξωτερικόν.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

ΒΛΟΟΥΣΕΙΣ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

ΩΡΩΝΕ, πόνε, ὠρῶνε μὲ νύχια σιδερένια
τὸ στήθος μου καὶ ἀνοίγε βαθειὰ βαθειὰ πληγὴ.
Ὁρῶνε, πόνε! ἡ καρδιά κι' ἂν εἶνε χωματένια,
μὰ εἶνε ἀκατάστρεφτη καὶ καρπερὴ σὰν γῆ!

Ὅσο τὸ ἀλέτρι σου βαθειά, βαθύτερα πηγαίνει,
τόσο κι' ἀπὸ τὰ σπλάγχνα μου, τὰ μαύρα, φλογερὰ
νοιώθω νὰ βγαίνει δύναμις κρυφὴ κ' εὐλογημένη
καὶ νὰ μὲ πέρνη ἀπὸ τῆ γῆ σὲ πύρινα φτερά.

Ἐμπρὸς μου τότε ἀνοίγονται ἀγνώστου κόσμου πλάτη
τοῦ πόνου ἢ ἀτέλειωτη καὶ στοιχιωμένη γῆ.
Ἐκεῖ ὁ νοῦς ἐλεύθερος, ὀλόφωτο τὸ μάτι
σὲ νέας λούεται ζωῆς τῆ μυστικῆς πηγῆς.

Γιατὶ ἀλήθεια ἐλεύθερος ἐκεῖνος εἶνε μόνο,
ποῦ νειώθει μὲς στὰ σπλάγχνα του τοῦ πόνου τῆ φωτιά,
ποῦ δὲν ἐλπίζει τίποτε, ποῦ δὲν φοβάται πόνο,
καὶ ποῦ δὲν ἔχει τίποτε στὴ γῆ νὰ χάσῃ πιά.

Στὴ μυστικῆ τοῦ πόνου γῆ ἐκεῖ 'νε κ' ἡ ἀλήθεια.
Γιὰ αὐτὸ κι' ὅσα μᾶς μάγευαν στὸν κόσμο μιὰ φορά,
τὰ βλέπομε σὰν ψεύτικα, ὠραῖα παραμύθια,
κι' ὡσὰν καπνὸ καὶ ὄνειρο τοῦ κόσμου τῆ χαρά,

Στὸν πόνο πρωτονοιώθωμε καὶ τὴν ἀθανασία.
Ἄν ἓνας χρόνος τῆς χαρᾶς σὰν μιὰ στιγμὴ πετᾷ,
τοῦ πόνου τοῦ ἀληθινοῦ στιγμὴ μονάχα μιὰ
αἰωνιότης φαίνεται στὸν νοῦ μας ἐμπροστά.

Ὁρῶνε, πόνε! ἡ ψυχὴ πετᾷ καθαρισμένη,
μὲς' ἀπὸ τὸ καμίνι σου, σὰν ζῶς στὸν οὐρανό.
Ἔτσι κ' ἡ φλόγα χύνεται καὶ λάμπει κι' ἐνεβαίνει
μὲς' ἀπὸ τὸ κῆμα τοῦ καπνοῦ τὸ μαῦρο, σκοτεινό!

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ

Η ΚΟΥΛΟΥΡΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΧΡΗΣΤΟΥΓΕΝΙΑΤΙΚΟ

ΜΟΝΟΣ εις τὰ ξένα, εἶνε φυσικὸν νὰ ἐνθυμῆται κανεὶς, κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτὰς περισσότερον, τὴν πατρίδα καὶ τὴν οἰκογένειαν. Ἄλλ' ἐμὲ πολὺ ὀλίγον ἐπέειραζεν ἡ νοσταλγία αὐτή, ἀφ' οὗ κατὰ τὸ Πάσχα καὶ τὰ Χριστούγεννα ἐπροσκαλοῦμην τακτικὰ ἀπὸ ἓνα συμπολίτην μου, τὸν Μανθαῖον Γρίθην — Θεὸς σχωρέσ' τον! — τοῦ ὁποῖοι ἡ οἰκία τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἦτο. θὰ ἔλεγε, ἔνα κομμάτι Ζακύνθου, ὡς διὰ μαγείας εὔρεθὲν εἰς τὰς Ἀθήνας. Συνήντων ἐκεῖ — μάλιστα εἰς τὸ μέγα δεῖπνον τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων — ὄλους σχεδὸν τοὺς παρεπιδημοῦντας Ζακυνθίους ἐξ ὄλων τῶν ἀθηναϊκῶν συνοικιῶν συναθροισμένους, ἀπὸ τοῦ ἐπιφανοῦς πολιτευομένου, τοῦ κατέχοντος ἐκεῖ τὴν προεδρείαν, μέχρι τοῦ ἀφανεστέρου, τοῦ ἀποζώντος ἐκ τῆς κιθάρας καὶ τοῦ βιολίου του καὶ περιμένοντος ταπεινῶς εἰς τὸν διάδρομον νὰ μας διασκεδάσῃ. Εἰς τὸ μέσον τῆς εὐρείας τραπέζης περιέμενε τὴν μάχαιραν ἀποστιλβουσαν πλυσίον της, κουλοῦρα μεγάλης ἀκτίνος, εὐωδιῶσα, ὀρεκτικὴ, ζαχαρόπλαστος καὶ καταστόλιστος. Κατὰ τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου μας, ἀφ' οὗ συνηθροισθόμεθα ὅλοι, μετεφέραμεν τὴν κουλοῦραν ἐν πομπῇ εἰς τὸ μαγειρεῖον. Ἐκεῖ ἐπὶ τῆς ἐστίας ἦσαν τοποθετημένα σταυροειδῶς δύο ξύλα καίόμενα, τὰ ὁποῖα εἰκονίζον συμβολικῶς τὸν Ἄδαμ καὶ τὴν Εὐάν πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ, καίόμενος εἰς τὰς φλόγας τῆς Κολάσεως. Ἄνωθεν τῶν ξύλων αὐτῶν ἐκρατεῖτο ἡ κουλοῦρα, ἐρρίπτετο δὲ διὰ τῆς ὀπῆς της μίγμα οἴνου καὶ ἐλαίου, τὸ ὁποῖον ἐσβυνε τὴν φωτιά, ὡς σύμβολον τῆς εὐσπλαγχνίας, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Χριστὸς ἐρχόμενος σήμερον εἰς τὸν κόσμον, ἐσῶζεν ἀπὸ τὸν Ἄδην τοὺς πρωτοπλάστους. Ἐψάλλαμεν κατόπιν τὸ τροπάριον τῆς Γεννήσεως, ὅτε ἡ οἰκία ἀντηχοῦσε ἀπὸ τὴν ἁρμονίαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μέλους, καὶ ἐλαμβάναμεν ὅλοι μαζὶ τὴν κουλοῦραν τὴν ὁποίαν μετεφέραμεν πάλιν εἰς τὴν τράπεζαν. Ἐκεῖ τότε ὁ οἰκοδεσπότης ἔκοπεν εἰς καθένα τὸ κομμάτι, τὸ ὁποῖον ἐτυχε νὰ κιατῆ κατὰ τὴν μεταφορὰν, καὶ ἀνεφαίνετο ἡ κιτρινωπὴ ψυχα τῆς κουλούρας, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀνεδεικνύοντο αἱ μαῦραι σταφίδες, καὶ ὅλοι τὴν ἐσκάλιζαν μὲ τὸ πηροῦνι ἢ τὸ μαχαίρι, μὴπως ἤθελον συναντήσῃ τὸ νύρεμα, ἡμισυ ναπολεόνιον, τὸ ὁποῖον εἰς τὸν τυχηρὸν ὁ γέρω-Γρίθης ἐξῶφλει εὐθύς, καὶ μάλιστα εἰς τὴν τρέχουσαν τιμὴν τοῦ χρυσοῦ, τὸ ἐφύλαττε δ' εὐλαδῶς, διότι αὐτὸ τὸ ἴδιον νόμισμα ἐκρυπτε κάθε χρόνον. Μετὰ τὴν τελετὴν ἐτρῶγαμεν τὸ δεῖπνον, τὸ ὁποῖον, κατ' ἀπαράδωτον ἔθος ἀπετελεῖτο ἀπὸ βραστά λάχανα, ἐλλείψει τῶν Ζακυνθινῶν βερτζότων, συνωδευμένα ἀπὸ χαδιάρι μαῦρον κυρίως, ἐλαίας καὶ ἄλλα τοιαῦτα νηστήσιμα. Ἡ τράπεζα ἦτο πάντοτε πλουσιωτάτη εἰς ἐπιδόρπια, τρωγᾶλια καὶ

ὀπώρας ξηράς. Ὁ οἶνος ἔρρεεν ὀφθονος· οἱ δὲ εὐλαδέστεροι τὸν ἐρρόφον κατὰ παλαιὸν ἔθιμον διὰ μίσχου σελίνου, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐπίτηδες ὑπῆρχεν ἐκεῖ. Ἦρχιζαν τότε αἱ προπόσεις καὶ τὰ τραγούδια. Ἡ Ζακυνθινὴ καντάδα ἔπερνε καὶ ἔδιδε καὶ κατὰ καιρὸν ἐψάλλοντο τροπάρια Χριστουγεννιατικά, ὅχι ὀλιγότερον τῆς καντάδας μελωδικά. Μ' ἐμάνευε πρὸ πάντων τὸ πανηγυρικὸν ἐκεῖνο: Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε, τὸν ἦχον τοῦ ὁποῖου μικρὸς ὄταν ἤκουα, ἐνόμιζα ὅτι ἀνοίγει ὁ οὐρανός.

Μοῦ συνέβαινε πολλάκις νὰ βλέπω ἀνθρώπους μίαν μόνον φορὰν τὸν χρόνον τακτικὰ, τὴν ἐσπέραν τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μανθαίου Γρίθην. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ ὁ κ. Γεώργιος Κόρτης, ὑπάλληλος πρὸ ἐτῶν τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης. Ἄνθρωπος ἥσυχος καὶ τυπικός, δὲν ἐγνώριζε παρὰ τὸ σπῆτι του καὶ τὸ γραφεῖόν του· ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ οὔτε μὲ τὸ σπῆτι του εἶχα σχέσιν, οὔτε εἰς τὰ ὑπουργεῖα ποτὲ πηγαίνω, οὔτε τοῦλάχιστον ἤμεθα γείτονες, ἐπερίμενα ἐν ἔτος ὀλόκληρον νὰ τον ἴδω, καθὼς εἶπα, νὰ μου ἀνακοινώσῃ τὰ νέα του ἢ νὰ συνεχίσῃ ἐξαφνα τὴν διακοπεῖσαν ὁμιλίαν του.

— Θυμᾶστε πέρσι ποῦ μοῦ λέγατε; . . .

Διότι, θυμειώσατε, ἤξευρεν ὁ Κόρτης νὰ συνομιλῆ καὶ ἦτο δύσκολον νὰ λησμονῶσῃ κανεὶς ὅ,τι μίαν φορὰν θὰ τῷ ἔλεγεν. Ἡ μορφή του ἦτο πολὺ συμπαθὴς· ὥροῖον τὸ ἀνάστημα, παρὰ τὰ πεντήκοντα ἔτη ἀκόμη εὐλύγιστον τὸ σῶμα, τὰ χαρακτηριστικὰ κανονικά, ἡ ἐπιδερμὶς του ὑπέρευθερος μὲ ὀλίγας ρυτίδας, ἡ δὲ ὀρθία κόμη του καὶ τὸ ὀξὺ γένειόν του κατάλευκα. Εἶχον μίαν ἐκφρασὴν γλυκύτητος καὶ εὐγενείας οἱ ὀφθαλμοὶ του οἱ γαλανοί, οἱ ὁποῖοι πολὺ συχνά, εἰς οἰανδήποτε λυπηρὰν ἀνάμνησιν, ὑγραίνοντο. Φαίνεται ὅτι διὰ τὸν κ. Κόρτην ἡ συγκίνησις εἶχε γίνῃ ἐξίς· ἦτο εὐπαθὴς ὁ ἄνθρωπος καὶ πρὸς τὰς ἐλαχίστας περιστάσεις. Αὐτὴν τοῦλάχιστον τὴν ἐντύπωσιν μοῦ ἔκαμνε ποῦ τον ἐδλεπα μίαν φορὰν τὸν χρόνον, τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων· ἂν τοιοῦτος ἦτο καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας δὲν το ἤξεύρω. Ὅπως ὀδύποτε ἦτο ἐμψυχωμένη καὶ ζωηρὰ ἡ συμπεριφορὰ του καὶ ἡ συνομιλία του παρεῖχε τὴν ἰδέαν ἀνθρώπου εὐκρινούς, ἀγαθοῦ, μὲ τὴν καρδίαν ὑπερεκχειλίζουσαν πάντοτε καὶ εἰς ὅλα τὰ αἰσθήματα προσκλινῆ. Μία γλυκεῖα μελαγχολία τὸν ἐστόλιζεν. Εἰς ταῦτα πρέπει νὰ προσθέσω ὅτι καὶ ὁ νοῦς του ἦτο ἀρκούντως καλλιεργημένος· μολονότι δὲ ὑπάλληλος, καὶ μάλιστα δημοσίος, ἦτο ὅμως ἄνθρωπος γραμματισμένος, ἔχων τὸ μέτρον τῶν καλῶν του αἰσθημάτων καὶ δίδων τὸν λόγον τῆς φιλοκαλίας του.

Ἀφ' οὗ ἀπετρώγαμεν, ὅταν ἡ ποικίλη καὶ σύμφυτος ὁλομέλεια τῆς τραπέζης ἐξεχωρίζετο εἰς ὁμάδας ἐκ προσώπων μᾶλλον σχετικῶν πρὸς ἄλληλα, ἀπετελοῦμεν τακτικὰ, εἰς τὴν αὐτὴν γωνίαν πάντοτε, ἓνα μικρὸν κύκλον πνευ-

ματικώτερον — δώσατε οιαδήποτε θέλετε σημασίαν εις τὴν λέξιν — κύκλον ἐκ κυριῶν καὶ κυριῶν ἔχοντα ἐπιθετικῶς τὸν κ. Κόρτην. Ἡμεῖς οὔτε ἐπαίζαμεν, οὔτε ἐτραγωδοῦσαμεν· συνωμιλοῦμεν ἀπλῶς. Ἀλλὰ δὲν διεσκεδάσαμεν ὀλίγον μὲ αὐτό, ὅταν εἶχαμε ἕνα Κόρτην νὰ διευθύνῃ τὴν ὁμιλίαν. . . Ἐνθυμοῦμαι λαμπρὰ τὴν ὄψιν τῆς εὐρυχώρου αἰθούσης· τὴν ἰδίαν κατ' ἔτος κατὰ τὴν ἰδίαν ὥραν. Ἀταξία ἐπὶ τῆς τραπέζης μάρτρων καὶ ποτηριῶν καὶ φιαλῶν, τὴν ὁποῖαν ὁλοὲν ἀγωνίζονται αἱ ὑπηρετρίαι νὰ τακτοποιήσουν. Τὰ σιγὰρα ἀναμμένα καὶ ὁ καπνὸς θολώνει βαθμῶδ' τὴν ἀτμόσφαιραν. Τὰ κηρία γύρω εἰς τὸν κρεμαστὸν λαμπτήρα καμένα ὄχεδον ἕως τὴν μέσῃν. Οἱ ἀνδρες, καὶ ὄχι τὰ καθάρω τ' ε ρ α στοιχεῖα τῆς συντροφιάς, περιστοιχίζουσι τὸν πολιτευόμενον. Οἱ νέοι συνωδευόμενοι ὑπὸ δύο κηραῶν καὶ ἐνὸς βιολίου, ὀρχήστρας ζακυνθινῆς, τραγουδοῦσι. Τὰ δύο διδάνια κατειλημμένα ὑπὸ τῶν πολυφάγων, οἱ ὁποῖοι φουσκωμένοι καὶ ἀκίνητοι χωνεύουσι ἐν μακαριότητι. Ὁ οἰκοδεσπότης κ. Γρίβας κατενθουσιασμένος ἐκ τοῦ θορύβου βηματίζει ἀνω κάτω καὶ ἐκβάλλει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μίαν φωνήν :

— Ἄ, καίμενο Τζάνε!

Καὶ αὐτὴ ἡ εἰκὼν παρουσιάζεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ζωηρὰ, ὁσάκις ἐνθυμηθῶ τὸν κ. Κόρτην — τὸν ὁποῖον ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ γέρω-Γρίβου δὲν ἐπανεῖδα πλέον — καὶ τὴν διήγησιν, τὴν ὁποῖαν μίαν τοιαύτην ἐσπέραν ἔκαμεν εἰς τὸν παράμερον καὶ φιλήσυχον κύκλον μας :

— *

Λέγουσι συχνά — ἤρχισεν ὁ κ. Κόρτης — ὅτι τὰ Χριστούγεννα εἶνε φαίδρα ἑορτὴ, ἐπειδὴ τάχα μᾶς ὑπενθυμίζει ζωηρότερ' ἀπὸ κάθε ἄλλην τὴν παιδικὴν μας ἡλικίαν, ὅταν ἡμεῖς εὐτυχεῖς. Ἀλλὰ τί νὰ σὰς πῶ .. Εἰς ἐμένα δυστυχῶς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δὲν συμβαίνει· συμβαίνει μάλιστα τὸ ἀντίθετον. Κ' ἐγὼ κατὰ τὰ Χριστούγεννα ἐνθυμοῦμαι βέβαια ζωηρότατα τὰ παιδικά μου χρόνια· ἀλλὰ τὰ χρόνια αὐτὰ ἦσαν δυστυχισμένα, πολὺ δυστυχισμένα, καὶ τὰ Χριστούγεννα μοῦ προξενοῦν ἀπὸ τότε μίαν μελαγχολίαν ἀκατανίκητον. Ἄχ! πόσας ἀναμνήσεις λυπηρὰς ζυπνοῦν εἰς τὴν ψυχὴν μου αὐτὲς ἡ μέρες καὶ πρὸ πάντων ἡ ἀποψινὴ.... Ἦμουν ἕνα παιδί ὠχρὸ καὶ ξανθὸ τότε, ἰσχνό, καχεκτικό, μὲ τὸ λαιμὸ μου πάντα δεμένο ἀπὸ χελώνια. Κανεὶς δὲν μ' ἀγαποῦσε, κανεὶς δὲν μ' ἐθώπευε. Συγγενεῖς δὲν εἶχα· εἰς τὸ σχολεῖον δὲν πῆγαινα, διότι ἡ ὑγεία μου δὲν το ἐπέτρεπε. Ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα μου εἶχαν ἴσως ὅλη τὴ διάθεσιν νὰ μάγαποῦν, ἀλλὰ δὲν εὕρισκαν καιρὸ. Εἶχαν καὶ αὐτοὶ τὰ δικά των. Ἦταν ἡ ἐποχὴ τῶν μεγάλων των καυγάδων. Ἀδύνατον εἶνε νὰ φαντασθῆτε τί ἐγίνονταν κάθε μέρα στὸ σπίτι μας. Ἐφώναζαν, ἐκτυποῦνταν, ἐχαλοῦσαν τὸν κόσμον. Τὴ νύκτα πολὺ συχνὰ μᾶς ἐξυπνοῦσαν—ἐμένα καὶ μίαν ἀδελφὴν μικροῦλα ποῦ εἶχα· πέθανε δέκα χρόνων—μᾶς ἐξυπνοῦσαν ἢ φωνάζοντες καὶ πολλὰς φορὰς σήκοναν ὅλη τὴ γειτονεῖα στὸ ποδάρν. Τί ἦταν ἡ ἀφορμὴ τῆς καθημερινῆς αὐτῆς λογομαχίας, δὲν εἰμποροῦσα τότε νὰ ἐννοήσω καλά, οὔτε καὶ ἕως τώρα ἔμαθα ἀκριβῶς. Μοῦ φαίνεται ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ζηλοτυπίας, εἶχε ξεψυτρῶσει δὲ εἰς τὴν μέσῃν καὶ ἐν ἄλλοις οικονομικὸν ζήτημα. Ὁ πατέρας μου τὰ εἶχε ταιριάξει μὲ τὴν καμαριέρα καὶ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸ ἐζήτησε νὰ πωλήσῃ ἕνα σπίτι, διὰ τὸ ὁποῖον ἐχρειάζετο ἡ συγκατάθεσις τῆς μητέρας μου. Αὐτὸ ἦταν ὅλο, ἀν θυμοῦμαι τώρα καλά, ὅς λέγω, ἀπὸ τὰς συχνὰς διηγήσεις τῆς μητέρας μου, ἡ ὁποία εἰς κάθε ἀνθρώπον ποῦ ἤρχετο στὸ σπίτι, ἄλλο δὲν ἔκαμε παρὰ νὰ διηγῆται τὴν ἱστορίαν τῆς καὶ νὰ κατηγορῆ τὸν πατέρα μου. Ἐκεῖνον ὅμως ποτὲ δὲν τὸν ἄκουσα νὰ πῆ λέξι σὲ ξένο πρόσωπον. Εἶνε ἡ ἀλήθεια. Ἦταν καλὸς καὶ ἀξιοπρεπὴς χαρακτήρ ὁ δυστυχισμένος ὁ πατέρας μου ἀν καὶ εἶχε, καθὼς φαίνεται, καὶ ἕνα σωρὸ ἀδυναμίας καὶ δὲν ἤξευρε νὰ ἐπιβληθῆ οὔτε στὸν ἑαυτό του, οὔτε πολὺ περισσότερο εἰς τοὺς ἄλλους. Ἡ μητέρα μου εἶχε γίνῃ τίγρις ἀνήμερη γι' αὐτὸ τὸν ἀνθρώπον. Τί τῆς ἔκανε κ' ἐγὼ δὲν ξέρω. Τόσῳ σκληρὰ τοῦ ἐφέρετο, τόσῳ φαρμάκι ἔσταζε ἐπὶ τὴν ζωὴν του, ποῦ θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος,

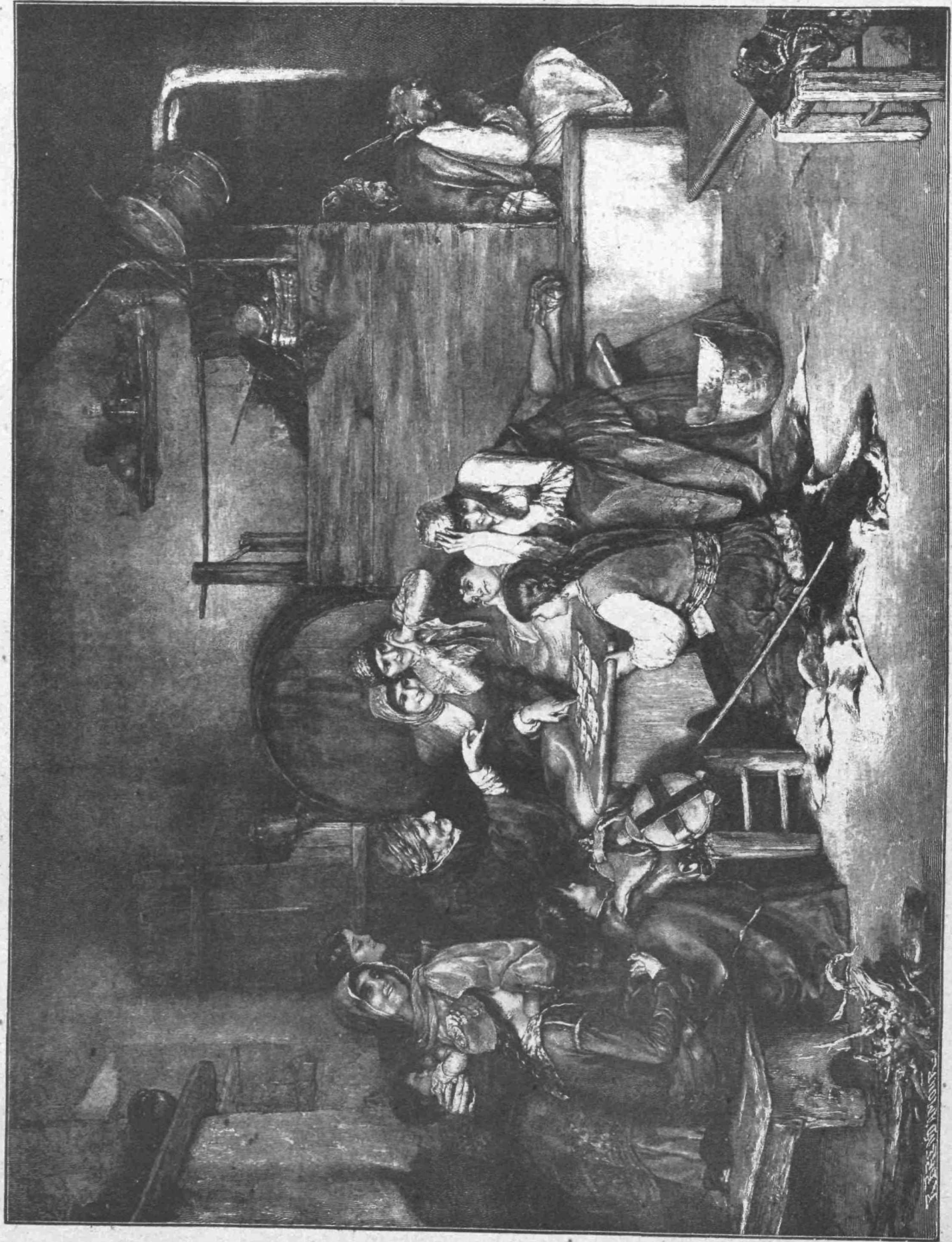
μὲ τὸν ὁποῖον συνέζη, ἦταν ὁ ἀσπονδότερός της ἐχθρός. Ἐνα πρᾶγμα περιέργου.....

Βλέπετε λοιπὸν καθὼς ὅς ἔλεγα ὅτι οἱ γονεῖς μας δὲν εἶχαν καιρὸ νὰ μας ἀγαποῦν. Ἡ ἀδελφὴ μου δὲν ἐννοοῦσε τίποτε· ἀλλ' ἐγὼ ἤμουν εἰς ἡλικίαν ποῦ μ' ἐβασάνιζαν φοβερὰ καὶ μ' ἐπηρεάζαν ὀλέθρια οἱ σπαραγμοὶ αὐτοί. Τὸ σπῆτι μας μοῦ ἐφαίνετο μελαγχολικὸ καὶ μαῦρο, δὲν ἐδλεπα οὔτε μίαν ἡμέραν εὐτυχίας καὶ ἔμενα ἀγρυπνος καὶ δυστυχῆς γιὰ καιρὸ, ὅσες φορὰς ἐδλεπα τὸν πατέρα μου καὶ τὴ μητέρα μου νὰ ἔρχονται στὰ χέρια καὶ τοὺς ὑπηρετάς νὰ προσπαθοῦν νὰ τοὺς χωρίσουν..... Ἐκκλαιγα συχνὰ μονάχως μου καὶ πολλὰς φορὰς μ' ἐπιανε στὴν καρδίαν ἕνας παλμὸς δυνατός. Καμμιά διασκέδασι. Ἐνας δάσκαλος σοβαρὸς ποῦ ἤρχετο καὶ μου ἔκαμε μᾶθημα· ἕνας ὑπηρετῆς ποῦ μοῦ ἔκαμε κατὰ τὸ δειλινὸ ἕναν περιπάτον μελαγχολικὸ ὡς τὸν Ἅγιον Χαραλάμπη· ἐν' ἀμαξάκι ποῦ πηγαίναμε κάθε τόσῳ σπῆτιν ἐξοχὴ καὶ τίποτ' ἄλλο.... Αὐτὴ εἶνε ἡ παιδικὴ μου ἡλικία ποῦ μου ἐνθυμίζουσι τὰ Χριστούγεννα. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ὅλα θὰ ἦταν μικρὸ πρᾶγμα, ἀν τὰ Χριστούγεννα δὲν μοῦ θυμίζαν κάθε χρόνον αὐτὸ τὰ ἴδια τὰ Χριστούγεννα.... τὰ φοβερὰ Χριστούγεννα τοῦ 1849.

Ἐκαθίσταμε στὸ τραπέζιν νὰ κόψωμε τὴν κολουῖρα. Νά, ἔτσι ἦταν τὸ τραπέζιν μας, ὅπως αὐτὸ ποῦ φάγαμε ἀπαράλλακτο. Στὴ μέσῃ ἡ καταστόλιστη κολουῖρα, γύρω τὰ φρούτα καὶ τὰ γλυκίσματα. Ἡ γαδάθα μὲ τὰ βερτζότα ποῦ ἀχνίζαν καὶ τὸ μαῦρο χαδιάρν στρωμένο στὰ πιατάκια. Ἐπάνω σ' ἕνα τραπεζάκι τὸ εἰκόνισμα τῆς Γεννήσεως μ' ἕνα λαμπρὸ ἀστέρν ἐπάνω στὸ μικρὸ Χριστὸ καὶ μ' ἕνα ἀγιοκέρν ἀναμμένο ἐμπρὸς στὸ εἰκόνισμα. Εἶχαμε ἀπόψε καὶ ἕνα-δύο φίλους τοῦ σπιτιοῦ. Ἐγὼ ἐκάθησα στὴν ἀψιπλὴ μου καρέκλα χωρὶς γέλοιο, χωρὶς χαρὰ, μ' ἕνα προαισθημα φοβερώτατο. Ἐλέγαμεν, θυμοῦμαι, ἴσπην ὑπηρετρίαν νὰ βάλῃ τὰ ξύλα στὴ φωτιά διὰ νὰρχίσωμε τὴ συνειθισμένη τελετὴ,—ὅταν ἀναψῆ ἀξαφνα ὀκαυγᾶς τοῦ πατέρα καὶ τῆς μητέρας.... Ἰδате ποτὲ πὼς ἀνάπτει κανένας σωρὸς ἀπὸ ξεράδια; Πρῶτα ἀνάπτουν ἕνα δύο, ποῦ νομίζεις ὅτι θὰ σβύσουν· ἀλλὰ ὁ καπνὸς ποῦ βγάζουν δὲν σ' ἀφήνει νὰ ἰδῆς ὅτι ἐπιάσαν καὶ ἄλλα δύο ἀπὸ πίσω τους..... Καὶ ὀλοένα ὁ σωρὸς ἀνάπτει καὶ ὁ καπνὸς σὲ πνίγει. Ἄξαφνα ἐσπετιοῦνται καὶ γλώσσοι. Ἡ φωτιὰ ἐβρεῖψε· ἀναβαίνει πρὸς τὰ ἐπάνω μὲ μιὰ δύναμιν ἀκατάσχετην, διαβολικὴν. Οὔτε καὶ σὺ δὲν τὸ πιστεύεις ὅτι ἐχρεῖσθη τόσῳ λίγος καιρὸς διὰ νὰνάψῃ ὀλότελα..... Καὶ εἶνε πλέον ἀργὰ διὰ νὰ τὴν σβύσῃς καὶ στέκεσαι μὲ σταυρωμένα χέρια.... Ἀπαράλλακτα συνέβη καὶ μὲ τὸν καιρὸν τοῦ πατέρα μου καὶ τῆς μητέρας μου· λίγοι μορφασμοὶ στὴν ἀρχὴ καὶ λίγα λόγια..... βαθμῶδ' τα λίγα ἐγειναν πολλὰ· καὶ γρήγορα, πρὶν τὸ ἐννοήσωμε καλά, ὁ καιρὸς ἀναψῆ σὲ τέτοιο σημεῖο, ποῦ δύσκολα εἰμπορεῖ κανεὶς σὰς νὰ φαντασθῆ. Ποτὲ ἀκόμη δὲν τοὺς εἶδα τόσῳ τρομερούς, τόσῳ μανιώδεις τοὺς δύο δυστυχεῖς αὐτοὺς ἀνθρώπους. Ὁρκον θὰ τὸ εἶχαν ἀπόψε. Δὲν ἔμεινε τραπέζιν, δὲν ἔμεινε πιάτο, δὲν ἔμεινε κολουῖρα.... Οἱ ὑπηρετρίαι ἔτρεξαν μὲ ὅλη τὴν ἀπάθεια τοῦ συνειθισμένου. Οἱ ξένοι μας σπκώθησαν καὶ ἐδλεπαν ἐκπληκτοί, χωρὶς νὰ ξεῖρουν τί νὰ ποῦν, τί νὰ κάμουν. Τέτοες στιγμὲς ἀδύνατον εἶνε νὰ τες ἐνθυμηθῆ κανεὶς μὲ κάθε λεπτομέρεια. Τί ἔγεινε κατόπι δὲν ξέρω καλά. Θυμοῦμαι μονάχα ὅτι ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ ὁ πατέρας μου μπῆκε στὸ γραφεῖο του, τὸ ὁποῖον ἐσυγκοινωνοῦσε μὲ τὴν τραπεζαρία, καὶ ἡ μητέρα μου ἔπεσε στὸν καναπέ μὲ τὰ νευρικὰ τῆς. Ἐγὼ ἐκκλαιγα. Οἱ ξένοι ἀρχίσαν νὰ συνέρχονται καὶ μαζὺ μὲ τοὺς ὑπηρετάς νὰ προσφέρουν βοήθειαν. Μοῦ ἔμεινε εἰς τὴν ἐντύπωσιν ὡς κρωγμὸς ὀρνεοῦ ἀπαισίος ἢ βραχνὴ φωνὴ ἐνὸς ἀπ' αὐτοὺς ποῦ ἔλεγεν ὀλοένα, σὰ νὰ εἶχε χάσει κάθε ἄλλην λέξι :

— Μὴν κάνετε ἔτσι, κυρία Κατίνα..... μὴν κάνετε ἔτσι, κυρία Κατίνα... μὴν κάνετε.....

Μᾶς ἐξάφηνισε ἀπὸ τὸ ἄλλο δωμάτιο ἕνας δυνατὸς πυροβολισμός. Ἐτρέξαμεν ὅλοι. Βρήκαμε τὸν πατέρα μου ἐπάνω στὸ χαλί, ἀψυχο, μὲ τὸ κεφάλιν αἱματωμένο, μὲ τὸ πιστόλν ἀκόμη στὸ χέρι του νὰ καπνίζει.... Τὸν εἶδα καὶ τὸν θυμοῦμαι καλά. Τὸ ἕνα του μάτι ἦταν ἀνοικτὸ καὶ θολό. Εἶχε ξεψυχήσει.... Ἀλλοῖμονον! καὶ ὁ κόσμος ποῦ ἄκου-

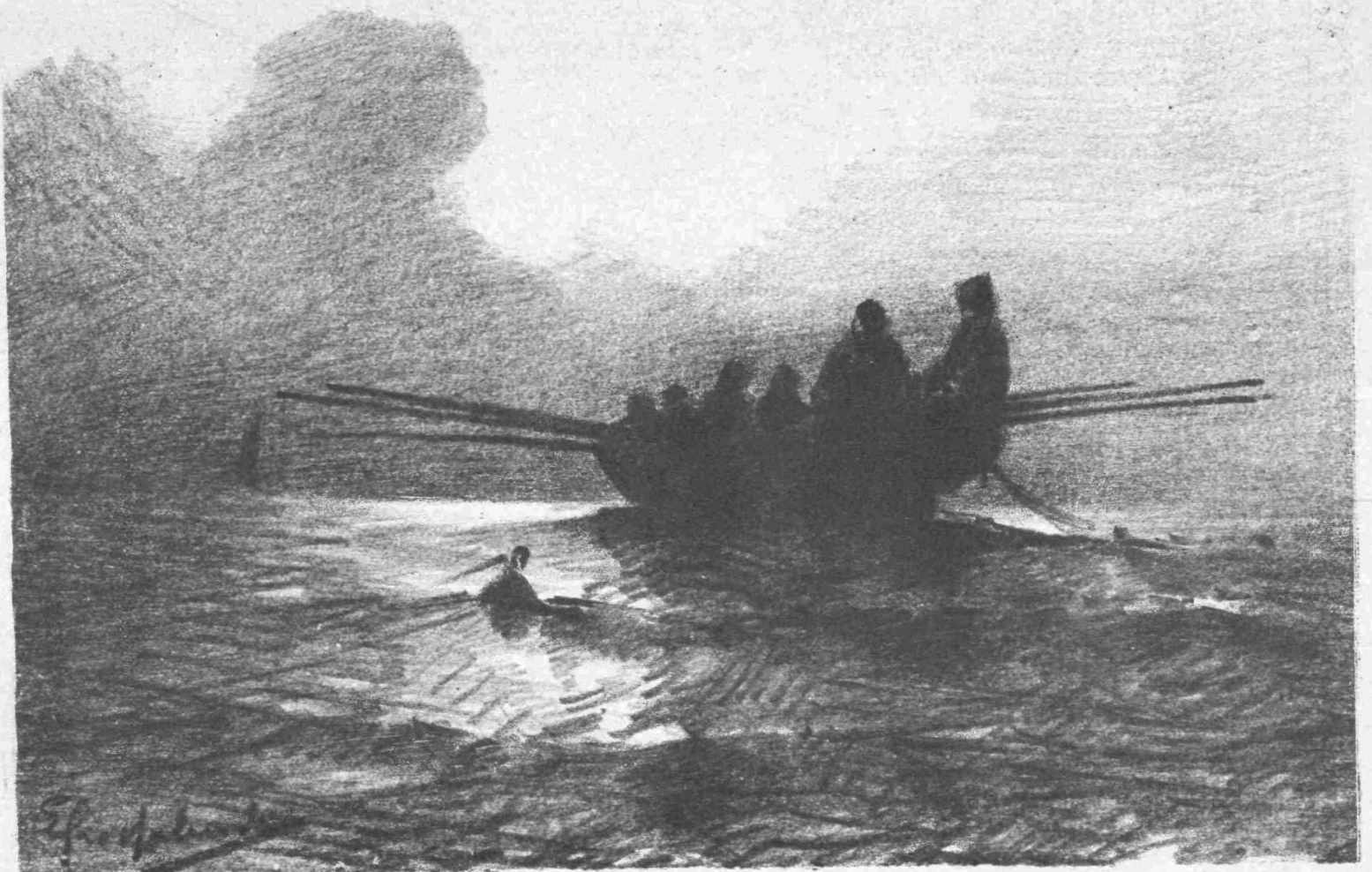
Η ΧΑΡΤΟΜΑΝΤΙΣ—ΕΙΚΟΝ Ν. ΓΚΥΖΗ

ΑΔΕΛΦΩΜΕΝΑΙ—ΕΙΚΩΝ ΠΑΝΩΡΙΟΥ

ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ Α. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

ΝΥΚΤΕΡΙΝΗ ΘΑΛΑΣΣΟΠΛΟΙΑ—ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ ΑΙΜΥΛΙΟΥ ΠΡΟΣΑΛΕΝΤΗ

σε τὸν κρότο θὰ τὸν πῆρε διὰ τὸν πυροβολισμό τῆς γαρῆς, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὰ περισσότερα σπῖτια εἰς τὸν τόπον μας ἀναγγέλλει τὸ κόψιμο τῆς κουλεύρας.

Ἐπέρασε πολὺς καιρὸς ἀπὸ τότε—ἐπανήρχισεν ὁ κ. Κόρτης μετὰ μικρὰν διακοπὴν. — Ἐμεγάλωσα, παντρεύθηκα, εὐτύχησα, εἶδα πραγματικῶς φαιδρὰ καὶ εὐλογημένα Χριστούγεννα εἰς τὴ ζωὴ μου. Καὶ ὅμως εἶνε ἀδύνατο κάθε χρόνο νὰ μὴ θυμηθῶ τὰ παλαιά, τὰ φοβερά Χριστούγεννα τοῦ 1849. Σὰς εἶπα, νομίζω, δι' ἓνα εἰκόνισμα τῆς Γεννήσεως ποῦ εἶχαμε πάνω στὸ τραπεζάκι.... μ' ἓνα κερί ... Αἶ, εἶνε ἀδύνατο νὰ μὴ θυμηθῶ σὰ σήμερα τὸ ἀστέρι ποῦ ἐκρέμουνταν ἐπάνω ἀπὸ τὸ παιδί, ὅπως τῶδλεπα ἐκεῖ ζωγραφιστὸ καὶ τὸ θολὸ καὶ ἀψυχο μάτι τοῦ πατέρα, ὅπως τὸν εἶδα γιὰ τελευταία φορά. Αὐτὰ τὰ δύο σημεῖα μὲ ἀκο-

λουθοῦν καὶ χωρὶς νὰ θέλω καρφόνω τὰ μάτια μου ἐπάνω τους εἰς τὸ κενόν, καὶ μοῦ σπαράζεται ἡ καρδιά... Ἄ, ναί, ἔπρεπε ἐγὼ, θὰ λέτε μὲ τὸ νοῦ σας—νὰ μὴν ξαναφανῶ πλέον εἰς τραπέζι χριστουγεννιάτικο, καὶ μάλιστα τόσῳ ζακυνθινῷ καὶ παρόμοιο τραπέζι, ὅπως τὸ ἀποψινόν. Ἔτσι εἶνε... Ἀλλὰ δὲν ἤξεύρετε ὅτι ὑπάρχουν καὶ μερικοὶ δυστυχεῖς ἄνθρωποι εἰς τὸν κόσμον, οἱ ὁποῖοι ἀγαποῦν νὰ ζύνουν τὴν πληγὴν των καὶ οἱ ὁποῖοι εὐρίσκουν μὴν εὐχαρίστησι πικρὴ εἰς τῆς ψυχῆς των τὸν σπαραγμόν; Δι' αὐτοὺς τοὺς ἀθρώπους πρέπει νάναποδογυρισθῇ τὸ περίφημον λόγιον τοῦ Δάντου: «Ἐἶνε μεγάλη ἡδονὴ—θα ἔλγα ἐγὼ—ἡ ἀνάμνησις τῶν δυστυχῶν ἡμερῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς εὐτυχίας».

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΗΕΙΝΕ

1

*Μᾶς ἔδωσ' ἓνα στόμα ὁ Θεός·
ἀλλοίμονο, ἂν δυὸ μᾶς εἶχε δῶση!
Καὶ τί δὲ λέν, καὶ πόσα δὲ μιλοῦν
μ' αὐτὸ τὸ ἓνα στόμα τους καμπόσοι.*

*Τώρα σωπαίνεις, θέλοντας καὶ μὴ,
ἂν τύχη κ' εἶσαι μὲ γεμάτο στόμα·
ἂν εἶχες κ' ἄλλο, . . . πόσα ψέμματα
θὲ νᾶλεγες καὶ τρώγοντας ἀκόμα.*

2

*Γιούλια σοῦ στέλνω μόλις ξημερώση·
τὰ μᾶζεψα πουρνό, πουρνό,
Τριαντάφυλλα σοῦ φέρνω, ὅταν ρυκτώση,
ποῦ τᾶκοψα τὸ δειλιτό.*

*Ξέρεις τί λέει, γλυκειά μου περισσότερα,
ἢ μυρωδάτη τους λαλιά;
Νὰ μὲ θυμᾶσαι ὅλη τὴν ἡμέρα,
Νύκτα γὰ μ' ἔχης ἀγκαλιά.*

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

Η ΨΑΡΟΠΟΥΛΑ

ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΔΕΚΑ μικρά κάτασπρα σπιτάκια από τῶνα πλάγι τῆς στρατῆς κ' ἄλλα τόσα ἀπὸ τ' ἄλλο, ψηλά σ' ἓνα βουνάκι, νὰ τὸ χωριό μας. Ἡ μιὰ στρατῆ ἐφέρνηε πέρα στὰ κτήματα καὶ στ' ἀμπέλια μας, κ' ἡ ἄλλη κάτω στ' ἀκρογιάλι. "Ἄχ, σὺν τὰ στοχάζομαι τὰ μικρὰ αὐτὰ σπιτάκια πόσο γαλινεύει ὁ νοῦς μου, καὶ πῶς ξαστοχᾷ ἡ ψυχὴ μου κάθε καῦμό καὶ πόθο τῆς. Πῶς ἐλαμπαν ἢ εὐτυχισμένες ἐκείνες πέτρες ἐκεῖ στὴν ἐρημιὰ μετὸ χρυσὸ τοὺς ἥλιο ψηλά, καὶ μετὰ τὰ πράσινα δενδράκια τῶν κάτω. Κάθε πόρτα καὶ μιὰ καλόκαρδη γρηούλα, κάθε λότζα κ' ἓνας λουλουδιασμένος κῆπος, κάθε παραθύρι καὶ μιὰ παχουλὴ ροδοκόκκινη ψαροπούλα. Γιατὶ στὸ χωριό μας ὅλοι ψαράδες εἴμαστε· τὰ λίγα κτηματάκια πῶχομε πρὸς τὴ στεριά ὄντας μᾶς μένη καιρὸς τότε τὰ σκάψομε, κ' αὐτὸν τὸν καιρὸ τὸν βρίζομε πάντα ὅσο νάχομε τὰ λαχανικά καὶ τὰ φρούτὰ μας, τὸ κρασί καὶ τὸ λάδι τῆς χρονιάς μας. Στὴ χάσι καὶ στὴ φέξι μονάχα διάβαινε καὶ κἄνας στρατοκόπος ἀπ' τὸ χωριό μας γιὰ νὰ τὸν περνάσουμε ἀπὸ πέρα. Τίποτε ἄλλο δὲν ἐρχονταν νὰ μᾶς χαλάσῃ τὴν εὐτυχία μας καὶ τὴν ἐρημιὰ μας. Δικό μας τὸ καταπράσινο βουνάκι, δικὰ μας τὰ μικρὰ σπιτάκια, οἱ πράσινοι κῆποι δικοὶ μας, δικός μας ὁ γαλανὸς οὐρανός, δικό μας τὸ μαγεμμένο ἀκρογιάλι. Ἐκεῖ γιὰ μᾶς ἦταν χωμένος ὁλος ὁ κόσμος, ὅλη ἡ ζωὴ του, ὅλ' ἡ προκοπὴ τοῦ. Ὁ λόγος δὲν εἶχε μονοπάτι ποῦ νὰ μὴ διάβηκε τὸ πόδι μας, ἢ θάλασσα νησάκι ποῦ νὰ μὴ ἀρμένισαν ἢ βαρκοῦλές μας. Τὲς καθημερινές δὲν ἐβλεπες ἄνθρωπο στὸ χωριό, δὲν ἀγροικοῦσες χαρὰ καὶ γέλοιο. Ὅλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐπήγαιναν στὴ δουλειὰ τῶν, ἄλλοι κάτω στὰ περιδόλια, κ' ἄλλοι στὸ ψάρεμμα. Μονάχα τὴ Κυριακὴν τὸ εὐτυχισμένο τὸ χωριό μας ἐδειχνε κ' αὐτὸ τὴ ζωὴ του, τὸν κόσμου του, τὴν ἐκκλησιούλα του μετὰ τὴν θεοράτη τὴ λεῦκα μπροστά, μπροστὰ, τοὺς καθαρωντυμένους ψαράδες του, καὶ τὲς γλυκεῖες ψαροπούλες του. Ἐκεῖ ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ κολοῦρι τῆς ἐκκλησιούλας, στὸ ὀλόστρωτο χοροστάσι, ὅταν ἀπόψαινε τὴ λειτουργίαν του ὁ καλοθύμητος παπᾶ-Αὐγούλης μαζονόμαστε ὅλοι μας κ' ἀγναντεύαμε τὸ βαπόρι ποῦ περνοῦσε πάντα ἐνάμισυ μίλι μακριὰ ἀπ' τ' ἀκρογιάλι μας. Ὅσοι ἀπὸ μᾶς εἶχανε τὴν τύχη νὰ ταξιδεύσουν μετὰ τὸ βαπόρι ἀρχίζαν τότε καὶ μᾶς ἐμολόγαγαν μετὰ φουσκωμένα λόγια χίλια τόσα πράγματα. Καὶ τί δὲν ἔλεγαν, καὶ τί δὲν ἐκοβαν, ὅσο μᾶς ἐβλεπαν νὰ τοὺς ἀφογκραζώμαστε μ' ἓνα στόμα τόσα δὲ ἀνοιχτό. Ὑστερα ἐσκορπιζώμαστε ὅλοι στὰ σπιτικά μας, ἢ γυναικὲς μας νὰ μαγειρέψουν, οἱ πατέρες μας νὰ τσοῦξουν λιγάκι γιὰ τὸ καλὸ τῆς μέρας, κ' ἐμεῖς τὰ παιδιὰ νὰ παίξουμε τὲς ἀμάδες, τοὺς κλέφτες, καὶ χίλια τόσα ἄλλα παιγνίδια, ποῦ ἐδῶ καὶ τόσα χρόνια τότε ἐδουσαν ἀπὸ τὸ λογικό μου κ' αὐτὰ, σὺν πῶς ἀπόσβυσαν καὶ τὰ χρόνια μου. Καλὴ σου ὥρα! παιδάκι μου ποῦ μοῦ θύμηδες τέτοια χρόνια. Ἐ! μετέτοιες ἐνθύμηδες κατεδαίνει γλυκύτερα κανεὶς στὸν τάφο. . . . Ποῦ μείναμε; . . . ἄ! . . .

Ἀπὸ τὸ γιόμα κ' ὕστερα, ἴσια μετὰ τὸ βράδυ τὸ ρίχναμε ὅλοι πέρα, πέρα στὸ γλέντι, καὶ τὴ Δευτέρα πειὰ ξημερό-

νοντας ριχνώμαστε στὴ δουλειὰ πάλι μετὰ μεγαλύτερη ὀρεξι, μ' ἀνοιχτότερη καρδιά. Ἀπ' ὅλους τοὺς ψαράδες πειὸ λεβέντης, καὶ πειὸ ὠμορφονεὸς ἦτανε ὁ ψυχογιὸς τοῦ παπᾶ Αὐγούλη, ὁ Γιώτης μετὰ τ' ὄνομα, κ' ἀπ' ὄλες τὲς ψαροπούλες μας, ἡ Ζωούλα τοῦ Διαμαντῆ ἦταν ἡ ποιοὶ γλυκώματη, ἡ πειὸ λυγερὸκαλαδοῦσα, ξανθοῦλα, ροδοκόκκινη, λιγνόκορμη σὺν ὀρθὸ κυπαρίσσι, μ' ἓνα ἀγέρα ποῦ ξετρεῖλλαινε τὴ νειότη καὶ τὴ λεβεντιά. Ἐγὼ τὴν γνώριζα καλλίτερα ἀπ' ὅλους μας. Δέκα χρόνων ἀγόρι καὶ δὲν θάμουνα τότε. Γειτόνοι εἴμαστε, νὰ πόρτα μετὰ πόρτα. Θυμάμαι τὰ φιλιά ποῦ μῶδινε σὺν τὸ κατάφερνε νὰ με πιᾶσῃ στὰ χέρια τῆς, καὶ νὰ με κλείσῃ στὴν ἀγκαλιὰ τῆς, κ' ἡ ψυχὴ μου καὶ τότε στὰ γεράματα ξαναπλέει ἀκόμα στὸ γλυκὸ ἐκεῖνο ροδόσταμα ποῦ ἔχυναν τὰ χειλιάκια τῆς. Πόσες φορὲς μ' ἔστελνε νὰ τῆς φέρω ἀπὸ τὰ περιδόλια πορτοκάλλια. Ἦτανε τρελλὴ γιὰ πορτοκάλλια πάντα. Τὸ σπιτάκι τῆς ἐμοσχοβολοῦσε ἀπὸ ζευγαρωτὰ πορτοκαλλιάκια. Πορτοκάλλια στὸς τοίχους, στ' ἀράφια, στὸ ταβάνι, στὰ τραπέζια, στὰ παραθυρόφυλα, πορτοκάλλια ὀλοῦθε κόκκινα, κόκκινα σὺν τὰ μάγουλά τῆς, δροσερά, δροσερά σὺν τὰ χεῖλη τῆς. Ἄλλα τὰ κεντοῦσε μετὰ γαρούφαλα, ἄλλα τὰ τίλιγε μετὰ χρυσὰ τελάκια, καὶ τὰ κρεμοῦσε κ' αὐτὰ μαζί μετὰ ἄλλα. Χαλασιά τῆς μήπως κ' ἡ τύχη τῆς δὲν ἐστάθηκε σὺν ἓνα πορτοκάλλι, ποῦ τὸ χαίρωμαστε γιὰ λίγες μέρες μονάχα, κ' ὕστερα σὺν μαραγκιάσῃ τ' ἀπορρίχνομε!

Καὶ νὰ δῆς κακοτυχιά! Ἐνα πορτοκάλλι τῆς ἔφερε ὄλο τὸ κακό. Μ' εἶχε στείλῃ ἀπὸ τὸ δειλινὸ στὰ περιδόλια γιὰ πορτοκάλλια. Αὐτὰ τὰ πορτοκάλλια μ' ἔβαλαν κ' ἐμένα σὲ καῦμό. Ἐκεῖνο τὸ δειλινὸ ἐδιάλεξε γιὰ συντροφιά τὸ παιδί τοῦ Δημάκη, καὶ τὸ λᾶφειρη τῆς Μηλιάς· εἴμαστε γιὰ δρόμο πολὺ καὶ τὸ πήραμε στὰ τέσσαρα. Τοὺς πῆγα στὰ περιδόλια τῆς Βρυσούλας. Ἐκεῖ πειὰ ἐδουσαν τὰ καλλίτερα καὶ τὰ νοστιμώτερα πορτοκάλλια τοῦ χωριοῦ. Ἐκοψα τὸ ψηλότερο κλωνάρι φουντωτό, φουντωτό, καὶ δρόμο γιὰ τὸ χωριό. Βασίλειμα ἡλιοῦ ἐφτάσαμε. Ἰσια καὶ στῆς Ζωούλας. Μ' ἐπερίμενε γελαστή, γελαστή κ' ἐχύθηκε καὶ μ' ἐκλείσε πολλὴ ὥρα στὴν ἀγκαλιὰ τῆς. Ἦτανε Σαβδάτο βράδυ· κάτω στὸ καταχρυσωμένο ἀκρογιάλι ἢ βαρκοῦλες καὶ τὰ καϊκάκια δραξαν ἓνα, ἓνα. Ἡ νοικοκυρὲς ἐσάρωναν τὲς αὐλὲς τῶν κ' ἡ ψαροπούλες ἐπότιζαν τὰ λαλούδια τῶν· κἄνα δύο γερόντοι προεστοὶ μετὰ τὸν παπᾶ-Αὐγούλην στὴ μέση καθώτανε στὰ σκαμνιά τοῦ Σταμάτη τοῦ καφετζῆ μ' ἀναμμένα τὰ τσιμποῦκιά τῶν, μετὰ κρεμασμένα τὰ κομπολόγια τῶν, κ' ἐκαλωσφρίζανε τὰ παιδιὰ ποῦ γύριζαν μετὰ γεμάτα κοφίνια ἀπ' τὴ θάλασσα. Νά σου κ' ὁ Γιώτης, ὁ ψυχογιὸς τοῦ παπ' Αὐγούλη ἐκεῖνη τὴν ὥρα. Ὁ Γιώτης εἶχε μείνῃ ἀπὸ λεχοῦδι ὀρφανὸ κ' ἀπὸ μίνα κ' ἀπὸ πατέρα. Τοῦ παπ' Αὐγούλη τοῦ πόνεσε ἡ καρδιά καὶ τὸ πῆρε γιὰ παιδί του. Ἦτανε, καθὼς σοῦ τὸ πρωτόπα, λεβέντης μιὰ φορὰ! . . . Ἐρχονταν ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἀπὸ τὸ ψάρεμμα. Γυμνοπόδης ὡς τὰ γόνατα, μ' ἀνοιχτὸ πουκάμισο μετὰ ἡλιοκαμμένο πρόσωπο, καὶ μ' ἓνα σωρὸ σγουρομαλλιά στὸ κεφάλι. Ὁ παπ' Αὐγούλης εἶχε τὸ σπῆτι τοῦ λίγο παρέκει ἀπ' τὸ δικό μας, καὶ τὸ διάβα του τὸν ἐφέρνηε ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς Ζωούλας. Σταμάτησε καὶ μᾶς καλη-

σπέρσις. Έβγαλε δύο μπάρμπούνια λαχταριστά, λαχταριστά από την κόψη του, και τὰ φίλησε στη γρηά της Ζωούλας. Η θειά Σταματούλα τὸν εὐχήθηκε μ' ἓνα σωρὸ εὐχῆς και τὸν κράτησε νὰ τὸν ποτίσῃ ἓνα μαστίχι. Ὁ Γιώτης ἀπίθωσε τὴν κόψη του στὸ κατώφλι τῆς πόρτας και κάρφωσε τὰ μάτια του ἴδια στὴ Ζωούλα. Τὸ κορίτσι χαμήλωσε τὰ δικά του κ' ἀπόμεινε μὲ τὸ κλωνάρι στὰ χέρια. Ὁ Γιώτης κυττοῦσε ἀκόμα μ' ἓνα τρόπο. . . . Ἐλεγε πὼς εἶχαν μάγια τὰ πορτοκάλλια ποῦ ἔκοψα και τὸν ἐμάγεψαν. Ερρούφηξε διπλὸ τὸ ποτηράκι του ἀπὸ τὰ χέρια τῆς γρηᾶς, κ' ἔσφι ξαναμμένος ἀπὸ τὸ δρόμο κ' ἀπὸ τὸ ποτὸ γύρισε στὴ Ζωούλα και τῆς ζήτησε ἓνα πορτοκάλλι. Τὸ κορίτσι ταράχθηκε λιγάκι, κοκκίνισε περισσότερο κ' ἀπὸ τὰ μενεξεδένια συγνεφάκια ποῦ ἐχρῦσονε ὁ ἥλιος κάτω στὸ πέλαγο, ἐδιάλεξε τὸ καλλίτερο, τὸ εὐμορφότερο και τοῦ τῶδωκε. Ὁ ψαρᾶς τῶσφιξε στὸ χέρι του, ἡ θειά Σταματούλα ἐχαμογελοῦσε μὲ τὴν γεροντικὴ της ὄψη, ἐγὼ ἀνοιξα τὸ στόμα μου, κ' ἐκυττοῦσα, κ' ἀκουα βούβος. Ὁ Γιώτης πῆρε τὴν κόψη του στὴν ἀγκαλιά του, μᾶς καληνύκτισε, ἔρριξε μιὰ ματιὰ ἀκόμα στὴ Ζωούλα. τὸν ἐκύτταξε κ' αὐτὴ κατὰματα, κ' ἔβυγε. Παράξενο, τόσα χρόνια τώρα και νὰ τὴν θυμᾶμαι ἐκείνη τὴ ματιὰ τους! . . ἄλλοκοτη ματιὰ, παιδί μου, ἄλλοκοτη ματιὰ. . .

Τὴν Κυριακὴ ξημερώνοντας ὁ Γιώτης πῆρε κ' ἔδωκε μὲ τὸ πορτοκάλλι τῆς Ζωούλας. Ξυραφισμένος, ἀλλασμένος, εἶχε κρεμάσῃ ἀπ' το ζωνάρι του μέσω στὸ κόκκινο μαντήλι του τὸ πορτοκάλλι τῆς Ζωούλας κ' ἔστριβε κ' ἔστριβε τὸ ξανθὸ μουστάκι του πηγαινοερχώντας και καμαρόνοντας ἀπὸ τὴν αὐλὴ τῆς Ζωούλας μὲ τὴν παρέα του. Κ' ἡ Ζωούλα ξεκρύδονταν κάπου, κάπου στὸ παράθυρο πειὸ ροδοκόκκινη και πειὸ γλυκόματῃ ἐκείνη τὴ μέρα στ' ἄσπρο ποκάκι της. . .

Ἐτὸ ἀγάλι ἀγάλια ἦρθαν πολλὰ Σαββατόδραδα και ξημέρωσαν γολλῆς Κυριακῆς και τὸ καλλίτερο μου πορτοκάλλι βρισκόνταν στὸ μαντήλι τοῦ Γιώτη. Ἀπὸ τότε ἄλλαξε κ' ὁ Γιώτης πειά. Τώρα πρῶτος ἀπ' ὅλους ξαναγύριζε τὸ βράδυ, κ' ὕστερος ἀπ' ὅλους ἄφινε τὸ χωριὸ τὸ πρωί, ξενυχτοῦσε συχνότερα μὲ τὴν παρέα στὸ κρασοπουλεῖο, μᾶς ἔδγανε συχνότερα κἂν στιχάκια τοῦ καῦμοῦ, φωτιὰ και πόνο γεμᾶτα, τ' ἄρεγε περισσότερα τὸ χωριὸ ἀπὸ τὴν ἐρημιὰ τῆς θάλασσας, ὅσο ποῦ στὰ ὕστερα δλ' αὐτὰ ἐξομπλάστικαν ἀπ' ὄλο τὸ χωριὸ ἓνα, ἓνα, και μιὰ καταβὸν ποῦ δὲν ἤξερε κανεὶς ἀπὸ ποῦ πρωτακούστηκε, μᾶς φανέρωσε μιὰ αὐγὴ πὼς ὁ Γιώτης ἀγαποῦσε τὴ Ζωούλα, κ' ἡ Ζωούλα τὸ Γιώτη. . .

Ἐτὸ πέρασ' ἓνας χρόνος. Ἐνας χρόνος! Ἐνας λόγος εἶνε, μὰ πόσα φαρμάκια μᾶς ποτίζει, ὁ Θεὸς κ' ἐμεῖς τὸ ξιρομε. Σ' αὐτὸ τὸν χρόνο ἄλλαξε πειὸπολὺ ἀκόμα κ' ὁ Γιώτης. Δὲν ἦταν πειὰ ὁ λεβέντης τοῦ χωριοῦ, τὸ ξεφτέρι τῆς θάλασσας, ὁ μορφονεὶς κ' ὁ καρδιοκλέφτης τῶν κοριτσιῶν μας. Οὔτε δουλεῖα πειὰ, οὔτε ψάρεμμα. Τῶριξε ὄσω γιὰ καλά. Ἀπ' τὸ κρασοπουλεῖο και στὸ σπῆτι τοῦ παπᾶ, νυκτόημερα και γλέντι και πισοτί. Ὁ καῦμένος ὁ παπ' Αὐγούλης κράτησε γιὰ πολὺν καιρὸ τὴν καρδιά του ποῦ φούσκωνε ὀλοένα, μὰ τὸ χωριὸ μας ἀναταράχθηκε ὄλο. Ἐνα τέτοιο πρᾶμμα, ποτὲ δὲ μᾶς στάθηκε ἄλλη φορά. Ὅλοι μουρμούριζαν, κ' ὄλοι τοῦ τὰ ψαλαν τοῦ παπᾶ, δὲ φέρνουν καλά πρᾶμματα αὐτὰ, νὰ βάλλῃ τ' ὀγληγορότερο στὸν ἴδιο δρόμο τὸ παιδί. Ὁ παπ' Αὐγούλης ὁ καῦμένος καταφέρθηκε στὰ ὕστερα. Ἄκουσε και τὴν καρδιά του και τὸν κόσμο, κ' ἄρχισε νὰ δασκαλεῖ τὸ μορφονεῖο μας. Στὴν ἀρχὴ ὁ Γιώτης φάνηκε πὼς εἶχε πολὺ φιλότιμο, κ' ἀγάλι ἀγάλια ξανάρχισε τὴ δουλειὰ του, λιγότευσε τὰ γλέντια του, χαμοφρονίμεισε. Ὅλοι ἄρχισαν νὰ τοῦ ξαναμιλοῦν μὲ τὸ καλὸ, ἡ γρηῆς νὰ τὸν καλοκαρδίζουν, οἱ γερόντοι νὰ τοῦ λένε κἂν μπράβο καρδιακὸ κάπου, κάπου, ἡ ψαρποῦλες νὰ τοῦ χαμογελοῦν συχνότερα, και τὰ πορτοκάλλια τῆς βρουσούλας νὰ ξανακρεμιῶνται στὸ μαντήλι του τῆς Κυριακῆς. Μὰ δλ' αὐτὰ λίγο καιρὸ βάσταξαν, κ' ὁ καλὸς σου ὁ Γιώτης ξανάπεσε στὰ χάλια του μὲ μεγαλήτερη ὄρεξι. Τὸ χωριὸ πάλι τῆς μουρμούρες και τὰ παράπονα. Ὁ παπ' Αὐγούλης ἀνοιξε πίσω τὰ χεῖλη του, μὰ στὰ χαμένα αὐτὴ τὴ φορά. Καὶ νᾶταν αὐτὸ μοναχά. Ὁ

Γιώτης ἀγρίεισε τώρα. Στὸν παπᾶ ἀποκρίνονταν μὲ βαρεῖα λόγια, στὸς χωριανούς του μὲ βαρύτερα, και χῶρια κἂν δυὸ φορὲς ποῦ ἐξάμωσε νὰ χτυπήσῃ κ' ἓνα βλάμη του. Ἐκεῖς τῆς μέρες ἄλλο ξαφνικὸ, χειρότερο, ἀκούστηκε στὸ χωριὸ μας. Ἡ Ζωούλα ἡ γλυκόματῃ, ἡ Ζωούλα ἡ ροδοκόκκινη, ἡ ξανθοῦλα, ἡ λιγνὸ κορμη, μ' ἐκείνο τὸν ἀθάνατο ἀγέρα της, βρέθηκε στὸ μῆνᾶ της. Δυστυχία και κακὸ τότε. Οἱ παλῆοι μας δὲν εἶχαν δεῖ ἓνα τέτοιο πρᾶμμα μὲ τὰ μάτια τους, τέτοια πρᾶμματα οὔτε τὰ παραμῦθια μας δὲ μολογοῦσαν. Ἡ δυστυχισμένη ἡ θειά Σταματούλα πῆγε νὰ χάσῃ τὸ νοῦ της δὲν εἶχε πρόσωπο νὰ πατήσῃ στὸ κατώφλι της. Πῆγε κ' ἔπεσε στὰ πόδια τοῦ παπᾶ, κ' ὁ παπᾶς ἔβαλε ὄλα τὰ δυνατὰ του νὰ τὴν παρηγορήσῃ. Ἐρμη παρηγοριά! Ἐπιασε μιὰ Κυριακὴ ἀπόλειτοργα πίσω ἀπ' τὸ ἱερὸ δυὸ τρεῖς προεστούς κ' ἓνα μάρπα τῆς Ζωούλας, τὸ μόνο συγγενῆ της, κ' ἐσυλλογίστηκαν ἴδια μὲ τὸ μεσημέρι πὼς ν' ἀποσκεπᾶσουν τὴ δουλειὰ. Ὅλοι ἔσκυψαν τὸ κεφάλι κ' ἀποφάσιζαν μιὰ ὥρα ἀρχίτερα ν' ἀλλάξουν τὸ ἴδιο τὸ βράδυ τὰ στεφάνια, και νὰ κατασυχᾶσῃ τὸ χωριὸ. Ἰρέχουν νὰ βροῦν τὸ Γιώτη. Πουθενὰ ὁ Γιώτης ἄρχισαν νὰ κακοδάνουν στὸ νοῦ τους οἱ ἄνθρωποι. Κἂν μαγειρεύονταν. Πολλοὶ ἔλεγαν πὼς εἶχαν μέρες νὰ τὸν δοῦν, μὰ ὁ παπ' Αὐγούλης ὁ καῦμένος τοὺς ἐθάραβε πάντα.

Ἰδια μὲ τὸ δειλινὸ και τὸν ὄρθικενο πεσμένο ξύλο σ' ἓνα λιοστάσι. Εἶχε γυρίσῃ μεθυσμένος στουπὶ ἀπὸνα πανηγύρι, και δὲν ἀπομπόρεσε ν' ἀνεβῆ ὡς τὸ χωριὸ. Τὸν ξυπνᾶνε, τὸν γλυκορρωτοῦν ἀποδῶ κ' ἀποκεῖ, και τοῦ το μολογοῦν στὰ ὕστερα τὸ πρᾶμμα ξάστερα. Ἄνοιξε τὰ μάτια του μεγάλα, κατακόκκινα και τοὺς ἐκύτταξε ἄγρια, ἄγρια, ἀνοιξε τὰ χεῖλη του ἀφρισμένα κ' ἔσκασε ἓνα γέλοιο τρομερὸ. Σταυροκοπήθηκαν οἱ ἄνθρωποι! Τὸν ζυγώνει κοντύτερα ὁ παπ' Αὐγούλης, κ' ἀρχίζει νὰ τὸν καλοπιάνῃ γλυκά, γλυκά γιὰ πολλὴ ὥρα. Ἐκεῖνος ὅσο τοῦ μιλοῦσε ὁ παπᾶς κονοῦσε τὸ κεφάλι του ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά κ' ἀπὸ τὴν ἄλλη, κ' ἔστριβε μὲ τὰ χωνδρά του δάκτυλα τὸ μουστάκι του. Μὰ ὕστερα σηκώθηκε στὰ πόδια του, ἐσταῦρωσε τὰ χέρια του στὰ στήθια του κ' ἄρχισε νὰ τοὺς ὀρίζει. Ὁ παπᾶς ὁ καῦμένος δὲν ἐδείλιασε κ' ἄρχισε νὰ τὸν παρακαλῆ σὺν μωρὸ παιδί. Ἄξαφνα ὁ Γιώτης γυρίζει και τοῦ λέει, ἄγριος, δαιμονισμένος.

— Ἦςε στὸ διάβολο τραγοῦνη μου, ἡ νὰ σὲ στείλω! . .

Ὁ παπᾶς θέλησε νὰ μιλήσῃ ἀκόμα ἄλλ' ἡ γλώσσά του δέθηκε. Οἱ ἄλλοι πισοτραβήχθηκαν ἀπὸ τὸ φόβο τους, μονάχα ὁ μάρπας τῆς Ζωούλας ἐστάθηκε. Τοῦ τῶλες ἡ καρδιά τοῦ Ἄντρια. Χύθηκε νὰ τὸν πιάσῃ ἀπὸ τὴ μέση. Ὁ Γιώτης μ' ὄλο τὸ μεθύσι του τραβήχθηκε και τῶβαλε στὴ φευγάλα. Ὁ Ἄντριας τὸν πῆρε στὸ κατόπι ἴδια μ' ἓκατὸ βήματα. Ἐκεῖ ἀπόκαμε ὁ Γιώτης. Ἡ μάννα ποῦ ποτίζει τὰ περιδῶλια μας τῶκοψε τὸ δρόμο. Γύρισε πίσω μ' ὄρημ, γιὰ νὰ πάρῃ ζῶρη νὰ πηδῆσῃ. Μὰ ἀπὸ τὴ ζᾶλη του κ' ἀπὸ τὸ τρέξιμο δὲν καλοκύτταξε μιὰ ἀγγιλιὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, και πηδῶντας χτύπησε κατακούτελα ἀπὸνα κούτσουρο κ' ἐξαπλώθηκε μέσα στὸ νερό. Τρέχουν κ' οἱ ἄλλοι ἀπὸ κοντὰ, τρέχει και τὸ χωριὸ ὄλο, ποῦ παραμόνεδε ἀπ τὴν κορφή τοῦ βουνοῦ, και τὸν βγάνουν σκοτωμένο ἀπ τὴ μάννα. Μαγαρώθηκαν ὄλοι, ὁ παπ' Αὐγούλης ἐμαδοῦσε τὰ γένεια του, κάρφωνε τὰ μάτια του ἔς τὸν οὐρανὸ, κ' ἐχτυποῦσε ἀπελλιμένα τὰ χέρια του στὰ γόνατά του. Τὸν πῆραν τότε στὸ χεράκι και τὸν ἀνέβασαν στοῦ παπᾶ ὄλοι, βουβοὶ κ' ἄλαλοι. Ἡ γυναῖκες ἔβαλαν τὸ σκούξιμο, οἱ ἄνδρες παρέστηκαν θλιβεροὶ και λυπημένοι τὸ δυστυχισμένο τὸν παπᾶ, πειὸ δὲν μπορούσε ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα του. Δυστυχισμένος ἥλιος ἐφῶτισε τὸ χωριὸ μας ἐκείνη τὴ μέρα, παιδάκι μου. Στὸ σπῆτι τῆς θειᾶς Ζωούλας ἄλλο κακὸ κ' ἐκεῖ. Ἡ Ζωούλα σωριασμένη στὸ πάτωμα ἐχτυποῦσε τὸ κεφάλι της καταγῆς, κ' ἔσχιζε ἀπ' τὴν ἀπελλισιά της τὰ μάγουλά της μὲ τὰ νύχια της. Τὸ ἴδιο βράδυ ἀπόρριξε ἡ δύστυχη! . . Μὰ τί τὸ θέλεις σ' ὄλαις σ' ὄλας αὐτῆς τῆς συμφορῆς δὲ βάσταξε, και σάλεψε τὸ λογικὸ της. Τὴ Δευτέρα ξημερώνοντας, ἄμα ἀποχωμάτισαν τὸ Γιώτη, ἐπῆδησεν ἀπ' τὸ παράθυρο στὸ δρόμο παλαδῆ. Κανεὶς δὲ μπορούσε νὰ τὴν πιάσῃ, και νὰ τὴν συμ-

μάση πειά. Τὴ θυμᾶμαι, ὡς τὸν καιρὸ ποῦ ξενιτεύθηκα — Πάρτε πορτοκάλια ! δροσερὰ πορτοκαλλάρια, νὰ νὰ ξημερωνοδραδυάζεται πότε στὸ χωριό, καὶ πότε στὰ σὰς χαρῶ, χά ! χά ! χά !... Πάρτε πορτοκαλλάρια τῆς περιδόλια ξυπόλητη, μισόγυμνη, μὲ πεταχτὰ μάτια, μὲ βρυσοῦλας ! χά ! χά ! χά !...
 ξέπλεκα κι' ἄγρια μαλλιά στὲς πλάτες, φορτωμένη πορτο-
 κάλλια, καὶ νὰ φωνάζη μὲ μιὰ ξερὴ φωνὴ σὰν ὄρνιο.

ΜΗΤΣΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ

ΤΟ παραμονὴ καὶ τὰ παιδιὰ χαρωπά, μὲ τὰ θορυβώδη τύμπανα καὶ ἀναμμένους τοὺς χαρτί-
 νους φανούς των, ἐπήγαιναν ἀπὸ θύρας εἰς
 θύραν νὰ εἴποῦν τὰ Χριστούγεννα. Ὁ οὐρα-
 νὸς ἦτο συννεφωμένος· ἀλλ' ἡ ψυχὴ τοῦ χριστι-
 ἀνοῦ ἠσθάνετο ὑψηλά, πέραν τῶν νεφῶν, τὴν
 λάμψιν τῶν ἀστρῶν, τὰ ὁποῖα ἐστόλιζον ἐκεῖ
 ἐπάνω τὴν κατοικίαν τοῦ Θεοῦ.

Παντοῦ ἐχύνετο χαρὰ ἀσυνήθης. Συνηγμένοι
 ὅλοι γύρω τῆς τραπέζης, τὴν ὁποίαν εἶχομεν κοσμήσει
 μὲ ἄνθη καὶ καρπούς, ἀντηλλάσσομεν τὰς εὐχὰς τῶν Χρι-
 στογεννῶν. Εἶχομεν ἀναμμένους ὅλους τοὺς λαμπτήρας
 τοῦ ἀεριοφωτός καὶ ὑπὸ τὸ ἀπλετον φῶς διέκρινες ζω-
 γραφισμένην εἰς τὰ πρόσωπά μας ἄρρητον εὐχαρίστησιν.

Νομίζεις ὅτι τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ὅλοι λησμονοῦν τὰς
 φροντίδας καὶ τὰς θλίψεις τῆς ζωῆς. Ἡ δυστυχία, ἡ ὁποία
 καθ' ἐκάστην στήνει τὴν σκηνὴν τῆς ἐν τῷ μέσῳ τῶν
 ἀνθρώπων, γίνεται τότε ἡπιωτέρα καὶ λαμβάνει καὶ αὐτὴ
 ἐκφρασιν οὐρανιας χάριτος.

*

"Ὅταν ἐπῆγα νὰ κατακλιθῶ, ἦτον ἀκόμη ποτισμένη ἡ
 ψυχὴ μου μὲ τὴν εὐφροσύνην τῆς ἐσπέρας ἐκείνης. Τό-
 σον ἡρεμον ὕπνον ποτὲ δὲν ἐκοιμήθην. Ἐννευρέθην ὅτι

εὐρισκόμην ἔξω τῆς πόλεως μὲ τοὺς γονεῖς καὶ τ' ἀδέλ-
 φια μου. Ὅλη ἡ πόλις ἦτο συννηγμένη ἐκεῖ καὶ καθεὶς διέ-
 κρινεν εἰς τὸ ὄμμα τοῦ ἄλλου τὸ χαρμόσυνον αἶσθημα τὸ
 ὁποῖον κατεῖχε τὴν ἰδικὴν του ψυχὴν. Ὁ ὄριζων ἦτο κα-
 θαρός καὶ τὰ βουνά, μακράν, μὲ τὸν βαθὺν χρωματισμόν
 των, ἐζωγραφίζοντο ἄρμονικὰ γύρω τοῦ μαγευμένου θόλου
 τοῦ στερεώματος. Χαμηλά, τόσον ὥστε ἐνόμιζον ὅτι εἰς
 ὀλίγα λεπτὰ θὰ εὐρίσκοντο ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, Χερουβεὶμ
 ἐκράτου βιβλίον ἀνοικτὸν, τὸ ὁποῖον ὁμοίαζε μὲ Εὐαγ-
 γέλιον. Τὰ φύλλα του εἶχον τὸ ὠραῖον χρῶμα τοῦ οὐρα-
 νοῦ καὶ εἰς τὸ μέσον, κεντημένη ἀπὸ ἄστρα μὲ γλυκὴ καὶ
 συμπαθεῖς φέγγος, ἀνεγινώσκετο ἡ λέξις : ΑΓΑΠΗ. Ὁ ἥλιος
 ὀλόχρυσος, χωρὶς ἡ λάμψις του νὰ θαμβόνη τοὺς ὀφθαλ-
 μοὺς, περιέβαλλε τὴν εἰκόνα ὡς λαμπρὸν πλαισίον.

*

Τὴν νύκτα εἶχε χιονίσει εἰς τὰ βουνά· ἀλλ' ὅμως τὸ πρῶν
 ἀνέτελλεν ἀνέφελον καὶ τριγύρω αἱ χιονισμέναι κορυφαὶ
 ἀνέλαμπον κατάλευκοι ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας. Ἡ Κτί-
 σις ὅλη ἐώρταζε μετὰ τῶν χριστιανῶν τὴν ἐπέτειον τῆς
 εὐφροσύνης ἡμέρας, καθ' ἣν ἐχαρίζετο εἰς τὸν κόσμον ἡ
 μεγάλη θρησκεία τοῦ Χριστοῦ.

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ — ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ

ΤΗΝ χαράν και εὐφροσύνην, ἣν ἀνά τον χριστιανικὸν κόσμον διαχέει ἡ ἑορτὴ ἐπὶ τῇ γεννήσει τοῦ υἱοῦ τῆς παρθένου, διαδέχεται ἤδη ἕτερος χαρμόσυνος στρόβιλος, τὸν ὁποῖον ἐξεγείρει τὸ πλήρες ἐλπίδων ἀνατέλλον νέον ἔτος.

Ἡ ἑορτὴ ἐπὶ τῷ μεγάλῳ γεγονότι τῆς Βηθλεέμ, ὅπερ κατεκρήμνισε τοὺς Θεοὺς ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου και περιώρισε τὴν Πυθίαν ἐν τὸς φρενοκομείῳ, ἀποτελεῖ ἀληθῆ χαράν διὰ πᾶσαν χριστιανικὴν ὑπαρξιν. Ἡ ἐν τῷ σπηλαίῳ και τῇ φάτνῃ ἐμφάνισις τοῦ Ναζωραίου, οἱ μάγοι και ὁ ἀστὴρ, οἱ ποιμένες και οἱ Ἄγγελοι, ἡ ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις εἰρήνη και εὐδοκία, ἣν οὗτοι διὰ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἐμμανουὴλ προαγγέλουσιν, ἡ φυγὴ εἰς Αἴγυπτον, τὰ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἐπελθόντα ἀποτελέσματα, ὄλων τῶν μεστῶν ποιήσεως ἐπεισοδίων τούτων ἡ ἀνάμνησις, ἅπερ ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν διὰ στίχων ἀπαραμίλλου ἐμπνεύσεως ἐξύμνησε, ἀνυψοῖ τὸ πνεῦμα ἡμῶν και πληροῖ ἀγαλλιάσεως πᾶσαν χριστιανικὴν καρδίαν. Μὲ ἀμιμήτους ἐν τοῖς ναοῖς ὕμνους, μὲ μεσονυκτίους λειτουργίας, μὲ δεῖπνα περὶ τὸ λυκαυγές, μὲ τὰ κ ἄ λ λ α ν τ α ἐν τοῖς ὁδοῖς, μὲ εὐθυμίαν και εὐφροσύνην περὶ τὴν τράπεζαν, ὑπὸ τὴν οἰκογενειακὴν στέγην, ὅπου ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ συνέρχονται συγγενεῖς τε και φίλοι, ἐκδηλοῦται παρ' ἡμῖν τὸ χαρμόσυνον τῆς ἡμέρας, διαχεόμενον παντοῦ ἐξίσου, και εἰς τὰ μέγαρα τῶν πλουσίων, και εἰς τὴν καλύβην τοῦ πένυτος, και εἰς τὰ μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα, και εἰς τὰς τρώγλας τῶν φυλακῶν. Ὁ χριστιανικὸς κόσμος μόνον κατὰ τὴν ἡμέραν τούτων φαίνεται εἰς ἀφάρμοζον κατὰ τι τὰς μεγάλας τοῦ ἀρχηγοῦ του ἐντολάς «ἀγαπάτε ἀλλήλους, ἐλεεῖτε τοὺς πᾶσχοντας». Ἐὰν ἡ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐπικρατοῦσα μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἀγάπη και ἡ ἐκδηλουμένη φιλοφροσύνη πρὸς τὸν πλησίον συνεχίζοντο, διήρουν καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ποῖαν θεάρεστον ὄψιν, ἀξίαν τοῦ προσορισμοῦ τῆς και τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς, θὰ εἶχεν ἡ χριστιανικὴ κοινωνία! Ἄλλ' ὁ χριστιανὸς ἀνθρώπος ἅμα τῇ παρελεύσει τῆς ἡμέρας ταύτης και ἐπανέρχεται εἰς τὸ πρόνυ καθεστὸς. Ἀρχίζει τὸν ὑπολογισμὸν και τὴν ὑστεροβουλίαν, και ἔχει ἀνάγκην ἐνὸς ἔτους, ὅπως ἐπανίδῃ πάλιν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τὸν πᾶσχοντα πλησίον του!

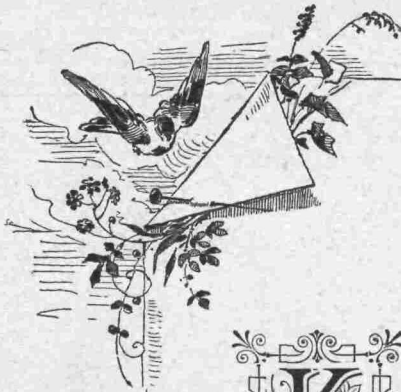
Ἄλλ' ὀλίγου δεῖν ἡ ἐπὶ τῶν Χριστουγέννων φιλοσοφία αὕτη νὰ μᾶς παρασύρῃ και λησμονήσωμεν τὸν σάλον τῆς πρώτης τοῦ ἔτους ἔτους. Νομίζομεν ἡ ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει ἐκδηλουμένη χαρὰ ὅτι ἔχει τι τὸ ὀξύμορον, τὸ μὴ φυσικόν. Εἶνε ἀγαλλιάσις ἡ προσθήκῃ ἐνὸς ἔτους εἰς τὸ παθητικὸν τοῦ τοῦ βίου, ἡ ἀνταλλαγὴ αὐτοῦ ἀντὶ μιᾶς ῥυτίδος, λευκῶν τριχῶν, ἐνὸς κατρακιλίσματος εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ τεσσαρακοστοῦ ἔτους τοῦ βίου, μιᾶς εἰσβολῆς εἰς τὸν χῶρον τοῦ ἐξηκοστοῦ; Ἐχει τίς τοιαύτην αὐταπάρνησιν, ὥστε νὰ χαίρῃ, διότι γηράσκει, νὰ ἀγάλλεται, διότι ἀποχωρίζεται διὰ παντός τῆς νεανικῆς ἡλικίας, νὰ αἰσθάνεται εὐφροσύνην, διότι κατάρθωσε νὰ σμικρύνῃ κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ βίου του; Ἡ νεάνις, ἥτις μετὰ τοσαύτης χαρᾶς ἀτενίζει τὴν ἀνατολὴν τοῦ νέου ἔτους, θὰ ἐπανεύρῃ τὰ ῥόδα τῶν παρειῶν τῆς, ἅπερ τοῦτο θὰ ἀφαρπάσῃ παρ' αὐτῆς; Ὁ πλήρης σφρίγγους νεανίας θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ὠραίαν νεανικὴν ἐποχὴν τῶν ἐρώτων και τῶν γλυκῶν ὀνειρῶν, και ὁ τὴν μέσην ἡλικίαν ὑπερβάς, θὰ εὐρῃ ποῦ νὰ σταματήσῃ εἰς τὸν κατῆφορον, εἰς ὃν τὸν ὠθεῖ τὸ νέον ἔτος; Εἶνε τίς τόσῳ ὀλίγον μάταιος, ὥστε νὰ χαίρῃ διὰ τὰ δῶρα ταῦτα τῆς πρώτης τοῦ ἔτους; Οὐχὶ βεβαίως.

Ἄλλ' ἡ ἐλπίς, αἱ ἐλπίδες, ἡ πραγμάτως ἀπείρων ὄνειρων και ὄνειροπολημάτων, ἰδοὺ σωρεία ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν, ἀνοσιῶν ἀν θέλετε, ἥτις μεταβάλλει τὴν μάλλον δυσάρεστον ταύτην τοῦ βίου εἰς ἡμέραν χαρᾶς και ἀγαλλιάσεως. Ὅ,τι δὲν ἐπραγματοποίησε τὸ παλαιὸν ἔτος, θὰ πραγματοποιήσῃ τὸ νέον, ὅ,τι δὲν ἐπετεύχθη τότε, θὰ ἐπιτευχθῆ νῦν. Αὕτη εἶνε ἡ χρυσὴ γέφυρα δι' ἧς τὸ παλαιὸν ἔτος μᾶς μεταφέρει εἰς τὸ νέον, και μεθ' ἡμῶν μεταδιδάξει και ὅλας τὰς ἐλπίδας μας και τὰ ὄνειρά μας. Ἡμέραν παρ' ἡμέραν μᾶς ἀποπλανᾷ πάλιν τοῦτο και μόλις περὶ δυσμάς, οὐχὶ πλέον τοῦ ἔτους, ἀλλὰ τοῦ βίου μας κατορθοῦμεν νὰ ἐννοήσωμεν τὴν ἀλήθειαν τοῦ δημόδου λογίου «κάθε πέρυσι και καλλίτερα, κάθε ἔτος και χειρότερα».

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ω ΜΟΥΣΑ!

ΚΟΡΗ τῆς Γῆς καὶ τ' Οὐρανοῦ ποῦ ἐδῶ 'ς τὸν Ἑλικῶνα
Ἡ Ἑλλάς πρωτοπροσκύνησε, σεβάσμια Μοῦσα, εἰκόνα
τοῦ Ἀπείρου, ἀπ' τῶν γονέων σου πιὸ τέλεια τὸ ζευγάρι,
Ὡ Μοῦσα, θεία 'ς τὴ δύναμι κι' ἀνθρώπινη 'ς τὴ χάρι,
Ποῦ λούζεσαι 'ς τὸν Περμησσὸ κι' ἀπὸ τῆς Ἰπποκρήνης
Πίνεις τ' ἀθάνατο νερὸ καὶ τραγουδᾷς καὶ δίνεις
Ὀνειράτα, φτερά, φωνή 'ς τὸν ποιητὴ τὸ γυιό σου·
Ὡ Μοῦσα πῶχεις ἐκκλησιὰ τῆ Φύσι, καὶ εἰδωλό σου
Κάθε πηγὴ, κάθε νερὸ ποῦ ρέει παντοῦ ὀλοένα
Γοργό, δροσᾶτο, διάφανο, καθάριο σὰν ἐσένα·
Ὡ Μοῦσα τῆς ζωῆς ἐσὺ κι' Μοῦσα τῆς ἀδύσσου,
Προφήτισσα καὶ μάγισσα, ποῦ μόνο ἀπ' τὴν πνοή σου
Δύναται κόσμος νὰ χαθῆ καὶ κόσμος νὰβγῆ νέος,
Ὡ μάνα καὶ τῶν πλανερῶν Σειρήνων καὶ τοῦ Ὀρφέως,
Μοῦσα, εἶνε κάθε ποιητῆς ἀγαπητός σου ἐσένα,
Κ' ἐκεῖνος ποῦ γαλήνια γυρνᾷ 'στὰ περασμένα
Κι' ὀλόκληρου λαοῦ ἱστορεῖ τὴ δόξα καὶ τὴ μοῖρα,
Κι' αὐτὸς ποῦ τραγουδεῖ καῦμούς δικούς του μὲ τὴ λύρα·
Μὰ στὸ πολὺ 'στὸ θέατρο τὸν ἀγαπᾷς, ἐκεῖ ὅπου
Λέει τῆς ζωῆς τὰ βάσανα καὶ τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου,
Δείχνει τοῦ ἀνθρώπου τὴν ψυχὴ—τὸ ρόδο καὶ τ' ἀγκάθι
Μὲ τὰ μεγάλα αἰσθήματα καὶ τὰ μεγάλα πάθη.
Ὡ Μοῦσα, πιὸ πολὺ ἀγαπᾷς τὸν ψάλτη ποῦ 'στὰ πλήθη
Μὲ μιὰ ἱστορία τεχνικὴ, μ' ἀπλὸ ἓνα παραμῦθι
Γέλια γεννάει καὶ δάκρυα καὶ πόθους ἀντρεϊμένους
Καὶ τὴν τιμὴ τῆς Ἀρετῆς καὶ τὴ λατρεία τοῦ Γένους!
Γιατὶ τὸν ποιητὴ τὸν θὲς ἤρωα, νὰ μὴ δειλιάζῃ
Στὰ πλήθη ἐμπρὸς παρθενικὴ ψυχὴ νὰ ξεσκεπάζῃ
Καὶ νὰ παλεύῃ ἓνας αὐτὸς μὲ ὄλους καὶ γενναῖα
Μέσ' 'στὲς καρδιές τοῦ λόγου του νὰ στήνῃ τὴ σημαία!
Στὴ Σπάρτη μιὰ φορὰ θεὰ βασίλισσα ὅταν ἦσουν,
Μοῦσα, θυσίαζαν 'ς ἐσὲ προτοῦ νὰ πολεμήσουν,
Κ' ἐδῶ, νεράϊδα τοῦ Ἰλισσοῦ, κι' ἐδῶ μεσ' 'στὴν Ἀθῆνα
Ἐ τοῦ Σοφοκλῆ πρωτόλαμπες τὰ μάτια 'σὰν ἀκτῖνα!
Κόρη τῆς Γῆς καὶ τ' Οὐρανοῦ, γῆς κι' οὐρανῶν εἰκόνα,
Ἔλα καὶ δὸς μας δύναμι γιὰ τὸν καλὸν ἀγῶνα,
Μὲ δάφνες καὶ μὲ στοχασμούς ωραίους ἀγκάλιασέ μας,
Καὶ λόγια ποῦ ἄξια γεννοῦν ἔργα ψιθύρισέ μας,
Καθὼς γροικοῦσαν μιὰ φορὰ τὲς νύχτες τὴ λαλιά σου
Οἱ Ἑλικῶνιοι ραψοδοί, πρωτότοκα παιδιὰ σου.
Καὶ τῆς Ἑλλάδος φόρεσε πάλι ἀφθαρτο στεφάνι
Μ' ἓναν Αἰσχύλο δεῦτερο καὶ μ' ἓνα Ἀριστοφάνη!

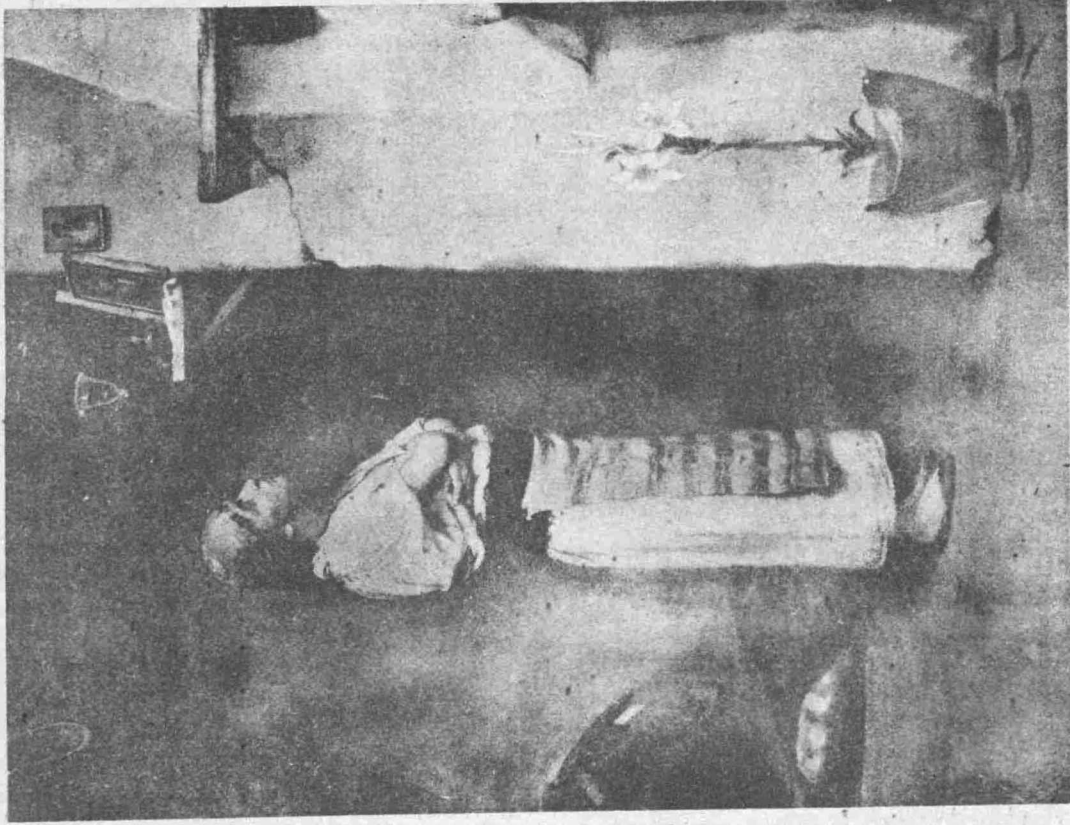
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ἐγράφη διὰ τὸν ἠθοποιὸν κ. Λεκατσᾶν πρὸς ἀπάγγελαν ἐν τῷ θεάτρῳ.

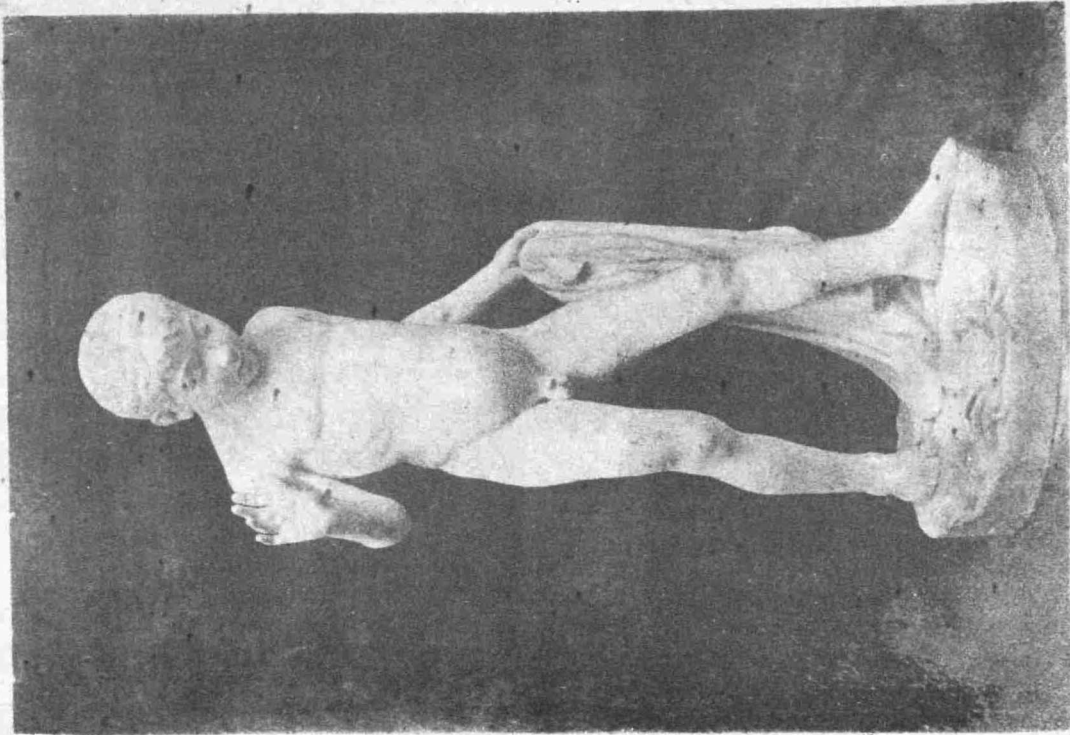

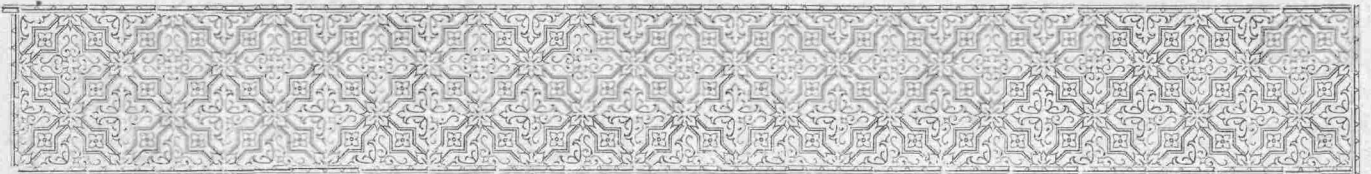
ΤΑ ΚΑΛΛΑΝΤΑ ΕΙΚΩΝ — Ν. ΔΥΤΡΑ

ΠΡΩΙΝΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ—ΕΙΚΩΝ ΓΑΛΛΗ

ΚΑΡΚΙΝΟΦΟΒΙΑ—ΑΓΑΛΜΑ Γ. ΒΡΟΥΤΟΥ

TA ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ EN ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

ΟΥΔΕΝ μοι ἐνεχαράχθη τοσοῦτον βαθῶς ἐν τῇ μνήμῃ ἐκ τῆς τριετοῦς ἐν Γερμανίᾳ διαμονῆς μου, ὅσον ἡ μεγάλη αὕτη χριστιανικὴ ἐορτὴ τῶν Γερμανῶν, πρὸς τὴν ὁποίαν μόνον παρ' ἡμῖν ἡ ἐορτὴ τοῦ Πάσχα δύναται ἀμυδρῶς πῶς νὰ παραβληθῆ. Ἑπταετεία ἤδη παρῆλθεν ἀπὸ τῆς ἐπανόδου μου καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἡ διὰ τὴν Γερμανίαν πλήρης θρησκευτικοῦ μεγαλείου καὶ ἔθνικοῦ μυστικισμοῦ, ἀντιπαρέχεται πρὸ τῶν ἐκθάμβων ἐτι ὀφθαλμῶν μου μὲ τὰς πανηγύρεις τῆς (*Messe*) μὲ τὰ ἐλατάκια τῆς, τὰ ὁποῖα τοσοῦτον ἐξύμνησεν ἡ μάγος τοῦ Δανοῦ ποιητοῦ φαντασία, μὲ τὰ γλυκίσματά τῆς, μὲ τὰ δῶρα τῆς, μὲ τοὺς χιονοανθρώπους τῆς καὶ τόσα ἄλλα θαυμάσια.

✱

"χι! Οὔτε αἱ χρυσόξανθαι ἐκεῖναι κόμαι τῶν τόσων! κρέτχεν σου, αἱ ὁποῖαι ὡς χρυσάκτινες κομῆται λάμπουσιν ἐτι ἐν τῷ στερεώματι τῆς φαντασίας μου· οὔτε αἱ ἀρειμάνειαι ἐκεῖναι μορφαὶ τῶν σπουδαστῶν τῶν εἰκοσι Πανεπιστημίων σου, ὁμοιάζουσαι πρὸς ἱερογλυφικὰς περιγαμινὰς, μὲ τὰς πολυποικίλους, τὰς πολυσχήμες οὐλάς ἐπὶ τῶν προσώπων των καὶ τὰ μικροσκοπικὰ πηλιδιά των· οὔτε τὸ ἀφροστεφές καὶ ξανθὸν ποτὸν τοῦ Γαμβρίνου σου, προσφερόμενον ἀκόμῃ καὶ ὑπὸ τῶν ἐρωτοτρόπων ἱερειῶν του, τῶν ὠραίων κελνερινῶν. Οὔτε τὰ ἀειθαλῆ καὶ βαθυπράσινα δάση σου, εἰς τὰ ὁποῖα πλανῶνται ἡμεροὶ καὶ ἀμέριμνοι αἱ δορκάδες ὡς παρ' ἡμῖν τὰ ἀρνία, ἀλλ' εἰς τὰ ὁποῖα οὔτε καπνίζουσιν ἐκ φόβου μὴ διαδώσωσι τὸ πῦρ τὰ εὐγενῆ καὶ πεπολιτισμένα τέκνα Σου· τίποτε, τίποτε, δὲν μοι ἐνεποίησε τοσαύτην αἰσθησίν, ὡ εὐαίσθητος καὶ τρυφερὰ Τεύτων, ὅσον τὰ βαιβνάχτεν Σου, τὰ θεσπέσια ἐκεῖνα Χριστούγεννά σου.

✱

"Ἐμεινον ἀπαθῆς εἰς τὰ *Christmas* τῶν φλεγματικῶν Βρεττανῶν, ἀδιάφορος εἰς τὰ *Noël* τῶν θεατρικῶν Γάλλων, καὶ ψυχρὸς εἰς τὸ *Natale* τῶν Ἰταλῶν, οἵτινες τοσαῦτα καταδροχθίζουσι γλυκίσματα, πλακοῦνται καὶ μακαρόνια κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὥστε νομίζεις ὅτι ἐπείνων καὶ ἐνήστευον καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Καὶ εἰς τὰ τρία αὐτὰ Χριστούγεννα ἡ καρδία μου δὲν μοι ἔλεγε τίποτε. Ὁ δένοῦς μου ἐπετέρυγιζε μακρὰν εἰς τὴν πατρίδα μου. Ἄλλ' ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τὴν ἁγίαν αὐτὴν ἡμέραν ἐπὶ τοσοῦτον μοι ἐπεβάλλετο ἡ θρησκευτικὴ ἐκείνη κατάνυξις ὀλοκλήρου λαοῦ, καὶ λαοῦ μάλιστα κατὰ τὰλλα ἥκιστα διαχυτικοῦ· ἐπὶ τοσοῦτον μετουσιοῦτο ἐν ἐμοὶ τὸ χριστιανικὸν αἰσθημα καὶ ἡ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ ἰδέα· ὥστε ἀδελφοῦμενος μετ' αὐτῶν ἐν Χριστῷ ἐπὶ μίαν μόνην ἡμέραν, ἐξεγερμανίζομην ἀσυνειδήτως καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν ἐκείνην ἐλθρομόνου πατρίδα, οἰκογένειαν, φίλους, καὶ ἔχαιρον, ἐσκεπτόμην, ἠσθανόμην ὡς Γερμανὸς λαμβάνων κἀγὼ μέρος εἰς τὸν στολισμὸν τοῦ δένδρου μετὰ παιδικῆς ζωηρότητος καὶ ἀνεκφράστου διαχύσεως. Ὡ, τὰ γρυσὰ ἐκεῖνα χρόνια!

✱

Ἄλλ' ἐὰν εἶνε τόσον μεγαλοπρεπῆ καὶ ἐπιβάλλοντα τὰ Χριστούγεννα εἰς τὰς πόλεις τῆς Γερμανίας, ἰδίως Βερολίνον, Λειψίαν καὶ Μόναχον, τὰ ἐν τοῖς χωρίοις αὐτῆς εἶνε θρησκευτικώτερα, ἀφελέστερα, εἰδυλλιακώτερα. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ τῶν ἐν Γερμανίᾳ σπουδασάντων Ἑλλήνων περιέγραψαν τὰ τῶν πόλεων Χριστούγεννα θέλω προσπαθῆσαι νὰ δώσω ἀμυδρὰν τινα περιγραφὴν ἐκείνων τῶν χωρίων, εἰς ἔν τῶν ὁποίων νῦντύχησα νὰ διαμείνω μῆνας τινὰς τὸ πρῶτον πρὸς ἐκμάθησιν τῆς Γερμανικῆς γλώσσης.

✱

Ἄλλὰ χωρίον λέγων, Ἐλλην ἀναγνώστα μου, δὲν ἐννοῶ οὔτε τῆς Κουκουδάουνης οὔτε τὸ Χαλάνδρι. Τὸ Κόννεβιτς, πλησίον τῆς Λειψίας κείμενον, ὅπως τὰ χίλια ὅμοια χωρία τῆς Γερμανίας, ἔχει τὸν ἱπποσιδηροδρόμον του, τὴν λέσχην του, τὰ μεγάλα ξενοδοχεῖα του, τὸ δάσος του, τὸ παραποτάμιον τῆς Ἄλβιος, τὴν μαγευτικὴν Ἐλστερ, καὶ 10 χιλιάδας κατοίκους.

Ἦμην οἰκότροφος παρὰ τῷ πάστορι (ἐφημερίῳ) τοῦ χωρίου κ. Μύλλερ, ὅστις μεθ' ὅλας τὰς χριστιανικὰς ἀρετὰς του, ἐμίσει θανασίμως τοὺς Ἑβραίους καὶ ἐλάτρευε κατὰ τὰς ἑξ ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος, ἐκτὸς ἐννοεῖται τῆς Κυριακῆς, τὸν Γαμβρίνον.

ἔῤχε δύο υἱούς· τὸν ἓνα ὀνόματι Φρίτς, τὸν ἕτερον Χίνς. Ὁ εἰς, ὁ Φρίτς ἀρειμάνιος, ἀτρόμητος ζυθοπότης, μόνον ἰδανικὸν ἔχων πῶς νὰ κεντήσῃ τὴν πρόσωπόν του μὲ ἄλλαις δέκα σπαθιαῖς ἀκόμῃ, κάλλιστος ἀλλ' ἐπικίνδυνος φίλος, γιὰτὶ δὲν ἐχοράτευε, μὲ ἐν ἀμφίδολον μειδιάμα σου. σου ἔστειλε τὴν ἐπαύριον δύο σπουδαστάς, ἀδελφοὺς ἐν χρώματι (*Couleurbrüder*) ἐκ τοῦ σωματείου τῆς *Saxonia*. Ὁ ἕτερος, ὁ Χάνς, ὀλόξανθος εἰκοσαετῆς νεανίας, ὁ ἀντίπους τοῦ Φρίτς, ρωμαντικός, βερθερίζων, μυστηριώδης καὶ ὀλίγον ποιητής. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων τύπων θέσατε εἰς τὸ μέσον τὸν ὡς ἀστακὸν κόκκινον Πάστορα τοῦ Κόννεβιτς, ὀλλοστρόγγυλον πεντηκοντούτην ἀνδρα μετὰ τῆς μεσήλικος ἐπίσης, κατῆσχνου γαλανῆς καὶ ἀλλοτὲ ποτε ξανθῆς κυρίας Μύλλερ, καὶ ἔχετε πλήρη τὴν εἰκόνα τῆς ἀγαθῆς καὶ χριστιανικωτάτης οἰκογενείας, ἐν ἣ τὸ πρῶτον ἐδιδάχθη τὴν γλώσσαν τοῦ Σίλλερ καὶ τοῦ Γκαίτε.

✱

ἔῤχον εἰσελθεῖ ὡς οἰκότροφος παρὰ τῷ σεβαστῷ Πάστορι κατὰ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου 1882. Τὸ ζωηρότερον θέμα τῆς συνομιλίας τῆς τε οἰκογενείας καὶ τῶν οἰκοτρόφων εἰς τὴν τράπεζαν, ἦσαν τὰ προσεγγίζοντα Χριστούγεννα, καὶ ἰδίως τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων, τὸ ἔλατον. Ὁ ἀγαθὸς Πάστωρ δὲν ἔπαυε ἐξαίρων τὴν σημασίαν τῆς ἐορτῆς ταύτης ἐν Γερμανίᾳ, ἀφορμὴν δὲ λαμβάνων ἔξ αὐτῆς ἐνόμιζε κατάλληλον νὰ ἐκσφενδονίσῃ τοὺς μύδρους τῆς εὐγλωττίας του κατὰ τῶν Ἑβραίων οἵτινες, ἦσαν *les bêtes noires* τοῦ ἐνθέρμου ὀπαδοῦ τούτου τοῦ αὐλικοῦ, ἐφημερίου καὶ διασήμου ἀντισημιτιστοῦ ἐν Βερολίνῳ *Stocker*. Ἐπρεπε νὰ ἐβλέπετε τὸν Πάστορα Μύλλερ πῶς ἐδρόντα

ἐπὶ τῆς τραπέζης τὴν πυγμὴν του, ὅταν τις ἐξ ἡμῶν, προδεπάθει δειλὰ - δειλὰ νὰ λάβῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν του τὰ δυστυχῆ τέκνα τοῦ Ἰσραήλ.

✱

Μεταξὺ τῶν οἰκοτρόφων τοῦ Πάστορος Μύλλερ ὑπῆρχον καὶ δύο ἄλλοι ἐκτός ἐμοῦ, εἰς Ἰάλλος καὶ εἰς Ἴσπανός, οἵτινες ἐπίσης ἐδείκνυνον περιέργειαν διὰ τὴν γερμανικὴν ἑορτὴν, ἀλλ' ἄνευ θερμοῦ διαφέροντος, ὡς ἐγώ, ὁ μὲν πρῶτος ἕνεκα τῆς ἐθνικῆς ἀντιζηλίας, ἦν κακῶς ὑπέκρυπτεν, ὁ δὲ δευτέρος ἕνεκα τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ, ὅστις χαρακτηρίζει τὴν καθολικὴν πατρίδα του.

Ἐπὶ τέλους ἡ περιπόθητος ἡμέρα ἐφθασεν, ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων. Μόλις ἠγέρθη τὴν πρωΐαν, εἶδον ἀσυνήθην τινα κίνησιν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Πάστορος. Μετατόπισις τοῦ κλειδοκυμβάλου εἰς τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ ἐπρόκειτο νὰ στηθῇ τὸ δένδρον, καὶ ἐκκένωσις τοῦ δωματίου τούτου καὶ μεταφορὰ τῶν ἐπιπέλων τῶν ὡς ἄλλα τοῦ οἴκου δωματία. Ὁ Φρίτς καὶ ὁ Χάνς, εἶχον ἐγερθῆ ὀρθρου βαθέως καὶ ἐπέστρεψον ἦδη ἐπὶ τοῦ οἴκου μὲ τὸ ἔλατον τὸ ὁποῖον ἔκοψαν εἰς τὸ πλῆσιον δάσος. Ὁ Πάστορ μόνον ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρον ἐν ὀλυμπίῳ γαλήνῃ, καπνίζων τὴν λαμπρὰν ἐξ ἀφροῦ τῆς θαλάσσης καπνὸς ὑριγκά του (*Meerschaut*), καὶ μελετῶν τὸν λόγον, ὃν ἤθελεν ἐκφω- νῆσαι τὴν ἐπαύριον ἀπὸ τῆς ἱερᾶς πύλης τοῦ ναοῦ.

Ἡ κυρία Μύλλερ ἐπέστρεψε τὴν δεκάτην ὥραν π. μ. ἐκ Λειψίας, ἔνθα εἶχε μεταδῆ πρὸς ἀγορὰν τῶν δώρων, τῶν γλυκισμάτων καὶ τῶν στολισμάτων τοῦ δένδρου. Ἀλλὰ τὸ ὠραιότερον στόλισμα τὸ ὁποῖον ἔφερε μαζὺ της, ἦτο ἡ ἀνγισία της, δεκαεξαέτις ξανθὴ κόρη, ἐκπλάγλου καλλο- νῆς, ὀνόματι Μαργαρίτα, ἦν πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμουν νὰ γνωρίσω καὶ κατ' ὄψιν, ἀφ' οὗ ὁ Χάνς μοι ὠμίλει καθ' ἐ- κάστην εἰς τὴν τράπεζαν περὶ τῆς ὠραίας ἐξαδέλφης του μὲ ὕψος ὅπερ ἤθελε ζηλεύσει καὶ αὐτὸς ὁ Ἀβελάρδος. Ἦτο ἡ πρώτη φορά καθ' ἣν τὴν ἐδάεπον, ἀφ' ἧς εἶχον εἰ- σέλθει ὡς οἰκότροφος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἐφημερίου. Μό- λις εἰσῆλθεν ἔτρεξεν εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ Πάστορος καὶ τὸν ἠσπάσθη εἰτα χαιρετίσασά ἡμᾶς τοὺς οἰκοτρόφους διὰ χαριεστάτης ὑποκλίσεως τῆς μικρᾶς καὶ νοήμονος κεφα- λῆς τῆς μετέβη εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἐκλείσθη μετὰ τῆς θείας της καὶ τῶν δύο ἐξαδέλ- φων της, διὰ νὰ τοῖς βοηθήσῃ εἰς τὸν στολισμὸν τοῦ δένδρου.

✱

Εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγραφῇ ἡ περιέργειά μου ὅπως ἴδω τὸ δένδρον. Ἀλλ' ἡ εἰσόδος εἰς τὸ δωμάτιον εἶχεν ἀπαγορευθῆ αὐστηρῶς εἰς τοὺς οἰκοτρόφους ἰδίᾳ, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐπεφύλαττον τὴν εὐδρεστον ἐκπληξιν νὰ τὸ ἴδωμεν ἑτοιμον καθ' ὅλα τὸ ἑσπέρας, τὴν ὀγδόην ὥραν μετὰ τὸ δεῖπνον.

Ὅπως παρέλθῃ ἡ ὥρα προέτεινα εἰς τοὺς συνοικοτρό- φους μου νὰ μεταδῶμεν εἰς τὴν Λειψίαν πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς πανηγύρεως (*Messe*) ἥτις, διαρκοῦσα ἐπὶ τρεῖς ἡμέ- ρας, εἶνε ἡ μεγαλοπρεπεστέρα καὶ πλουσιωτέρα, καθ' ὅλην τὴν Γερμανίαν, κατέχουσα ὅλην τὴν μεγάλην πλατείαν τοῦ Αὐγούστου, ἥτις μεταβάλλεται κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων εἰς φανταστικὴν πόλιν μὲ τὸ ἐξ ἐλάτων δάσος της, μὲ τὰς ξυλίνας παρὰ γ κ α ς της πλήρεις παιγνίων, πλακοῦντων, ἀθυρμάτων, γουναρικῶν, ἐκ τῶν πολυτιμωτέρων σπῆγκων πωλουμένων ὑπὸ Καλυμνίων, καὶ τέλος πάν ὅτι ἤθελε φαντασθῆ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀγορὰν ταύτην, ἥτις καίτοι δὲν ἔχει τὸ πρὸ εἰκοσαετίας μεγαλεῖον, εἶνε εἰσῆτι ἡ πρώτη πα- νήγυρις τῆς Γερμανίας, ὑπερτεροῦσα καὶ αὐτὴν τῆς Φραγκ- φόρτης καὶ τοῦ Ἀμβούργου. Ἐπὶ δύο ὥρας ὁ Γάλλος, ὁ Ἴσπανός καὶ ἐγὼ περιδιεδάζομεν ἀνά τοὺς στενοὺς δρο- μίσκους τῆς ἀγορᾶς, περιεργαζόμενοι τὰ ποικίλα ἐκθέμα- τα τῆς ἀγορᾶς καὶ ἀγοράζοντες δῶρα διὰ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Πάστορος καὶ διὰ τὴν Μαργαρίταν. Διότι ἐν Γερμανίᾳ, τοιαύτη εἶνε ἡ συνήθεια τῶν δώρων κατὰ τὴν παραμο- νὴν τῶν Χριστουγέννων, ὥστε διατρέχεις τὸν κίνδυνον νὰ θεωρηθῆς ὡς ἀπειρόκαλος, καὶ νὰ δυσωρεσηθῆς, τὸ πρό-

σωπον ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον ἐλθομένης νὰ φιλοδωρή- σης κάτι τι. Ὁ Γερμανός ἐννοεῖ νὰ δώσῃ δῶρα, ἀλλὰ ἀ- παιτεῖ καὶ νὰ λάβῃ τοιαῦτα. Ἀφ' οὗ λοιπὸν συνεσκέθη- μεν καὶ οἱ τρεῖς περὶ τοῦ προσήκοντος δώρου ἐκάστῳ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας Μύλλερ, εὐρέθημεν εἰς δύ- σκολον θέσιν, ποῖον δῶρον νὰ ἐκλέξωμεν καὶ διὰ τὴν Μαργαρίταν. Ὁ Γάλλος ἠγόρασε τὴν *partition* τοῦ μελο- δράματος τοῦ «Σαλπικτοῦ τῆς Σαικίγγης», λίαν *en vogue* κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, διατεινόμενος ὅτι εἶνε τὸ κάλ- λιστον δῶρον διὰ μίαν μουσικόν, ὡς ἐκείνην· διότι ἐλθ- ομένησα νὰ προσθέσω, ὅτι ἡ Μαργαρίτα, σπουδάζουσα ἐν τῷ Ὡδεῖῳ τῆς Λειψίας ἀπὸ τριῶν ἐτῶν, εἶχε λάβῃ τὸ δίπλωμά της, ἀριστεύσασα εἰς τὴν φωνητικὴν μουσικὴν. Τὸ δῶρον μου ἦτο κομψὸς χρυσόδετος τόμος τῶν ποιήσεων τοῦ τρυφεροῦ *Chamisso*. Μόνος ὁ Ἴσπανός διατεινέτο, ὅτι δὲν θὰ ἔκαμε κανὲν δῶρον πρὸς τὴν κόρην ἐκείνην. Ἐξε- πλάγην καὶ οὐδόλως ἀπέκρυψα τὴν ἐκπληξίν μου, ἀφ' οὗ μάλιστα ἐγνωρίζα ὅτι διαμένει πρὸ δύο ἐτῶν ὡς οἰκότρο- φος παρὰ τῷ Πάστορι, ὡφείλε κατὰ μείζονα λόγον, νὰ δωρήσῃ τι εἰς τὴν Μαργαρίταν. Ὁ Γάλλος ὅμως μοι ἔκα- με νεῦμα τι σημαντικόν καὶ σγυγχρόνως κύψας εἰς τὸ οὖς μου ἐψιθύρισε — Il est son amoureux.

✱

Ὅταν ἐπεστρέψαμεν τὸ ἑσπέρας οἴκαδε, εὗρομεν ὅλην τὴν οἰκογένειαν Μύλλερ ἀνυπομόνως περιμένουσαν ἡμᾶς διὰ νὰ μᾶς δεῖξῃ τὸ δένδρον. Ἐκτός τῆς οἰκογενείας, εἶχον ἔλθει καὶ γειτονικαὶ τινες πτωχαὶ οἰκογένειαι μετὰ τῶν μικρῶν παιδίων των, εἰς τὰ ὁποῖα διένειμε δῶρα κατ' ἔτος ὁ καλὸς Πάστορ. Ὅλα τὰ πρόσωπα ἀπήστραπτον ἐξ εὐδαιμονίας. Μόνος ὁ Χάνς ἦτο μελαγχολικός. Μετ' ὀλίγον ἡ Μαργαρίτα μετὰ τῆς οἰκογενείας Μύλλερ εἰσῆλ- θεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ δένδρου, ὅπως τὸ ἀνάψῃ, καὶ μετὰ τινὰς στιγμᾶς, δοθέντος τοῦ σημεῖου, ἡ θύρα ἠνεώγη. Τὰ μικρὰ παιδιὰ εἰσώρμησαν εἰς τὸ δωμάτιον κτυπῶντα ἐκ χαρᾶς τὰς χεῖρας.

Εἰσελθόντες καὶ ἡμεῖς οἱ οἰκότροφοι εὐρέθημεν ἐνώπιον φανταστικοῦ τρόντι θαύματος. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου ἐπὶ μεγάλης στρογγύλης τραπέζης ὑψοῦτο ὑπερήφανον, τριῶν μέτρων τὸ ὕψος, βαθυπράσινον μὲ τοὺς μικροὺς κλάδους ὡς ὠρεγμένους βραχιόνας, τὸ μαγικὸν ἔλατον, τὸ δένδρον τῶν ὀνείρων μου, τὸ ὁποῖον πρὸ μνηδὸς καὶ πλεον κατεῖχε τὴν φαντασίαν μου. Περὶ τὰ πεντήκοντα χρυσοκέντητα ἀνημμένα κηρία ἐντέχνως καρφωμένα εἰς ὅλους τοὺς κλάδους ἀπὸ τῆς κορυφῆς μέχρι ποδῶν προσ- ἔδιδον φαντασμαγορικὴν τινα ὄψιν εἰς τὸ δένδρον, ὅπερ θερμαινόμενον μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἀνέδιδεν εὐώδες τι ἀρωμα χλωροῦ πεύκου. Πλήθος ἀθυρμάτων ποικίλων, ἐξηρηγμένων διὰ χρυσῶν κλωστῶν, πλαγγῶνων πολυχρῶ- μων, πλακοῦντων σωρεῖα, ἄγγελοι ζαχαρόπικτοι μετὰ σαλπικτων, χρυσόμυλα καὶ διάφοροι ὀπῶραι τέχνην ἔως προσκεκολλημένοι εἰς τοὺς κλάδους τοῦ δένδρου ὡς νὰ ἦσαν αὐτοῦ τούτου ὀπῶραι, καὶ τέλος διάφορα παίγνια, ἐξ ὧν ἦτο κατάφορτον τὸ ἔλατον, ἐδίδον τοιαύτην μα- γείαν εἰς αὐτό, τοιαύτην ζῶην, ὥστε βλέπων τις τὸ φαν- ταστικὸν τοῦτο δένδρον, ἐνόμιζεν ὅτι ἤθελε περιπατῆσαι, ἤθελε πετάξει εἰς τὰ νέφη. Προσθέσατε ἐπὶ τοῦ δένδρου καὶ τὰ χρυσὰ καὶ πολύχρωμα νήματα, ἅτινα ἐκρέμοντο ἐπὶ τῶν κλάδων του, ὡς λεπτοὺς χρυσοπάρυφος πέπλος, καὶ θέλετε ἔχει πλήρη τὴν εἰκόνα τοῦ ἐξαστράπτοντος ἐκ τῶν φώτων, καὶ καμαρώνοντος ἐξ ὑπερηφανείας ἔλατου. Περὶ τὸ δένδρον καὶ γύρω τῆς στρογγύλης τραπέζης ἔκειντο τὰ διάφορα δῶρα, ἐπὶ ἐκάστου τῶν ὁποίων ἦτο γεγραμμένον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πρὸς ὃν ἐδωροῦντο. Χρυ- σόδετα βιβλία, διάφοροι καπνοσύριγγες, ποικίλα παίγνια, κοσμήματα, ἐντὸς τῶν μικρῶν ἠκῶν των ἐπερίμενον ἀ- νυπομόνως τὴν στιγμὴν νὰ διανεμηθῶσιν. Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προσέδιδεν εἰδυλιακὴν μορφήν εἰς τὴν ἱερὰν ταύτην οἰκογενειακὴν ἑορτὴν, ἦτο ἡ ἐξῆς εἰκονικὴ πα- ράστασις, ἦν οὐδέποτε θέλω λησμονῆσαι καθ' ὅλην τὴν ζῶην μου.

Εἰς τὴν γωνίαν τοῦ δωματίου εἰκονίζετο λίαν ἐντέχνως ἡ ἐν τῷ σπηλαίῳ γέννησις τοῦ Σωτῆρος. Ἡ φάτην, ποι-

μένες κύπτοντες μετ' εὐλαβοῦς κατανύξεως ἐπὶ τοῦ θείου βρέφους, τὰ ἐξωθεν τοῦ σπηλαίου βόσκοντα πρόβατα, ἢ χλόη, ὃ ἐξαστράπτων ἄνωθεν ἀστήρ, ταῦτα πάντα, ἐζωγραφισμένα ἐπὶ χονδροῦ χάρτου μετὰ μεγάλῃς ἀκριβείας, συνειπλήρουν τὴν σεμνὴν ταύτην πανήγυριν τῶν Χριστουγέννων.

Ἡ Μαργαρίτα, μετὰ τὴν ἀκτινοβολοῦσαν ὡς φωτοστέφανον ξανθὴν κόμην τῆς, ἤρξατο ἀποσπῶσα ἐκ τῶν κλάδων τοῦ ἐλάτου τὰ ἀθύρματα, ἅτινα προσέφερον εἰς τὰ μικρὰ παιδία. Ὁμοίωζεν ὡς ἄγγελος πτεροφόρος περισφιγμένος ὑπὸ λευκῶν ψυχῶν ἀγίων.

Τότε ὁ Πάστορ διένειμεν εἰς ἕκαστον τῶν οἰκοτρόφων τὸ δῶρον του, συνοδεύων αὐτὸ καὶ διὰ μιᾶς εὐχῆς. Ὅτε δὲ διένειμεν ὅλα τὰ δῶρα ἔδαλε τὴν χεῖρα του εἰς τὸ θηλάκιόν του ἐξήγαγε δύο δακτυλίους καὶ προσεκάλεσε Ἰσπανὸν καὶ τὴν Μαργαρίταν νὰ πλησιάζωσιν. Ὅλη ἡ οἰκογένεια καὶ ἡμεῖς οἱ οἰκοτρόφοι ἐμείναμεν ἐκπληκτοί. Τί συνέβαινε λοιπὸν; Ἀπλούστατα: Ὁ Ἰσπανὸς ἐζήτησε παρὰ τοῦ Πάστορος, ὅστις ἦτο ὁ κηδεμὼν τῆς Μαργαρίτας, τὴν χεῖρα τῆς. Ὁ Πάστορ λαβὼν τὴν συγκατάθεσιν τῆς ἀνεψιᾶς τῆς, ἦτις δὲν εἴχαινετο ἀγνοοῦσα τὸ αἶσθημα τοῦ Ἰσπανοῦ, ὤρισε τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων διὰ τὸν ἀρραβῶνα τῶν δύο ἐρωτευμένων. Καὶ οὕτως ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ἦτο καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἐνώσεως δύο καρδιῶν.

Ἡ Μαργαρίτα ἦτο καταπόρφυρος ἐκ παρθενικῆς συγκινήσεως. Ὁ Πάστορ προσεκάλεσεν αὐτὴν νὰ ψάλλῃ τι ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου. Μετ' ὀλίγον φωνὴ ὑποτρέμουσα κατ' ἀρχὰς ἐκ συστολῆς, ἀλλὰ μετὰ τινὰς στιγμὰς ἐνθαρρυνθεῖσα καὶ παρρωθεῖσα, κατεκλήθη τὰ ὦτα μας διὰ τινὰς μελωδίας τοῦ Σεβαστιανοῦ Μπάχ, τοῦ ἱεροῦ τούτου μουσουργοῦ, ὅστις λατρεύεται μετὰ τοῦ Haydn ἐν Γερμανίᾳ. Τὴν μελωδίαν ταύτην διεδέχθη ἡ ὠραία διωδία τοῦ Μενδελσῶνος, ἢν ἐψάλλεν ἡ Μαργαρίτα μετὰ τοῦ μνηστῆρος τῆς καὶ ἡ ὁποία ἦτο λίαν κατάλληλος διὰ τὴν περίστασιν ταύτην:

Ich wollte meine Liebe ergösse sick.

Μετὰ τὴν διωδίαν ταύτην ὁ ἄλλος οἰκοτρόφος, ἔχων λαμπρὰν φωνὴν βαρυτόνον ἐψάλλε τὸ ὕμνον τοῦ Νδελ τοῦ Φῶρ:

Minuit chretiens c'est l'heure solennelle

ὁπερ εἶνε ὁ ἐξοχώτερος ὕμνος τῶν Χριστουγέννων.

Ὅλων τὰ πρόσωπα, καὶ αὐτῶν τῶν παιδιῶν, ἐδείκνυσον βαθυτάτην συγκίνησιν. Ἡ μουσικὴ ἐν Γερμανίᾳ εἶνε ὁ, τιδιὰ τὰ ἄλλα ἔθνη ὁ ἄριστος. Καὶ ἂν διὰ τὰ ἄλλα ἔθνη ἡ μουσικὴ εἶνε τέρψις, διὰ τὴν Γερμανίαν εἶνε θρησκευτικὴ ἐκστασις.

Αἰθνης τὰ παιδία ἐξέβαλον κραυγὰς τρόμου. «Ὁ Χιονάνθρωπος! Ὁ Χιονάνθρωπος». Ἀνοιγείσθης τῆς θύρας εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον ἀλλόκοτος τις γέρον, μετὰ μακρὰν λευκὴν γενειάδα, μετὰ μαῦρον ποδῆρον χιτῶνα χιονοσκεπῆ μετὰ κορδύλην σφηνοειδῆ πρὸς τὰ ἄνω καὶ κατάφορτος ἐξ ἀθυρμάτων καὶ παιγνίων. Τὰ παιδία ἐντρομα ἐκρύβησαν, ἀλλὰ κάτωθεν τῆς τραπέζης, ἀλλὰ κάτωθεν τοῦ ἀνακλίντρου καὶ ἄλλα ὀπισθεν τοῦ κλειδοκυμβάλου. Ὁ Χιονάνθρωπος, εἶνε ὁ Καλλικάντζαρος τῶν γερμανικῶν παραμυθιῶν. Εἶνε τὸ Petit Ndel τῆς Γερμανίας. Εἶχε πέσει ὁ κλέψης εἰς τὸν φρεῖν φέτος νὰ ὑποδυθῆ τὸ πρόσωπον τοῦ Γερμανοῦ Καλλικάντζαρου καὶ τὸ ὑπεκρίθη ἀμίμητα μετὰ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἐξέβαλλε τὴν ψευδῆ γενειάδα καὶ τὴν καπόταν του. Τὸ λοιπὸν τῆς ἐσπέρας διήλθομεν ἐν ἀδιαπτώτῳ εὐθυμίᾳ ἅπαντες ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πάστορος.

Μόνος ὁ Χᾶνς εἴχαινετο μελαγχολικός. Μήπως ἤγάπα τὴν Μαργαρίταν;

ΓΕΩΡΓ. ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ

Ἡ Βασίλισσα ἔχει ἑορτὴν μαγικὴν
Καὶ στὸν πύργου τῆς εἶνε πολλοὶ καλεσμένοι,
Ἀπὸ ὄργανα χίλια ἀντηγεῖ μευσιχὴ
Κι' εἰς τὰ ὄρη ψηλά, καὶ εἰς τὰ ἀστρα ἀνεβαίνει
Τοῦ τρελλοῦ τῆς χοροῦ, ἢ γλυκειὰ μελωδία.
Χαρωπὴ ἢ νεότης, ἐμπροστὰ τῆς διαβαίνει

Καὶ σκορπάει παντοῦ καὶ χαρὰ κ' εὐθυμία,
Ἀλλὰ μέσ' στὸ χορὸ σιγαλῆ, λυπημένῃ
Μοναχῇ ἡ ὠραία βασίλισσα μένει.

Καὶ ἡ νύχτα περνᾷ, ἀλλὰ ἔσο νυκτόνει
Τοῦ ὠραίου χοροῦ ἡ χαρὰ μεγαλώνει.
Στῆς βασίλισσας ἔμωσ τὴν ὠραία μορφή
Ἐχαράχθη βαθειὰ μιά πικρὰ κρυφή
Κι' ἔταν μέσα σ' αὐτὸ τὸ τρελλὸ πανηγύρι
Ἐνας νέος ἱππότης τ' ἀσημένιο ποτήρι
Ἀνασήκωσε κ' ἤπιε χαρωπὸς στὴν ὑγειά τῆς,
Ἐταπεινώσ' αὐτὴ τ' ἀπαλὰ βλέφαρά τῆς,
Καὶ στὰ χεῖλη τῆς ἤλθε τὸ πικρὸ χαμογέλιο,
Σὰν νὰ ἦταν στὰ λόγια τοῦ ἱππότη τοῦ περγέλιο.
Τὰ κατάμαυρα ἔχει ἀπλωμένα φτερά
Ἀστερόσφειγγ νύχτα σὲ δάση καὶ ὄρη.
Ὅμως λάμπει ὁ πύργος ἀπὸ φῶς καὶ χαρὰ,
Καὶ χορεύει τρελλὰ κάθε νεὸς, κάθε κόρη.
Τὰ σπηρούνια κροτοῦν, τὰ φτερά ἀνεμίζουν,
Στοῦ χοροῦ τὴ γλυκειὰ τὴν ἀκούραστη ζάλη,
Καὶ σὲ κύκλους φαιδρῶς σὰν πουλιά φτερουγίζουν,
Ἵσα γειάτα φαιδρὰ καὶ μισόγυμνα κάλη.
Κάθε κόρη μετὰ μιά κρυφιστέναχτη ἐλπίδα
Μὲ αὐτὸν, ποῦ στὰ ὄνειρα βλέπει, χορεύει,
Κ' εἶνε ἡ νύχτα αὐτὴ μεθυσμένη βακχίδα
Ὅπου πόθους παληοὺς στὴ στιγμὴ ξεμοχλεύει.
Κ' εἶνε ἐκεῖνη ἡ ὠραία τῆς ζωῆς μας στιγμὴ
Ποῦ τὴν φέρν' ἡ ἀγάπη κ' οἱ θερμὸί μας παλμοί,
Μέσ' στὰ τόσα ταῦ ἐρωτος ἀτέλειωτα χάδια,
Τῆς γλυκειᾶς βασιλίσσης ἡ καρδιὰ μένει ἄδεια,
Κ' ἔταν νέοι ἱππῶται διαβαίνον ἐμπροστὰ τῆς
Καὶ γυρεύουν νὰ κλέψουν μόνη ματιὰ τῆς,
Ἡ Βασίλισσα διόλου τοὺς φτωχοὺς δὲν κυττάει.
Σ' ἄλλα μέρη ὁ νοῦς τῆς, μ' ἄλλον πόθο πετάει.
Τὴν κουράζει αὐτὸ τ' αὐλικὸ πανηγύρι
Καὶ σιμόνει ἀργὰ στ' ἀνοιχτὸ παραθύρι
Ποῦ ἐμπρός του φουντόνει ἀνιστῆ πασχαλιά
Καὶ στὰ φύλλα τῆς ψέλνουν τρυφερὰ τὰ πουλιά,
Καὶ αὐτὰ τὰ τραγούδια ποῦ γλυκὰ ἀντηγοῦνε
Τοὺς ἀπόκρυφους πόθους ὅπου τρέφει ξυπνοῦνε
Καὶ ἡ λάμψις αὐτῆ, καὶ αὐτὴ ἡ μαγεία,
Ὅπου ἔχουν γυμμένα τ' αὐλικὰ μεγαλεῖα,
Περισσότερο σφίγγουν τὴ θλιμμένη καρδιὰ τῆς.
Μ' ἄλλην τώρα εἰκόνα προβάλλουν ἐμπροστὰ τῆς,
Κ' ἡ ψυχὴ τῆς μιά ἄλλη εὐτυχία γυρεύει.
Λησμονεῖ τὸ χορὸ καὶ ἄλλου ταξιδεύει,
Καὶ ποθεῖ χωρὶς μιά συντροφήσα νύχτη
Νὰ κατέβῃ στὸν κῆπο τὸν ἔρμο μοναχῇ,
Κι' ἀπὸ κάτω σὲ μιά λεμονιά ἀνθισμένη,
Ἐνας νέος ἱππότης σιγαλὰ νὰ προσμένῃ,
Γιὰ νὰ πέσῃ εὐθὺς στὴ λευκὴ ἀγκαλιὰ τῆς,
Καὶ τὰ πρῶτὰ θερμὰ νὰ ρουφήσῃ φιλιὰ τῆς,
Τὰ φιλιὰ ποῦ ψηλά θὰ φθοноῦν οἱ ἄγγελοι.
Ἀχ τὴν ὥρα αὐτὴ νὰ τοῦ πῆ κρυφὰ θέλει
«Τῆς ἀγάπης μετὰ καίει γιὰ σένα ἡ λάβα»
Ἄν βασίλισσα εἶμαι γι' αὐτοὺς ὅπου σκύβουν,
Ἀλλὰ μένω πιστὴ τῆς ἀγάπης σου σκλάβη».
Κ' ἐνῶ δένδρα πυκνὰ τὴν φωλιά τους θὰ κρύβουν
Τὸ λευκὸ του λαιμοῦ, τὰ ξανθὰ του μαλλιά
Θὰ σκεπάζῃ αὐτὴ σιγαλὰ μετὰ φιλιὰ
Μὲ φιλιὰ ποῦ ψηλά θὰ φθοноῦν κ' οἱ ἄγγελοι.

ΘΕΟΔ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ

ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΜΑΣ

Χριστούγεννα (εξόφυλλον) Σχεδιάσται Βύρνος Κοντοπούλου.— 'Η παρθένος Μαριάμ, άποτεκούσα τον μονογενή αυτής υιόν, άκούει ψαλμωδίας άγγέλων και άρχαγγέλων, άρμονίας άγνώστων ήχων, άγνώστων φωνών. Τείνει τα όμματα και ύψοί τον νούν και ίδού αί άδραϊ μορφαί των πτερωτών κατοίκων του ούρανοϋ, έξαστραπτουσαι επί κάλλει υπερτέρω της άρμονίας των, κατέρχονται από των νεφών, τείνουναι τους βραχίονας. 'Η ψυχή της Παρθένου πληρουται της θείας έκείνης προσδοκίας και ή φωταυγής δόξα του υιού της, άμέριστος, άπειρος, άναρχος, έξαπλουται υπό τους θόλους του ούρανοϋ. Είνε τόσοσ άδρόν, τόσοσ χαριτωμένον το βρέφος της! Καί είνε τόσοσ κακός ό κόσμος! 'Ιδού ό 'Ηρωδής ζητεί την ζωήν του και ή Ραχήλ κλαίει τα τέκνα της. 'Η μήτηρ ώ! είνε μήτηρ ακόμη ή Μαριάμ και τα πρωτοτόκα σπλάγγνα της δέν έχουν είσέτι κατανοήσει το ύψος της θυσίας του Μεγάλου Πατρός, είς ην παρέδωκε θύμα τον Υιόν του τον μονογενή, ή μήτηρ φοβείται να καταλείπη το τέκνον της είς τον τρικυμιώδη ώκεανόν της ζωής και αναλαδούσα αυτό από της φάτης και αίρουσα αυτό είς τους βραχίονας ζητεί να το παραδώσει είς τους ύμνολογούντας άγγέλους. 'Αλλ' είς το βάθος των νεφών ή άμυδρά θέα του Σταυροϋ δεικνύει το μέλλον του υιού της και έτι βαθύτερον, ή άμυδροτέρα θέα των σαλπικγκτών άγγέλων δεικνύει το μέλλον της άνθρωπότητος, το τέρμα των αιώνων, την δευτέραν και ένδοξον του υιού της παρουσίαν, έν ώ πρό των ποδών της ή φάτην των άλόγων πληρουται είσέτι από τα βρεφικά σπάργανα.

Τοιοϋτο είνε το σχεδίασμα του έλληνος καλλιτέχνου κ. Β. Κοντοπούλου. 'Η σύλληψις ύψηλή και ποιητική, ή έμπνευσις εύγενής, ή έκτέλεσις άρμονική. 'Υπό τας άορίστους γραμμάς του καταφαίνεται όλη ή μαντική δύναμις των παραδόσεων και υπό τας άτμώδεις φωτισκιάσεις του όλη ή βάσανος του σκεπτικισμού, ή μειούσα την εύτυχίαν διά της δυσπιστίας.

Τό έργαστήριον του κ. Κοντοπούλου κείται είς το άκρον της όδοϋ Μασσαλίας.

'Η Χαρτομάντις — Εικών Ν. Γκούζη.

'Η ύπόθεσις έλληνική, ό οικος άγροτικός, ό έν γένει διάκοσμος γνησίως έλληνικός· εκεί και το βαρέλι και το νταούλι και ή τσότρα και τα σκαμνιά τα ξύλινα και τα σκαμνιά τα ψαθωτά τα άνευ έρεισινώτους.

Γραία πανούργος, καθημένη πρό πλατέως σκίμποδος ρίχνει τα χαρτιά και προλέγει την μοίραν. Περί αυτήν επτά κόραι έν συνωτισμώ άκούουν μετά φόβου, μετ' έλπίδων, μετά παλμών τας μαντικάς ρήσεις της. 'Η στιγμή είνε κρίσιμος· ή γραία διέκρινεν είς τα χαρτιά της κάτι τι πονηρόν, και το λέγει άσυστόλως με τεταμένον τον δάκτυλον, ώσει επιπλήττουσα, αλλά με μειδίωμα είς τα χείλη ώσει έγκρινούσα το μυστικόν της έναντι αυτής κόρης, προς ην απευθύνεται· ή κόρη μειδιά εύχαριστιμένη και κρύπτει αιδουμένη την μορφήν· αί περί αυτήν γελώσι.

Τό όνομα και μόνον του έν Γερμανία άποκατεστημένου έλληνος ζωγράφου κ. Ν. Γκούζη άρκει να δείξη και την άξίαν του έργου του.

'Αδελφωμένοι—είκων Παναριού.

Κόρη, άθωοτέρα της περιστερά, έχει πεπληρωμένη σταφυλών την ποδιάν της, ην άνυψοί επιχαρίτως. Λευκή περιστερά, άθωα ώς ή κόρη, επικάθηται επί του ώμου της και την φιλεί με το μικρόν της ράμφος.

'Η θέα των εικώνων του άτυχοϋς καλλιτέχνου Παναριού προξενεί λύπην. 'Εν άνηρωτάτη ήλιε και άκριβώς είς την άρχήν του σταδίου του, ό 'Ελληνας ζωγράφος άπώλεσε το λογικόν του και ήδη εύρίσκεται κεκλεισμένος είς τους τοίχους του φρενοκομείου.

Σχεδίασμα — υπό 'Α. Φιλαδελεύως.

Εικών γυναικός πλαγίως θεωμένη· ή κόμη και το ένδυμα του σур-μου, ή έκφρασις σύγχρονος. 'Εργον του έρασιτέχνου κ. Α. Φιλαδελεύως, του όποίου το καλλιτεχνικόν ταλαντον και έξ άλλων έργων του είνε γνωστόν.

Νυκτερινή Θαλασσοπλοία—Σχεδίασμα Αί. Προσαλέντη.

Είνε νύξ· είς το βάθος νέφη μελανά ύψουονται, ή θάλασσα, ήρεμος είσέτι, άπροειδώς κυματίζει, ώσει υποστένουσα είς τας πρώτας φρικιάσεις της έργομένης τρικυμίας. Λέμβος μετά έξ έπιδατών άφηκε πρό όλίγου την άκτήν και βαίνει, πλέει έλαφρώς, θεωμένη εκ των έπισθεν με τας κόπας ύψωμένας. Σκιαί, γραμμαί, όλαι ζωντανάι, εύπετείς, χαριτωμέναι.

'Ο κ. Αί. Προσαλέντης είνε είς των συμπαθεστέρων καλλιτεχνών μας, περιπαθής, άρμονικός είς τας γραμμάς του, γλυκός είς τα χρώματά του, ιδειώδης είς τας έμπνεύσεις του. 'Ο,τι όμοσ ιδιαιτέρως διακρίνει τον κ. Προσαλέντην είνε αί ύδατογραφίαι του, των ύπόιων πλειεσται εξετιμήθησαν και ήγορασθησαν έν μέσοις Παρισίοις, όπου ή τέχνη άνθει και ή κριτική είνε άστυροτάτη.

Τό έργαστήριον του κ. Αί. Προσαλέντη κείται επί της όδοϋ Διδότου.

Τα Κάλλαντα—είκων Ν. Λύτρα.

'Η ήθογραφικωτάτη αυτή εικών του έν τώ έν 'Αθήναις Πολυτεχνείω καθηγητοϋ κ. Ν. Λύτρα είνε τόσοσ πιστή, τόσοσ άληθής, τόσοσ φυσική, ώστε και άκουσίως μεταφέρει τον θεατήν είς τα άφελή μας χωρία.

Περί τής άπαραμίλλου γραφίδος του κ. Λύτρα είνε περιττόν να γράψωμεν διθυράμμους. Τα έργα του είνε γνωστά και αί μαθητοί του είσως γνωστοί.

Καρκινοφοβία — άγαλμα Γ. Βρούτου.

Τό νεώτερον τουτο έργον του εκ των έξοχωτέρων γλυπτών μας κ. Γ. Βρούτου, καθηγητοϋ έν τώ ημετέρω Πολυτεχνείω, άμιλλάται κατά την ποικιλίαν των γραμμών και κατά την έκφρασιν προς τα τελειότερα έργα του ίδιου καλλιτέχνου.

Παίς εκδύεται διά να λουσθή είς την θάλασσαν, αλλά πριν η ριφθή έν τώ ύδατι προβάλλει καρκίνος πρό των ποδών του και ό παίς Ισταται έκπληκτος και περίφοβος. Αυτή είνε ή στιγμή του έργου.

Και διά τον κ. Βρούτον είσως άνωφελές κρίνομεν να προσθέσωμεν τι· ούδὲ αί όλίγαι μας αυτές γραμμαί δύνανται να επιθέσωσιν έν έτι δάφνης φύλλον είς τον καλλιτεχνικόν του στέφανον.

Τό έργαστήριον του κ. Βρούτου κείται είς το άκρον της όδοϋ Φιλελλήνων.

Πρωινή προσευχή —είκων Ράλλη.

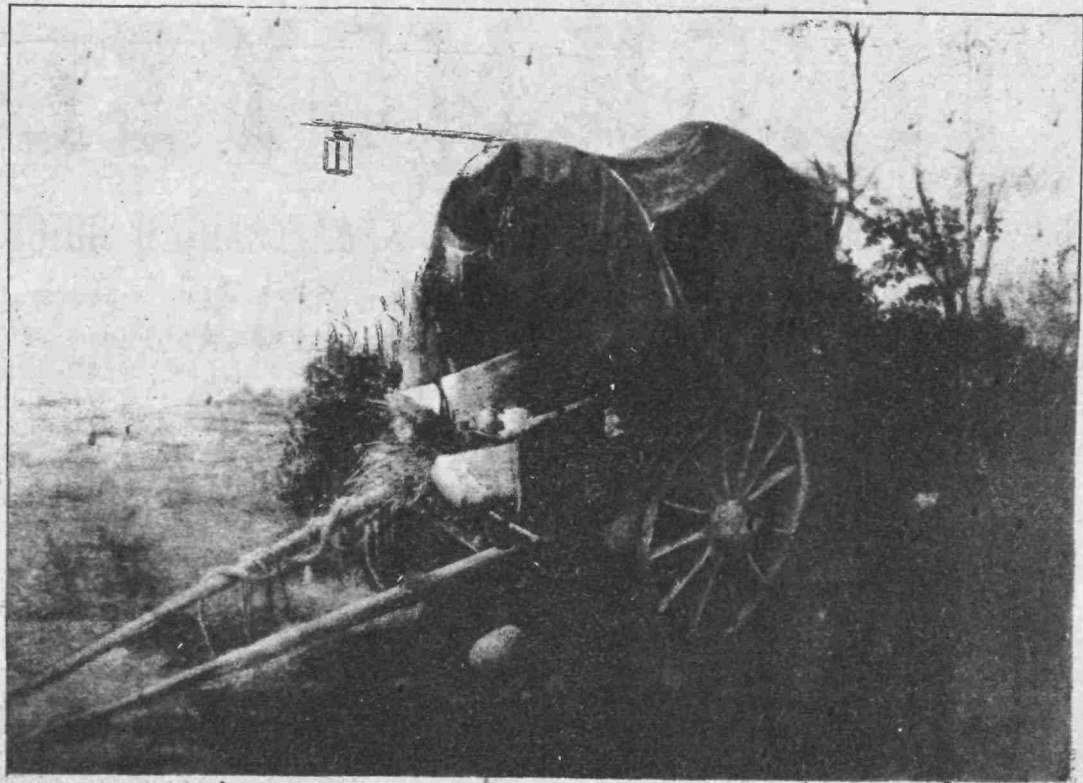
'Ηθογραφική και αυτή εικών, έλληνικής ύποθέσεως. Νεαρά χωρική, μόλις έγερθεΐσα, τείνει τα όμματα προς την επί του τοίχου εικόνα και με έσταυρωμένας τας χείρας απευθύνει προς αυτήν την προσευχήν της. Καί ή γάστρα με τον ήνθισμένον κρίνον εύωδιάζει· έπει που, και όλα τα έν τώ δωματίω αναπαριστώσι πιστώς τον βίον του χωριού.

'Ο κ. Ράλλης, διαμένον έν Παρισίοις άπέριως εξετιμήθη υπό των γάλλων συναδέλφων του και κολακευτικώτατα πολλάκις ώμίλησε περί αυτοϋ ή παρισινή κριτική.

'Εκ του βίου των άθιγγάνων—είκων 'Ε. Λαμπάκη.

'Η τοπογραφική αυτή εικών του κ. Λαμπάκη παριστῶ φορητόν άμάξιον άξευκτον. 'Εν αυτώ διακρίνονται είσέτι διάφοροι άποσκευαί και ζωοτροφίαί και από του από της καλύπτρας έξέχοντος ραδίου κρέματα φανός.

'Αβροτάτη σύνθεσις έν άπαραμίλλω άρμονία προς το περίξ τοπίον. Δυστυχώς ένεκα της βαθείας φωτισκιάσεως του η φωτοτυπία δέν ήδυνήθη να το άποδώσει πιστώς. 'Ο κ. 'Ε. Λαμπάκης, από πολλών ήδη ετών καλλιεργών την τέχνην, ην έτελειοποίησεν έν Γερμανία, πλειστάκις μέχρι τουδε παρέσχεν άφορμήν είς την δημοσιογραφίαν ειλικρινών έπαίνων.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΩΝ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ — ΕΙΚΩΝ Ε ΛΑΜΠΑΚΗ

Ο ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΘΗΡΕΩΝ — ΕΚ ΤΗΣ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΕΠΑΥΛΕΩΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ